

Ministerie van Buitenlandse Zaken

Algemeen ambtsbericht Somalië

Datum December 2014

Colofon

Plaats
Opgesteld door

Den Haag
Cluster Ambtsberichten en Terugkeer

Colofon	2
---------------	---

Inleiding 5

1	Landeninformatie	6
1.1	Basisgegevens	6
1.1.1	Politieke ontwikkelingen Somalië	6
1.1.2	Gebied onder controle van het Somali Federal Government	9
1.1.3	Humanitaire situatie.....	13
1.1.4	Al-Shabaab	14
1.2	Veiligheidssituatie.....	22
1.2.1	Mogadishu.....	22
1.2.2	Federalisatieproces	29
1.2.3	Zuid-en Zuidwest Somalië.....	30
1.2.4	Centraal Somalië.....	36
1.2.5	Noord Somalië	39
1.3	Documenten	43
2	Mensenrechten.....	47
2.1	Juridische context.....	47
2.1.1	Verdragen en protocollen.....	47
2.1.2	Grondwet.....	47
2.1.3	Overige nationale wetgeving	47
2.2	Toezicht en rechtsbescherming	48
2.2.1	Aangiftemogelijkheden	48
2.3	Naleving en schendingen	48
2.3.1	Vrijheid van meningsuiting.....	48
2.3.2	Vrijheid van vereniging en vergadering	50
2.3.3	Vrijheid van godsdienst	51
2.3.4	Bewegingsvrijheid	52
2.4	Rechtsgang	54
2.4.1	Arrestaties en detentie	56
2.4.2	Buitengerechtelijke executies en moorden	57
2.4.3	Doodstraf.....	57
2.5	Positie van specifieke groepen	58
2.5.1	Leden van oppositiepartijen / politieke activisten	58
2.5.2	Etnische minderheden, beroepsgroepen en specifieke clans.....	58
2.5.3	Beroepsgroepen	59
2.5.4	Vrouwen	59
2.5.5	LHBT's/Homoseksuelen	63
2.5.6	Minderjarigen	64
3	Vluchtelingen en ontheemden.....	68
3.1	Vluchtelingen	68
3.1.1	Ontheemdenstromen (zie ook kaart op Bijlage III)	68
3.1.2	Kampen	68
3.2	Opvang in de regio (zie ook kaart in bijlage IV)	69
3.3	Activiteiten van internationale organisaties	70
3.3.1	Activiteiten	70
3.3.2	Standpunt UNHCR	70

3.4	Terugkeer	71
3.4.1	Vrijwillige terugkeer	71
3.4.2	Gedwongen terugkeer	73
Bijlage I Landkaart Somalië		74
Bijlage II: Invloedssferen in Somalië (Ngo Safety Programme, oktober 2014)		75
Bijlage III. Ontheemden in Somalië per regio (UNHCR augustus 2014)		76
Bijlage IV Somalische vluchtelingen in de regio (UNHCR, augustus 2014)		77
Bijlage V Literatuurlijst		78
Bijlage VI..... Geraadpleegde websites		80
Bijlage VII..... Afkortingenlijst		81

Inleiding

In dit algemeen ambtsbericht wordt de situatie in Somalië beschreven, voor zover deze van belang is voor de beoordeling van asielverzoeken van personen die afkomstig zijn uit Somalië en voor de besluitvorming over de terugkeer van afgewezen Somalische asielzoekers. Dit algemeen ambtsbericht is een actualisering van eerdere ambtsberichten over de situatie in Somalië. Het laatste algemeen ambtsbericht verscheen in december 2013. Dit algemeen ambtsbericht beslaat de periode december 2013 tot en met november 2014.

Dit algemeen ambtsbericht is gebaseerd op informatie uit openbare en vertrouwelijke bronnen. Bij de opstelling is gebruik gemaakt van informatie van verschillende organisaties van de Verenigde Naties, niet-gouvernementele organisaties, vakliteratuur en berichtgeving in de media. Ook wordt de interne wekelijkse update van nieuwsfeiten van de ambassade Nairobi vaak gebruikt. Deze nieuwsberichten geven als zodanig niet de mening van de ambassade weer. Een overzicht van de geraadpleegde openbare bronnen is opgenomen in de literatuurlijst.

Daarnaast wordt de tekst in veel gevallen ondersteund door informatie die op vertrouwelijke basis is ingewonnen (aangemerkt met 'vertrouwelijke bronnen').

Omdat er in Somalië geen vertrouwenspersonen aanwezig zijn die konden worden geraadpleegd over de actuele lokale situatie, wordt in dit ambtsbericht ook veelvuldig gebruikgemaakt van berichten van lokale radiostations. Deze bronnen worden ook gebruikt in de media-overzichten van AMISOM. De informatievoorziening van AMISOM wordt door de Somalië-unit van ambassade Nairobi over het algemeen betrouwbaar geacht.

Het ambtsbericht opent met een korte beschrijving van land en bevolking. Een uitgebreid overzicht van de geschiedenis en de positie van de verschillende clans is opgenomen in de ambtsberichten van november 2012 en december 2013.

In het eerste hoofdstuk wordt ingegaan op recente ontwikkelingen op politiek en veiligheidsgebied. Elke regio is van een lijst van incidenten voorzien. Deze lijsten zijn niet uitputtend en beschrijven alleen de bekend geworden gebeurtenissen.

In hoofdstuk twee wordt de mensenrechtensituatie in Somalië geschetst, gevolgd door de beschrijving van de naleving dan wel schending van enkele klassieke mensenrechten. Ook wordt in dit hoofdstuk de positie van specifieke groepen belicht, zoals die van minderheden, vrouwen en minderjarigen.

In hoofdstuk drie komen de omvang en opvang van de vluchtelingen- en ontheemdenstroom en de activiteiten van internationale organisaties aan de orde, evenals de positie van de vluchtelingenorganisatie van de Verenigde Naties -UNHCR.

1 Landeninformatie

1.1 Basisgegevens

De Republiek Somalië ligt in de Hoorn van Afrika en grenst in het oosten aan de Indische Oceaan en in het noorden aan de Golf van Aden. In het westen grenst het land aan Ethiopië, in het noordwesten aan Djibouti en in het zuidwesten en zuiden aan Kenia. Met de term 'Somalië' wordt in dit ambtsbericht het grondgebied van de Republiek Somalië aangeduid, inclusief Somaliland en Puntland. Somalië heeft een bevolkingsomvang van ruim 10,4 miljoen inwoners.¹

De belangrijkste steden zijn de hoofdstad Mogadishu, die vrijwel de gehele regio Benadir beslaat, Galkayo (in de centrale regio Mudug), Baidoa, de havensteden Kismayo (in de zuidelijke regio Lower Juba), Berbera (in Somaliland) en Bossaso (in Puntland) en de hoofdsteden van Somaliland en Puntland, respectievelijk Hargeisa en Garowe.

Het grootste deel van de bevolking behoort tot de etnische groep van de Somali (ongeveer 85%). De overige vijftien procent bestaat uit onder meer Bantu en personen van (gedeeltelijk) Arabische afkomst.² De Somali zijn onder te verdelen in twee groepen: de Samaal-groep en de Saab-groep. Deze groepen zijn verder onderverdeeld in vijf clanfamilies.³ Het overgrote deel van de Somaliërs belijdt de soennitische islam.⁴

De invloed van de federale regering (*Somali Federal Government, SFG*) over het Somalisch grondgebied is beperkt. In het noorden van Somalië bestaan de (semi-) onafhankelijke regio's Somaliland en Puntland. Somaliland en in mindere mate Puntland hebben regionale overheidsstructuren die effectiever zijn dan die in Zuid- en Centraal-Somalië.⁵ In Centraal- en Zuid-Somalië⁶ bestaan veel lokale besturen waar clanoudsten een belangrijke rol spelen, vaak onder invloed van een dominante lokale (clan)militie, of Al-Shabaab.

1.1.1 *Politieke ontwikkelingen Somalië*⁷

In de verslagperiode werd de politiek in Somalië net zoals vorig jaar bepaald door de inspanningen van de federale regering onder president Hassan Sheikh Mohamud om met behulp van de internationale gemeenschap de veiligheidssituatie te verbeteren en te komen tot een functionerende federale rechtsstaat. Ook in deze verslagperiode had het land te kampen met steeds weer oploeiende gevechten tussen rivaliserende clans, aanhoudende slagkracht van Al-Shabaab en de zwakke positie van de regering. In de verslagperiode heeft de SFG samen met de *African Union Mission in Somalia* (AMISOM) fors terrein gewonnen op Al-Shabaab.

¹ CIA, The World Factbook: *Somalia* (<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/so.html>), Geraadpleegd in mei 2014.

² CIA, The World Factbook: *Somalia* (<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/so.html>).

³ Meer informatie over clans en families is opgenomen in het algemeen ambtsbericht Somalië 2012.

⁴ CIA, The World Factbook: *Somalia* (<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/so.html>).

⁵ Reuters: *Somali govt undermining federal plan – regional leader* (29 augustus 2013), Sabahi Online: *Debate over Somalia's unity continues with new round of talks in Ankara* (11 april 2013).

⁶ In dit algemeen ambtsbericht worden onder Zuid-Somalië de volgende provincies verstaan: Bay, Bakool, Lower en Middle Juba, Lower en Middle Shabelle en Gedo. Centraal-Somalië omvat de provincies Galgadud, Hiraan en zuiden van de provincie Mudug.

⁷ Voor een uitgebreid overzicht van de recente geschiedenis van Somalië wordt verwezen naar de algemeen ambtsberichten Somalië van november 2012 en december 2013.

Internationale hulp

De federale overheid heeft in het kader van het *Somalia New Deal Compact*, dat in september 2013 in Brussel is vastgesteld, een gedetailleerd hervormingsplan opgesteld. Dit *Framework for Action* moet worden uitgewerkt met participatie van de bevolking en in samenwerking met internationale partners.⁸ AMISOM heeft een hoofdrol in het terugdringen van Al-Shabaab en het verbeteren van de veiligheidssituatie. Even belangrijk is het daarop volgende politieke proces om de bevrijde gebieden te stabiliseren, een functionerende rechtsstaat op te zetten en in samenspraak met de bevolking lokale besturen in de districten en regio's te installeren. De *UN Assistance Mission in Somalia* (UNSOM) is vorig jaar opgericht om de Somalische regering te adviseren in zaken betreffende goed bestuur, mensenrechtenkwesaties en de coördinatie van internationale hulp.⁹ Onderlinge verzoening van de strijdende clans moet de vredesopbouw en staatsvorming ondersteunen. De *Inter-Governmental Authority for Development* (IGAD), de VN en de EU zijn hierbij behulpzaam. Tijdens een donorconferentie in mei 2013 in Londen werd 300 miljoen euro toegezegd voor de wederopbouw van Somalië, gevolgd door de toezegging van in totaal 1.8 miljard euro tijdens de *New Deal for Somalia*-conferentie in september 2013 in Brussel. Begin mei 2014 bezocht de Assistent van de Secretaris-Generaal voor *Peacebuilding Support*, mw. Cheng- Hopkins, Somalië gedurende vijf dagen. Ze zegde in totaal 10 miljoen dollar toe uit het *Peace Building Fund* voor activiteiten in het kader van vredesopbouw.¹⁰

Op 13 augustus bezocht voor het eerst in 20 jaar een delegatie van de VN-Veilighedsraad Somalië. Tijdens het bezoek werd het belang van vrede en veiligheid als voorwaarde voor ontwikkelingen nogmaals onderstreept.¹¹ Eind oktober bezochten de President van de Wereldbank en de Secretaris-Generaal van de VN Mogadishu voor het eerst in meer dan 20 jaar. Op een belangrijk moment, waarin zowel politiek als militair voortgang geboekt was, aldus de Secretaris-Generaal.¹²

In juni 2014 trad Somalië toe tot het Cotonou-verdrag, als een van 79 ACP-landen die een partnerschap met de EU afsloten. Het eerste *National Indicative Programme* (NIP) van Somalië, met een looptijd tot 2020, werd op 19 juni ondertekend. Nog in 2014 zal de EU uit het elfde *European Development Fund* 100 van de in totaal 286 miljoen euro bijdragen aan de vredes- en staatsopbouw in Somalië. Zoals afgesproken tijdens de conferentie in Brussel vorig jaar worden ook deze fondsen gestroomlijnd in de *New Deal Compact*.¹³

Op 19 en 20 november vond het *High Level Partnership Forum* (HLPF) plaats in Kopenhagen, onder leiding van de Somalische president en een hoge VN-vertegenwoordiger. Het HLPF was bedoeld om de stand van zaken op te maken van de wederopbouw onder het *New Deal Compact*. Een van de thema's was de noodzakelijke inclusiviteit van de regio's bij de wederopbouw. In de nieuwe federale staten moeten regionale besturen worden gevestigd die publieke dienstverlening kunnen organiseren. De deelstaten moeten kunnen beschikken over een evenredig deel van de opbrengsten van natuurlijke hulpbronnen en publieke middelen. Een wederkerend thema was de betrokkenheid van vrouwen op alle niveaus, onder het motto "*no women, no peace*".¹⁴ De politieke crisis van dat moment in Mogadishu (zie paragraaf hieronder) bleef ook niet onbesproken en het *Joint Communiqué*

⁸ Zie ook vorig algemeen ambtsbericht (december 2013).

⁹ Het mandaat voor UNSOM werd in mei 2014 nog een jaar verlengd. Bron: UN News Center (29 mei 2014).

¹⁰ UNSOM: *ASG Cheng concludes visit to Somalia, announcing \$7 mln extra for peacebuilding support* (8 mei 2014).

¹¹ Interne wekelijkse update van ambassade Nairobi, d.d 5 september 2014.

¹² UN News Center: *In Somalia, Ban lauds country's progress to stability, urges continuity* (29 oktober 2014).

¹³ Office of the Prime Minister: *Somalia and EU sign Somalia's first National Indicative Programme* (19 juni 2014).

¹⁴ Vertrouwelijk bericht (24 november 2014).

sprak naderhand dan ook expliciet over het belang van politieke stabiliteit in Somalië en de hernieuwde toewijding aan de implementatie van *Vision 2016*.¹⁵

Politieke crises

Eind 2013 ontstond een kabinetsscrisis toen de toenmalige premier Abdi Farah Shirdon volgens de president en het parlement niet effectief genoeg optrad bij de wederopbouw. Hij werd op 2 december 2013 na een motie van wantrouwen afgezet, waarna Abdiweli Sheikh Ahmed tot nieuwe premier werd benoemd. Hij breidde het aantal ministers in zijn kabinet uit van 10 tot 25 (onder wie twee vrouwen) en 25 onderministers, die op 22 januari 2014 werden ingezworen.¹⁶ Het nieuwe kabinet committeerde zich aan de New Deal Compact, en beloofde zich in te zetten voor het opstellen van een definitieve grondwet, het vormgeven aan een federaal staatsbestel, de verbetering van de veiligheidssituatie en het houden van vrije en eerlijke verkiezingen eind 2016, conform *Vision 2016*.¹⁷

In mei 2014 kwam de voortgang van de hervormingsplannen onder druk te staan door een nieuwe politieke crisis, die deels veroorzaakt werd door achterliggende clanconflicten binnen de regering. Het parlement zegde nu president Hassan Sheikh Mohamud de wacht aan. Ondanks zijn beloften zou de veiligheidssituatie in Mogadishu onvoldoende zijn verbeterd, en had hij niet genoeg bereikt bij de andere doelen van de hervormingsagenda.¹⁸ In totaal veertien aanklachten stonden in de petitie, waarin de president verzocht werd om af te treden. Alle belangrijke clans van Somalië waren vertegenwoordigd onder de 116 ondertekenaars van de petitie, waaronder ook zijn eigen Hawiye-clan. Voor het afzetten van de president door het parlement was dit aantal echter onvoldoende. Bovendien was een formele procedure uit grondwettelijk oogpunt toen niet haalbaar, omdat de relevante instituties daarvoor in Somalië ontbreken. De president zei de zorgen serieus te nemen en te proberen tot een betere werkverdeling tussen de president en de premier te komen.¹⁹ Dit is een terugkerend punt van wrijving, omdat in de voorlopige grondwet is bepaald dat de president en de premier hun macht met elkaar delen teneinde de balans tussen de verschillende clans te behouden. De exacte bevoegdheden van de premier zijn echter nooit vastgesteld. Dit heeft in de afgelopen dertien jaar tot een terugkerende strijd om controle over de macht geleid en tot diverse presidents -en premierwisselingen.²⁰

Eind oktober laaide de strijd over bevoegdheden tussen president en premier weer op. Premier Abdiweli Ahmed besloot op 25 oktober enkele ministers te wisselen (waaronder de minister van Justitie, een belangrijk bondgenoot van de president). President Hassan Sheikh Mohamud was niet geconsulteerd en wees de herschikking af als niet-grondwettelijk. Ondanks bemiddelingspogingen van de Speciaal Vertegenwoordiger van de VN, Nicolas Kay, bleven president en premier bij hun besluit. Dit veroorzaakte spanningen in het kabinet, vooral omdat de zittende minister van Justitie en Grondwetzaken gewoon op zijn post bleef.²¹

De controverse leidde tot een tweede kabinetsscrisis binnen een jaar. Aan de president getrouwe parlementsleden kwamen met een motie om premier Abdiweli af

¹⁵ Interne wekelijkse update van ambassade Nairobi, d.d. 21 oktober 2014. Vertrouwelijke berichten (24 november en 25 november 2014).

¹⁶ Zie http://sabahionline.com/en_GB/articles.hoa/articles/newsbrief/2014/01/17/newsbrief-01

¹⁷ (<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/so.html>)

¹⁸ VN Veiligheidsraad: document SC/10792, <http://www.un.org/News/Press/docs/2012/sc10792.doc.htm> (16 oktober 2012).

¹⁹ Interne wekelijkse updates van ambassade Nairobi, d.d. 14 mei en 3 juni 2014.

²⁰ IRIN: *Political infighting threatens Somalia's government* (13 januari 2014).

²¹ Garowe online: *UN mediating between President, PM after reshuffle row* (28 oktober 2014). Interne wekelijkse update van ambassade Nairobi d.d. 29 oktober 2014>

te zetten. In november eindigde de discussies over de motie in het parlement tot drie keer toe in dusdanige chaos dat de stemming steeds werd uitgesteld.²² Op 6 december, dus net buiten de verslagperiode, kwam de motie tot afzetting eindelijk in stemming. Met een meerderheid van 153 stemmen voor en 80 stemmen tegen (2 onthoudingen) werd de motie aangenomen en moest premier Abdiweli aftreden, en met hem het hele kabinet. De premier moet binnen 30 dagen met een nieuwe premier komen die vervolgens zijn kabinet zal samenstellen.²³

Zwakke positie regering

Dit incident illustreert de wankele machtsbasis van de president en de zwakke positie van de regering, die in deze verslagperiode weinig zichtbare vooruitgang boekte op het gebied van goed bestuur en rechtspraak. Wel werden in de verslagperiode diverse commissies ingesteld. Half mei werd de *Land Disputes Commission* ingesteld onder leiding van de Gouverneur van de Banadir-regio (=ook burgemeester van Mogadishu). En op 19 juni stemde het parlement in met benoeming van de vijf voorgedragen leden van de *Independent Constitution Review & Implementation Commission* die moeten toezien op het herzien van de grondwet.²⁴ Evenzo kregen op 30 juni de negen leden van de *Judicial Service Commission* parlementaire goedkeuring.²⁵ Zij zijn als leden van het hoogste bestuursorgaan belast met de vorming van een Hoge Raad in Somalië en met de benoeming en kwaliteitsbewaking van leden van de rechterlijke macht. Op 29 november stemde het parlement in met het voorstel voor de leden van de *National Electoral Commission*.²⁶

Aan de oprichting van een onafhankelijke mensenrechtencommissie werd in de verslagperiode gewerkt door het ministerie van Vrouwen en Mensenrechten met technische assistentie van UNSOM.²⁷ In juni begon de nieuwe Onafhankelijke Expert voor de mensenrechtensituatie in Somalië, Bahame Tom Nyanduga, met zijn mandaat. Hij bracht op 4 september zijn eerste overzichtsrapport uit zonder het land te hebben bezocht.²⁸

De politieke ontwikkelingen in de verschillende delen van Somalië worden hieronder in hoofdstuk 1.2 in samenhang met de veiligheidssituatie behandeld, omdat veiligheid meestal niet los kan worden gezien van de politieke ontwikkelingen.

1.1.2

Gebied onder controle van het Somali Federal Government

Na *operatie Eagle* in maart en april 2014 kreeg de SFG controle over delen van Zuid- en Centraal-Somalië die voorheen in handen waren van Al-Shabaab. Tijdens operatie *Indian Ocean*, die eind augustus 2014 van start ging, werden vooral steden en routes langs de kust door de geallieerde AMISOM-troepen en het Somalische leger veroverd.

Sinds Al-Shabaab in 2011 uit Mogadishu verdreven werd, is de hoofdstad formeel in handen van de SFG. Desondanks is het er niet veilig, waarbij geldt dat hoe verder verwijderd van het centrum, hoe onveilig de situatie. Bijna dagelijks worden criminele (moord)aanslagen en overvallen gepleegd of clanvetes uitgevochten.

²² Vertrouwelijke bronnen tijdens dienstreis naar Nairobi van 23 tot 30 augustus 2014. Interne wekelijkse update ambassade Nairobi d.d. 21 november 2014.

²³ Garowe online: *Federal MP's vote second PM out of office* (6 december 2014).

²⁴ De commissie bestaat uit 5 gerespecteerde vertegenwoordigers (waaronder een vrouw) met verschillende clanachtergrond. Interne wekelijkse update van ambassade Nairobi, d.d. 14 mei 2014. *Africa Review: Somalia makes another step in journey to 2016 election* (21 mei 2014). Radio Mogadishu: *Somali cabinet approves independent Constitution review team* (29 mei 2014).

²⁵ Ministry of Justice of Constitutional Affairs: 30 juni 2014.

²⁶ Interne wekelijkse update van ambassade Nairobi d.d. 28 november 2014.

²⁷ VN Veiligheidsraad: *Report of the Secretary-General to the Security Council on Somalia* (25 september 2014).

²⁸ Mensenrechtencommissie: *Report of the Independent Expert on the situation of human rights in Somalia* (4 september 2014).

Volgens bronnen staan slechts vijf van de zestien wijken in Mogadishu daadwerkelijk onder controle van de overheid; Hamar Weyne, Hodan, Wardigley, Hawlwadaag, Mogadishu International Airport en in mindere mate Waberi.²⁹ Maar zelfs hier is Al-Shabaab in staat doelen te bereiken, zoals in paragraaf 1.2.2 zal worden uitgewerkt.

In Zuid- en Centraal Somalië staan gebieden rondom grote steden min of meer onder controle van de Somalische overheid. Het gaat om het gebied ten noorden van Mogadishu tot Jowhar en het gebied ten zuidwesten van de hoofdstad. De steden Merka en Afgoye werden tijdens *operatie Eagle* (voorjaar 2014) door de *Somali National Army Forces* (SNAF) en AMISOM-troepen op Al-Shabaab veroverd. Ook een corridor tussen Mogadishu en Luuq in het westen van het land kwam onder controle van regeringsgezinde troepen. Gedeeltelijk was dat ook het geval in de havenstad Kismayo in het zuiden, waar het door vetes tussen verschillende clans onrustig bleef, en in delen van de regio's Bai en Bakool. De regionale hoofdstad Beledweyne in Hiran viel nominaal onder het gezag van de regeringsgezinde troepen, maar gedurende de hele verslagperiode bleef Al-Shabaab acties in de regio uitvoeren. Hoewel het machtsgebied van Al-Shabaab in de verslagperiode vooral als gevolg van operatie *Indian Ocean* is afgekalfd, bleef Al-Shabaab de macht over delen van Zuid- en Centraal-Somalië behouden. In juli 2014 was de dreiging van Al-Shabaab in Mogadishu dusdanig toegenomen dat Turkije meer dan 200 Turkse arbeiders en humanitaire hulpverleners evacueerde.³⁰ In september verklaarde president Hassan Mohamud tijdens een speciale bijeenkomst over Somalië in de VN dat inmiddels 70 % van Zuid- en Centraal- Somalië op Al-Shabaab veroverd was.³¹

De Somalische overheid was in de verslagperiode te zwak om de bewoners in al deze gebieden adequaat te beschermen of van andere diensten te voorzien. Niet alleen Al-Shabaab zorgt voor problemen; in bijna alle regio's werden nog clanconflicten uitgevochten en ontstonden disputen over water, graasrechten en land.³² Halverwege 2014 was het aantal gevechten tussen clanmilities sterk gestegen vergeleken met 2012.³³

Leger en politie

De overheid heeft haar handen vol om de SNAF tot een eenheid te vormen. Het regeringsleger bestaat uit verschillende milities en groepen, die zich bij de regering hebben aangesloten maar ook loyaal zijn aan de eigen clan. Centrale aansturing vanuit de hoofdstad ontbreekt grotendeels.³⁴ Soms breken gevechten uit tussen de verschillende clans.³⁵ Bronnen melden overvallen en seksueel geweld door de soldaten.³⁶ Desertie en gebrek aan ervaring en discipline zijn grote problemen in het leger. Ook is er een tekort aan auto's, munitie en uniformen.

In 2011 zijn er door de Europese Unie Training Missie (EUTM) ongeveer 3000 soldaten en 600 officieren opgeleid in Uganda. Later werd de trainingslocatie overgeplaatst naar Mogadishu.³⁷ Voor heel 2014 zouden 5000 militairen door EUTM

²⁹ VN-Veiligheidsraad: *Report of the Secretary-General to the Security Council on Somalia* (maart 2014).

³⁰ Hiran online: *Turkish aid agencies halt operations in Somali capital* (14 juli 2014).

³¹ Office of the President of Somalia: *Political progress is central to building a united Somalia* (25 september 2014).

³² Norwegian Organization for Asylum seekers (NOAS): *Persecution and Protection in Somalia. A fact-finding Report*. Pagina 26 (April 2014). UK Home Office: *Country Information and Guidance. Somalia*. Pp 19-27 (maart 2014).

³³ In juni en juli 2014 maakten conflicten tussen clanmilities respectievelijk 18.7% en 11.3 % uit van alle gewelddadige conflicten in Somalië. Begin 2012 was dat percentage nog 6.8 %. ACLED: Conflict Trends no 29 (augustus 2014).

³⁴ Vertrouwelijke bronnen tijdens dienstreis naar Nairobi van 23 tot 30 augustus 2014.

³⁵ EASO: *Country of origin information report: South and Central Somalia country overview*, hfd 3.2.2.1 (3 oktober 2014).

³⁶ Norwegian Organization for Asylum seekers (NOAS): *Persecution and Protection in Somalia. A fact-finding Report*.

³⁷ UNHCR: *International Protection Considerations with Regards to people fleeing Southern and Central Somalia*. (januari 2014). Danish Immigration Service and Landinfo Fact Finding Mission of November 2013.

in de hoofdstad worden opgeleid. Het is onduidelijk in hoeverre de (herhalings) trainingen zijn bijgewoond, en hoeveel getrainde militairen het leger verlaten. Vanuit Mogadishu is daar geen zicht op, maar volgens de EU loopt 50 tot 75 % van de getrainde militairen over naar beter betaalde banen bij beveiligingsbedrijven.³⁸

Op 18 en 19 september 2014 werd er in Londen een donorconferentie gehouden waar de hervorming van het SNAF tot 2019 centraal stond. De Somalische delegatie werd geleid door premier Abdiweli Ahmed. Overeengekomen werd dat de integratie van alle clanmilities in 2016 een belangrijk ijkpunt zou worden in de komende jaren. Andere pijlers zijn het naleven van het wapenembargo, fiscale planning en het respecteren van de mensenrechten door het Somalische leger. Donoren zegden technische steun toe, en de US beloofde 5 miljoen dollar extra voor de onmiddellijke noden van het leger.³⁹

Ook de *Somali Police Force (SPF)* heeft te kampen met corruptie, onderbetaling en gebrek aan ervaring en materieel. De EU zorgde in de verslagperiode samen met UNODC voor witte uniformen voor alle politieagenten. Voordien liepen ze rond in allerlei soorten en kleuren uniformen.⁴⁰ UNSOM leidde samen met andere VN-organisaties dit jaar 2000 nieuwe agenten op.⁴¹ Eind 2013 breidde de politie, versterkt met 363 agenten van AMISOM, zich uit over alle zestien districten van Mogadishu. In maart 2014 waren 5711 agenten van de SPF werkzaam in Zuid- en Centraal Somalië.⁴² Ook droeg de VN zorg voor de rehabilitatie van vier politiebureaus in Somalië en werd op 20 juli 2014 het weer opgebouwde centrale bureau in Bossasso aan de overheid van Puntland overgedragen.⁴³

1.1.2.1 *Operatie Eagle*

In de verslagperiode probeerden de SNAF en AMISOM-troepen net zoals in 2013 Al-Shabaab uit gebieden in Zuid- en Centraal-Somalië te verdrijven, conform VN-resolutie 2124. AMISOM is sinds januari 2014 op volle sterkte van meer dan 22.000 man. Op 3 maart begon operatie *Eagle* en eind april waren tien steden en omliggende dorpen op Al-Shabaab heroverd. De eerste fase van de gezamenlijke operatie was gericht op de Bakool, Bay en Gedo-regio (succesvol uitgevoerd door de SNAF met Ethiopische manschappen van AMISOM) en op Hiran en Galgadud (met de door Djibouti geleide verovering van steden en strategische centra van Al-hakbaar).⁴⁴ Ugandese troepen hielpen de SNAF en de Somalische veiligheidsdienst NISA om Mogadishu en omgeving veilig te stellen, terwijl het Burundische contingent van AMISOM zich concentreerde op de Hiran en Galgadud-regio's. De Keniaanse troepen waren actief in Midden en Zuid-Juba. De veroverde steden in de Bakool-regio zijn Xuddur, Waajid, en Rabdhure; in de Gedo-regio de stad Burdhubow; in de Hiran-regio Bule Burde; in Galagud onder meer de stad Ceel Buur; in Lower Shabelle de steden Qoryooley en Marka en in Middle Shabelle de steden Fidow en Qurunlow.⁴⁵ Op 21 mei namen Ugandese troepen de stad Koroyel, 250 kilometer van de

³⁸ Vertrouwelijke bronnen tijdens dienstreis naar Nairobi van 23 tot 30 augustus 2014.

³⁹ Office of the Prime Minister: *PM welcomes donor commitments to support SNA* (19 september 2014).

⁴⁰ EEAS en UNODC tijdens dienstreis naar Somalië van 23 tot 30 augustus 2014: Uniformen zijn wel nog steeds makkelijk verkrijgbaar. Al-Shabaab draagt bij aanslagen dikwijls uniformen van het leger of de inlichtingendienst

⁴¹ VN-Veiligheidsraad: *Report of the Secretary-General to the Security Council on Somalia* (november 2013-februari 2014).

⁴² US Department of State: *Country report on human rights practices for 2013- Somalia* (27 februari 2014).

⁴³ Overigens kwamen in de verslagperiode ook 31 politie-agenten tijdens de uitvoering van hun dienst om het leven.

⁴⁴ VN Veiligheidsraad: *Report of the Secretary-General to the Security Council on Somalia* (25 september 2014).

⁴⁵ Beledweyne is volgens het Department of State van de VS het meest succesvolle voorbeeld van een heroverd gebied. Het AMISOM-contingent uit Djibuti maakt deel uit van het bestuur van de stad, draagt bij aan de strafrechtspraak en aan politiewerkzaamheden. Djibuti zijn etnische Somali, spreken de taal en zijn bekend met clan issues. US Department of State: *Country report on human rights practices 2013-Somalia* (27 februari 2014).

⁴⁶ UN Monitoring Group on Somalia and Eritrea (MGSE): *Informal Interactive Dialogue on the AU Mission in Somalia*. (22 april 2014). IRIN: *Shortages, clan rivalries weaken Somalia's new army* (29 mei 2014).

hoofdstad, in.⁴⁶ De eerste fase eindigde eind mei met het intreden van de (verlate) regentijd.⁴⁷ Niet alle veroverde gebieden bleven in handen van AMISOM. Vooral in Hiran bleef het de hele verslagperiode onrustig door aanvallen van Al-Shabaab.

De volgende fase richtte zich op het stabiliseren van de heroverde gebieden. De bevolking moest kunnen profiteren van het vredesdividend en basisdiensten moesten zo snel mogelijk weer functioneren.⁴⁸ De SFG inventariseerde er samen met internationale partners de belangrijkste humanitaire, bestuurlijke en veiligheidsbehoeften. Voor deze noden waren fondsen uit het *Peace Building Fund* van de VN beschikbaar gesteld.⁴⁹ Ook stelde de SFG in acht heroverde gebieden voorlopige besturen aan. Vanuit het *Somalia Stability Fund* werden hiervoor *Caretaker Administration*-trainingen voor lokale bestuurders, districtscommissarissen en hogere politieambtenaren betaald. In mei vond de eerste training plaats in Mogadishu, waarna de 50 deelnemers op hun posten in heroverde gebieden geplaatst werden.⁵⁰

Wanneer humanitaire hulp en bestuurlijke organisatie van de bevrijde gebieden niet onmiddellijk op gang komen, is het gevaar dat Al-Shabaab zich verplaatst en niet uit het gebied wordt verdreven, zo is de ervaring uit vorige jaren.⁵¹ Vaak nemen bekende kopstukken van Al-Shabaab de vlucht bij een aanval van AMISOM, terwijl het voetvolk zich onopvallend onder de lokale bevolking kan mengen om zich later te hergroeperen. Zo is Al-Shabaab uit Baidoa verdreven, maar houden leden van de organisatie zich in leven door op de hoofdweg naar Mogadishu voorbijgangers te beroven. Wanneer AMISOM-troepen ter plaatse komen met groot materieel, zijn de overvallers opgegaan in de omgeving.⁵²

De uitvoering van de plannen om Zuid- en Centraal Somalië te stabiliseren bleek problematisch. Deels was dit wijten aan een gebrek aan capaciteit van de SFG. Voor een ander deel was dit het gevolg van een top-down benadering in de heroverde gebieden, waarbij te weinig rekening wordt gehouden met de oorspronkelijke uitgangspunten (namelijk consultatie, participatie en lokale sensitiviteit). Zo werden bijvoorbeeld dezelfde gouverneurs in veroverde gebieden herbenoemd zonder acht te slaan op de wensen en grieven van de bevolking.⁵³

1.1.2.2 *Operatie Indian Ocean*

Vanaf 25 augustus 2014 kwam het tweede AMISOM-offensief op gang. Het doel van deze volgende fase was om strategische steden langs de kust van Mogadishu naar het zuiden in te nemen en communicatie- en aanvoerlijnen van Al-Shabaab door te snijden. In de meeste gevallen ontmoetten de geallieerde troepen nauwelijks tegenstand. Al-Shabaab was bij hun nadering al gevlucht. Soms legden ze berrmbommen aan op de toegangswegen of plunderden ze lokale kleine winkels voor hun vertrek. De geallieerden boekten op 26 augustus al een overwinning door de stad Tiye glow in de Bakool-regio te veroveren. Door deze stad loopt een belangrijke doorgaande route van zuid- naar noord-Somalië. Op 30 augustus werd de stad Bulo Marer in de Lower Shabelle regio bevrijd. Vanuit deze stad organiseerde Al-Shabaab

⁴⁶ Xinhua Daily: *Ugandan troops capture strategic town in Somalia* (21 mei 2014).

⁴⁷ www.AMISOM-AU.org, geraadpleegd op 22 mei 2014. Berichtenverkeer 14 maart 2014.

⁴⁸ Reliefweb: *Statement of Nicolas Kay after meeting AMISOM in Nairobi* (14 mei 2014).

⁴⁹ VN-Veiligheidsraad: *Report of the Secretary-General to the Security Council on Somalia* (14 mei 2014).

⁵⁰ Interne wekelijkse update van ambassade Nairobi, d.d. 16 oktober 2014. Nederland is de op een na grootste donor van het Stability Fund.

⁵¹ VN-Veiligheidsraad: *Report of the Secretary-General to the Security Council on Somalia* (1 maart 2014). Berichtenverkeer (18 maart, 26 maart en 11 april 2014).

⁵² www.AMISOM-AU.org.

⁵³ Zo bekleedt de huidige gouverneur van Lower Shabelle deze positie al sinds 2007. International Crisis Group.

afperspraktijken op Bakara-markt en in de haven van Mogadishu.⁵⁴ AMISON-troepen rukten verder op in Midden-Shabelle en op 3 september werd Jalalaqsi ingenomen, de laatste stad onder controle van Al Shabaab in de Hiran-regio.⁵⁵ Wahbo en Ja'ar op het platteland in de Galgadud-regio werden op 23 september op Al-Shabaab veroverd.⁵⁶ Op 1 oktober volgde de stad El-Bur in Galgadud, nadat de toegangswegen waren vrijgemaakt. AMISOM trok hierna op naar de belangrijke basis van Al-Shabaab Barawe in Lower Shabelle, waar de organisatie zich na het verlies van Kismayo in 2012 had verschanst.⁵⁷ Vanuit de havenstad importeerde Al-Shabaab wapens en werd illegaal houtskool naar het Midden-Oosten verscheept. Dorpen in de omgeving van de stad waren al eerder door de geallieerden veroverd.⁵⁸ Barawe werd op 5 oktober ingenomen zonder veel tegenstand van Al-Shabaab die gewaarschuwd was voor de aanval en zich al grotendeels had teruggetrokken.⁵⁹ In Juba bleven de gevechten tot in oktober geregeld oplaaien. Al-Shabaab probeerde de bruggen bij Jilib en ten noorden van Kismayo op te blazen. AMISOM veroverde de stad Bulagadud, maar had daar dagelijks aanvallen van Al-Shabaab te verduren. Eind oktober verklaarde AMISOM alle grotere steden in Zuidwest-Somalië op enkele na in handen te hebben. Al-Shabaab had in de midden-Juba regio nog Jilib, Jamaame, Buale en Sakow en kleinere dorpen in haar macht en in Bay de stad Diinsor, in de Gedo-regio de stad Bardere.⁶⁰

1.1.3

Humanitaire situatie

Na de gevechten tijdens operatie Eagle in het voorjaar van 2014 en de late moesson verslechterde de humanitaire situatie in Somalië zienderogen. De oogst in januari was al mager vanwege onvoldoende regenval. Ook de tweede oogst aan het einde van 2014 viel tegen. In sommige gebieden eiste Al-Shabaab alle graanvoorraden op.

Bovendien zijn door operatie *Eagle* volgens UNHCR ongeveer 73.000 mensen extra ontheemd geraakt. Het aantal ontheemden door operatie *Indian Ocean* schatte UNHCR op 7000 in oktober 2014.⁶¹ In de Bay-regio lukte het de internationale organisaties nog om hulpgoederen bij de ontheemden te krijgen, maar in de Bakool- en Gedo-regio en in Midden-Shabelle zette Al-Shabaab wegblokkades op om voedselvoorziening naar de bevrijde steden af te snijden.⁶² Voedselprijzen en inflatie stegen hierdoor in de verslagperiode sterk, en voedseltekort dreigde.⁶³ In de regio Hiran lukte het AMISOM-troepen pas vanaf eind mei om met luchttransporten de blokkades rond de stad Bule Burde te omzeilen.⁶⁴ Voedseltransporten over de weg bleven lastig. Al Shabaab bleef konvooien aanvallen; zelfs tot in september toen operatie *Indian Ocean* al gaande was.⁶⁵ Begin mei begonnen 22 (internationale) ngo's een gezamenlijke campagne met de titel '*Risk of relapse*'. Volgens de organisaties was Somalië in een diepe crisis geraakt, en moesten donoren het tekort van US\$ 822 miljoen aan humanitaire fondsen zo gauw mogelijk aanvullen.⁶⁶

⁵⁴ AMISOM: *AMISOM captures key town in major operation* (1 september 2014).

⁵⁵ AMISOM: *SNAF and AMISOM liberate Bulo Marer in Lower Shabelle* (30 augustus 2014).

⁵⁶ Interne wekelijkse update van ambassade Nairobi, d.d. 26 september 2014.

⁵⁷ Radio Mogadishu: *AMISOM, SNAF forces advance to Barawe town, AS stronghold* (1 oktober 2014). Radio Bar-Kulan: *Allied forces launch security operations in Galgadud region* (1 oktober 2014).

⁵⁸ AMISOM: *Successfully carried out an in depth operation on two AS camps in lower Juba region* (13 september).

⁵⁹ Interne wekelijkse update van ambassade Nairobi, d.d. 17 oktober 2014.

⁶⁰ AMISOM: *AS loses 8 Somali towns since September* (27 oktober 2014).

⁶¹ Interne wekelijkse update van ambassade Nairobi, d.d. 26 september 2014.

⁶² OCHA: *Humanitarian bulletin Somalia* (March 2014 en April 2014).

⁶³ VN-Veiligheidsraad: *Report of the Secretary-General to the Security Council on Somalia* (12 mei 2014). Peace and Security Council Report, Juni 2014.

⁶⁴ Sahabi Online: *Bule Burde residents welcome government food aid, say more is needed* (3 mei 2014).

⁶⁵ Radio Bar Kulan: *Al Shabaab ambushes convoy carrying food aid near Bulo Burde* (3 september 2014).

⁶⁶ Onder de 22 ngo's bevonden zich onder meer CARE, Danish Refugee Council, Oxfam, Save the Children en World Vision. *IRIN: Somalia at "risk of relapse"*.

Ook de VN waarschuwde in juni 2014 dat de humanitaire situatie in Somalië snel verslechterde. Volgens een schatting van de *Office for the Coordination of Humanitarian Affairs* (OCHA) hadden 857,000 mensen in juni direct humanitaire hulp nodig en waren 1.1 miljoen mensen ontheemd.⁶⁷ Half oktober was het aantal mensen zonder voedselzekerheid opgelopen tot meer dan 1 miljoen. Ongeveer 1 miljoen Somaliërs leven als vluchteling in het buitenland (zie voor ontheemden- en vluchtelingenstromen bijlage III en IV). Ongeveer 203.000 kinderen waren in juni ondervoed, van wie meer dan 50.000 ernstig. In oktober liep het aantal ondervoede kinderen volgens de VN op tot 218.000.⁶⁸ Wanneer er niet snel hulp zou worden geboden, dreigde volgens OCHA en UNDP aan het eind van 2014 voedseltekort.⁶⁹ Op Wereldvluchtelingendag (20 juni) maakte UNHCR bekend dat Somalië, samen met Afghanistan en Syrië, behoort tot de top drie van landen van oorsprong van vluchtelingen.⁷⁰ In augustus ontvouwde de FAO haar *Somalia Emergency Response Plan 2014-2015* om de voedselzekerheid het komende jaar te helpen vergroten. Donoren werden opgeroepen 100 miljoen dollar bijeen te brengen.⁷¹ In september deden clanouderen in de regio Gedo een oproep om het voedsel- en watertekort te lenigen. Ook in de regio's Hiran en Galgadud waren grote watertekorten ontstaan door de droogte.⁷² Ondertussen versperde overstromingen enkele wegen in Puntland, en dreigde de Shabelle-rivier bij de stad Beledweyne buiten zijn oevers te treden. Vele bewoners trokken naar andere gebieden.⁷³ Eind oktober overstroomde de Juba-rivier in grote delen van Lower Juba. De oogst ging verloren en bewoners vluchtten naar hoger gelegen gebieden.⁷⁴ In oktober en november viel zoveel regen in Zuid- en Centraal Somalië dat de toegangswegen van en naar Mogadishu en Kismayo werden geblokkeerd. Honderden families raakten in deze gebieden ontheemd.⁷⁵

1.1.4

Al-Shabaab

Hieronder volgt een update van ontwikkelingen rond Al-Shabaab voor deze verslagperiode. Details over geschiedenis, leefregels en mensenrechtensituatie in gebieden onder controle van Al-Shabaab zijn te vinden in het AAB Somalië 2013 en zijn onveranderd gebleven voor zover hieronder niet aangegeven.

Ontwikkelingen

Sheikh Ahmed Abdi Godane (alias 'Abu Mukhtar Al-Zubeyr') had tot zijn dood op 1 september 2014 de leiding over Al-Shabaab stevig in handen. Hij rekende vorig jaar af met de meer gematigde elementen binnen de organisatie. Daarbij ontzag hij zijn eigen vrienden noch de oprichters van de beweging.⁷⁶ Hij was een hardliner die een kalifaat wil stichten in Somalië (en omstreken) en tevens de internationale Jihad was toegedaan. Hij stelde zich op het standpunt dat allen(ook moslims) die niet dezelfde jihadistische visie delen, moeten sterven. Godane vertoonde zich nauwelijks in het openbaar en steunde voor zijn persoonlijke bescherming op zijn geheime dienst de Amniyaat, door een bron zijn 'pretorische garde' genoemd. Deze elitetroepen van Al-Shabaab zijn (waarschijnlijk door Al Quada) getraind in guerrilla-tactieken.⁷⁷

⁶⁷ Aan een appeal voor US\$ 90 miljoen voor 2014 werd door donoren voor US\$ 60 miljoen bijgedragen.

⁶⁸ Voice of Africa: *Somali need food, not just security improvements* (19 oktober 2014).

⁶⁹ Vooruitblik op consultaties VN Veiligheidsraad op www.whatsinbleu.org/2014/06/consultations-on-the-humanitarian-situation-in-Somalia (4 juni 2014).

⁷⁰ Voice of Africa: *Somalia among top Source Countries for refugees* (20 juni 2014).

⁷¹ Interne wekelijkse update van ambassade Nairobi, d.d. 2 augustus 2014.

⁷² Radio Goobjoog: *Humanitarian crisis in Gedo escalates* (4 september 2014).

⁷³ Radio Goobjoog: *River Shabelle continues to increase with fears of flood in Beledweyne* (19 oktober 2014).

⁷⁴ Interne update van ambassade Nairobi d.d. 23 oktober 2014.

⁷⁵ Interne wekelijkse update van ambassade Nairobi, d.d. 28 november 2014.

⁷⁶ Zijn mentor Ibrahim "Al-Afhani" en invloedrijke buitenlandse AS strijders zoals Omar Hammamai "Abu-Manur al-Amriki" en Osama al-Britani "Towfiq". ICG: *Somalia: Al-Shabaab-it will be a long war* (26 juni 2014).

⁷⁷ Matt Bryden: *The Reinvention of Al-Shabaab* (februari 2014). BBC news Q & A: *Who are Somalia's Al-Shabaab?*

De VS doodt Sheikh Godane

In juli 2014 werd bekend dat de VS sinds 2007 Somalië in het geheim steunt met 120 man veiligheidstroepen. In januari sprak het Pentagon nog over enkele adviseurs, die als eerste na het neerhalen van 2 Amerikaanse helikopters en het Black Hawk Downs-incident in 1993 in Mogadishu voet aan land zetten.⁷⁸ Op 1 september 2014 werd een Amerikaanse luchtaanval uitgevoerd op een voertuig van Al-Shabaab ten zuiden van Mogadishu, waar de leider Godane zich op dat moment bevond. De woordvoerder van het Pentagon gaf bij deze gelegenheid toe dat de VS in 2014 al twee eerdere aanvallen op Al-Shabaab had uitgevoerd.⁷⁹ Enkele dagen later beaamde de woordvoerder van Al-Shabaab dat Godane inderdaad bij deze aanval was omgekomen en dat Ahmed Omar Abu-Ubeyda aka Ahmed Dhere (ook bekend als Ahmed Dirie) als zijn vervanger was gekozen. Volgens de BBC verliep zijn uitverkiezing niet zonder felle interne discussie.⁸⁰ De Somalische veiligheidsdienst zette eind september een prijs op het hoofd van de nieuwe leider, dood of levend.⁸¹

Aanslagen in het buitenland

Het is nog te vroeg om vast te stellen of de leefregels of de strategie van Al-Shabaab na het overlijden van Godane worden gewijzigd. Ook is het onduidelijk of de strijders hun activiteiten zullen verleggen naar buurlanden van Somalië. In de verslagperiode heeft Al-Shabaab al meerdere aanslagen over de grens gepleegd. In mei 2014 bracht een Somalisch koppel hun bomvesten tot ontploffing in een restaurant in Djibouti waar vaak westerlingen kwamen. Behalve de daders kwam een militair om, en raakten meerdere militairen gewond, onder wie zes Nederlandse.⁸²

Al Shabaab bleef ook actief in Kenia. In juni en juli eiste de organisatie de verantwoordelijkheid voor moordpartijen op in verschillende dorpen aan de Keniaanse kust met respectievelijk 65 en 29 slachtoffers.⁸³ Half augustus ontvoerde Al Shabaab een truck met 22 steenhouwers vlak over de grens met Kenia. Ze werden van hun ID-kaarten, geld en mobiele telefoons beroofd en later vrijgelaten.⁸⁴ Eind augustus voerde de organisatie nog drie andere aanvallen uit in het noorden van Kenia.⁸⁵ Half oktober werden vijf Kenianen in de grensstreek door Al-Shabaab ontvoerd.⁸⁶ Hun situatie is onduidelijk. Terzelfder tijd werden vijf Al-Shabaab strijders in een busje vol explosieven bij de Ethiopische grens door Keniaanse militairen aangehouden en doodgeschoten.⁸⁷ Op 22 november hielden strijders van Al-Shabaab in de buurt van de noord-Keniaanse stad Mandera een bus met onderwijzers aan. Alle inzittenden moesten uitstappen en 28 van hen die geen Koranverzen konden reciteren, werden gedood.⁸⁸ Op 1 december pleegde Al-

(16 mei 2014). National Post: *How an accountant with a fondness of poetry became head of Al-Shabaab* (27 september 2013).

⁷⁸ Reuters: *US discloses secret Somalia military presence, up to 120 troops* (2 juli 2014).

⁷⁹ CNN: *US official: Attack targets Al-Shabaab leader, but his fate is unknown* (3 september 2014).

⁸⁰ CNN: *Al Shabaab leader's fate unclear after suspected US drone strike* (2 september 2014). BBC Somali Service: *Al Shabaab confirms Godane's fate, selects new leader* (6 september 2014).

⁸¹ Radio Mogadishu: *Somali government puts bounty on Al shabaab leader* (27 september 2014).

⁸² Reuters: *Al-Shabaab claims responsibility for Djibouti suicide attack* (27 mei 2014).

⁸³ Reuters: *Gunmen kill at least 29 in latest raids on Kenyan coast* (6 juli 2014). Hoewel de woordvoerder van Al deze aanslagen opeiste, weet de Keniaanse regering de gewelddadigheden aan binnenlandse politieke rivaliteiten.

⁸⁴ Standard Media: *At least 22 kidnapped, robbed by suspected al Shabaab militia* (17 augustus 2014).

⁸⁵ Standard Media; *Suspected AS carry out 3 attacks within 12 hours in Kenya* (19 augustus 2014).

⁸⁶ Capital FM: *5 Kenians still held by Somali captors* (14 oktober 2014).

⁸⁷ Standard Media: *KDF intercepts car with explosives, kills five occupants* (19 oktober 2014).

⁸⁸ Reuters: *Somali Islamists execute 28 non-Moslims on Kenyan bus* (23 november 2014).

Shabaab een aanslag op christelijke arbeidsmigranten die werkten in een steengroeve bij Manderla. Hierbij kwamen 36 steenhouders om het leven.⁸⁹

Na de dood van Godane was Uganda in de hoogste staat van paraatheid. In september 2014 liet de politie weten negentien vermoedelijke Al-Shabaab strijders in Kampala te hebben opgepakt en grote hoeveelheden explosieven en bomgordels te hebben buitgemaakt.⁹⁰ Half oktober waarschuwde de VS voor mogelijke aanslagen van Al-Shabaab in Addis Abeba.⁹¹

Controlegebied

Door beide operaties van AMISOM en de SNAF in 2014 is het controlegebied van Al-Shabaab verder geslonken ten opzichte van de vorige verslagperiode. Al-Shabaab beheerste aan het einde van deze verslagperiode nog wel delen van het platteland in Lower Shabelle, Midden en Lower Juba, en aan de grens met Kenia en Ethiopië.⁹² Uit de grote steden in het grensgebied is Al Shabaab verdreven. Sinds 2010 probeert Al-Shabaab een enclave te stichten in de noordelijke Golis-bergen. Veiligheidstroepen van Puntland en Somaliland bleven dit streven frustreren, met wisselend succes⁹³ (voor de situatie in juni 2014 zie kaart in bijlage II).

Mensenrechtensituatie in gebieden onder controle van Al-Shabaab

De mensenrechtensituatie in gebieden onder controle van Al-Shabaab was in de verslagperiode onverminderd slecht. Mensen stonden dagelijks bloot aan geweld, onderdrukking en afpersing. Ze hadden meer te lijden naarmate de druk op Al-Shabaab toenam. Zo ontvoerden Al-Shabaab strijders eind januari zeventien mensen (waaronder vier eigen leden) op verdenking van spionage, nadat een drone van de VS een van hun leiders gedood had.⁹⁴ Het is niet bekend wat van hen geworden is.

Door de strikte interpretatie van de sharia was het onmogelijk bepaalde rechten en vrijheden uit te oefenen. Mensen liepen risico op straf voor gedrag dat in de ogen van Al-Shabaab verderfelijker is, zoals voetballen, luisteren naar muziek of tv-kijken. Vrouwen kregen strenge kledingvoorschriften opgelegd, mochten niet buitenshuis werken of zonder begeleiding van een mannelijk familielid reizen.⁹⁵

Regelmatig kwamen ook in deze verslagperiode berichten naar buiten over executies in het openbaar zoals steniging, onthoofding of ophanging, en lijfstraffen zoals zweepslagen en amputaties. Mensen werden door een Al-Shabaab rechtbank zonder eerlijke vorm van proces veroordeeld vanwege samenwerking met de Somalische strijdkrachten of federale regering.⁹⁶ Op 13 juli werden bijvoorbeeld onder grote publieke belangstelling twee mannen geëxecuteerd op verdenking van spionage voor de overheid. Honderden mensen moesten toekijken.⁹⁷ Voor hetzelfde 'misdrijf' werd op 23 juli een meisje in de tiener-leeftijd in Bay regio geëxecuteerd.⁹⁸ Volgens de *Somali Current* zijn in de eerste zeven maanden van 2014 meer dan 10 personen door Al Shabaab geëxecuteerd op grond van beschuldiging van spionage. Ook berichtte de krant eind juli dat Al-Shabaab ter gelegenheid van het einde van

⁸⁹ The economist: *Somalia's troubles comes south* (2 december 2014).

⁹⁰ Reuters: *Aanslag Al-Shabaab in Kampala vrijdeld*. (14 september 2014).

⁹¹ Horn Affairs: *US warns: Al-Shabaab intends to target Bole area of Addis Abeba*. (15 oktober 2014)

⁹² International Crisis Group: *Somalia: Al-Shabaab-it will be a long war* (26 juni 2014).

⁹³ Matt Bryden: *The Reinvention of Al-Shabaab* (februari 2014).

⁹⁴ Sabahi on line: *Al Shabaab arrests its own members after drone strike in Lower Shabelle* (3 februari 2014).

⁹⁵ UNHCR: *International Protection Considerations with Regard to people fleeing Southern and Central Somalia* (17 januari 2014).

⁹⁶ UNHCR: *International Protection Considerations with Regard to people fleeing Southern and Central Somalia* (17 januari 2014).

⁹⁷ Radio RBC: *Al Shabaab executes two Somali young men in Barawe* (13 juli 2014).

⁹⁸ Radio Goobjoog: *Al Shabaab executes teenage girl in Diinsoor* (23 juli 2014).

de Ramadan voor de eerste maal vijf gevangenen vrijliet die tot gevangenisstraffen waren veroordeeld.⁹⁹

Steun bevolking

Door deze harde opstelling verloor Al-Shabaab in de verslagperiode aanhang en steun onder de bevolking. De toenemende druk van Al-Shabaab op clans om rekruten en wapens te leveren, het vermoorden van onschuldige Somaliërs en andersdenkende moslims, de wegblokkades, de hoge belastingen en afperssommen werden zelfs Al-Shabaab gunstig gezinde clans teveel.¹⁰⁰ Een clanoudste uit Barawe benadrukte in juni 2014 in een interview op de radio het traumatiserende effect van openbare executies op vrouwen en kinderen. Ook stelde een imam van een moskee in Mogadishu dat het niet conform islamitisch recht is om iemand zonder de getuigenis van drie getuigen te veroordelen.¹⁰¹

De bevolking kan zich moeilijk onttrekken aan de dreiging van Al-Shabaab. Vluchten naar bevrijd gebied is lastig, alleen al vanwege de vele wegblokkades.

Gericht geweld Al-Shabaab

In de verslagperiode heeft Al-Shabaab vooral gericht geweld gebruikt tegen belangrijke gebouwen en personeel in dienst van de overheid of van AMISOM, tegen journalisten, politici en plaatsen waar buitenlanders verblijven. Gewone burgers lopen eveneens risico te worden vermoord als ze soldaten behulpzaam zijn, of wanneer ze een (familie)relatie hebben met overheidspersoneel. Maar 'onverdachte' burgers die zich op het verkeerde moment op de verkeerde plek bevinden, kunnen ook terechtkomen in een kruisvuur of een aanslag.¹⁰² Gewone burgers worden volgens het Britse Ministerie van Binnenlandse Zaken niet expres op de korrel genomen.¹⁰³

UNCHR constateerde echter tussen mei 2013 en januari 2014 een toename van AS-aanvallen op plaatsen waar veel mensen aanwezig zijn, zoals markten, hotels en andere publieke ruimten.¹⁰⁴ Dergelijke plaatsen bleven de hele verslagperiode gevoelig voor Al-Shabaab geweld. Een voorbeeld is de bomaanslag op 6 juli op een bekend restaurant in Beled Hawo bij de grens met Kenia. Vier mensen vonden hierbij de dood en acht werden gewond. Daaronder bevonden zich ook burgers.¹⁰⁵

Ook in deze verslagperiode zijn er enkele berichten dat Al-Shabaab mensen heeft geëxecuteerd op verdenking van spionage voor uiteenlopende landen. Verdachten worden gevangen gezet en door een rechter van Al-Shabaab tot de dood veroordeeld. Verdachten krijgen geen kans zich te verdedigen.

Bronnen van inkomsten

Al-Shabaab steunt op verschillende bronnen van inkomsten.¹⁰⁶ De organisatie vraagt belasting van de bevolking, bedrijven en ngo's in gebieden onder hun controle. Het innen van 'zakat' (religieus verplichte aalmoezen) zorgt voor regelmatige inkomsten. In april 2014 legde Al-Shabaab winkelhouders en herders in de Galgadud-regio een volgens eigen zeggen 'nieuwe belasting' op van US\$ 150 tot US\$ 600 per maand.¹⁰⁷

⁹⁹ Somali Current: *Al Shabaab free prisoners for Eid Festival* (30 juli 2014).

¹⁰⁰ Danish-Norwegian fact finding mission to Nairobi and Mogadishu: *Security and protection in Mogadishu en S/C Somalia* (maart 2014).

¹⁰¹ Sabahi on line: *Somalis condemn Al-Shabaab's public execution of spies* (11 juni 2014).

¹⁰² Vertrouwelijke bronnen tijdens dienstreis naar Nairobi van 23 tot 30 augustus 2014.

¹⁰³ Home Office UK: *Country Information and guidance, Somalia* (maart 2014).

¹⁰⁴ UNHCR tijdens dienstreis naar Nairobi van 23 tot 30 augustus 2014.

¹⁰⁵ Radio Shabelle: *Somali restaurant attack leaves four dead* (6 juli 2014).

¹⁰⁶ Zie voor een uitgebreid overzicht van bronnen van inkomen het rapport van de Monitoring Group on Eritrea and Somalia van 13 oktober 2014, http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/2014/726.

¹⁰⁷ Radio Bar Kulan: *Al-Shabaab demands money from Galhareri residents* (22 april 2014). Horseed Media: *Al Shabaab increased tax on local business* (22 april 2014).

Ook eist Al-Shabaab de *sadaqa* (vrijwillig gegeven aalmoezen) op als bijdrage aan de jihad, hoewel dit strijdig is met de sharia.¹⁰⁸

Van humanitaire organisaties wordt beschermingsgeld geëist, of een deel van het projectenbudget. Volgens organisaties kan deze bijdrage uiteenlopen van 20-60 % van het budget.¹⁰⁹ Ook door afpersing komt Al-Shabaab aan inkomen. Zo moesten de inwoners van een stad in Galgadud begin maart US\$ 100.000 op tafel leggen om het Al-Shabaab mogelijk te maken de aanvallen van AMISOM te weerstaan.¹¹⁰ Bij wegblokkades dwingen AS-strijders de bestuurders van voertuigen tol te betalen, die varieert van US\$ 20 voor auto's tot US\$ 300 voor een truck.¹¹¹ Andere criminele activiteiten zoals ontvoeringen, drugshandel, wapensmokkel en valsmunterij brengen ook geld in het laatje. De illegale export van houtskool bleef ook in deze verslagperiode een grote bron van inkomsten.¹¹² Toen Kenia in 2012 Kismayo veroverde op Al-Shabaab werd een enorme hoeveelheid illegaal houtskool gevonden met een geschatte waarde van US\$ 80 miljoen dollar. Op een of andere manier profiteert Al-Shabaab nog steeds van de houtskoolsmokkel, waarbij de rol van Kenia onduidelijk blijft.¹¹³ Het rapport van de *VN Monitoring Group on Somalia and Eritrea* uit oktober 2014 onthulde dat in 2013 en 2014 illegaal houtskool ter waarde van US\$ 250 miljoen vanuit Somalië naar internationale markten verscheept is.¹¹⁴ Op 24 oktober nam de Veiligheidsraad een resolutie aan waardoor het mogelijk wordt inspecties op schepen in het kustgebied van Somalië uit te voeren op wapens en houtskool.¹¹⁵

Ivoorhandel

In het vorige algemeen ambtsbericht werd ingegaan op ivoorhandel waarmee Al-Shabaab veel geld zou verdienen. In oktober 2013 raakten uitkomsten van een anderhalf jaar durend undercover onderzoek bekend. Hieruit bleek dat Al-Shabaab tussenpersoon was tussen de jagers in Kenia en de eindgebruikers in het Midden-Oosten en Azië. Prompte betaling en een goede prijs voor illegaal ivoor maakten Al-Shabaab voor jagers tot een geliefde inkoper. Van de grens met Kenia werd de lading in 4x4 voertuigen naar de haven van Barawe of Marka vervoerd en daar verstoppt in kratten met houtskool. Deze vonden in steeds grotere schepen hun weg oostwaarts. Volgens het onderzoek zou een tot drie 3 ton ivoor maandelijks verscheept worden, hetgeen een winst betekent van US\$ 200.000-600.000 per maand. Van dat geld werd de maandelijks wedde van ongeveer US\$ 300 voor de strijders betaald.¹¹⁶

De VS heeft initiatieven ontwikkeld om de ivoorhandel tegen te gaan. De Clinton Foundation financierde vanaf eind 2013 een programma met een budget van 80 miljoen dollar om in Oost- en Centraal-Afrika duizenden boswachters en hondenteams in te zetten om stropers op het spoor te komen en lokale politie en rechters te trainen in de vervolging van de stropers. President Obama heeft een 'Presidential Task Force on Wildlife Trafficking' ingesteld die in december 2013 de eerste aanbevelingen deed. Deze pleitten onder meer voor een verbod op ivoorimport in de VS en meer onderzoek van de geheime diensten en ministeries

¹⁰⁸ International Crisis Group: *Somalia: Al-Shabaab –It will be a long war* (26 juni 2014).

¹⁰⁹ NOAS: *Persecution and Protection in Somalia. A fact-finding Report* (april 2014).

¹¹⁰ Interne wekelijkse update van ambassade Nairobi, d.d. 7 februari 2014.

¹¹¹ IRIN: *No easy way forward for Al-Shabaab defectors* (12 juni 2014).

¹¹² International Crisis Group: *Somalia: Al-Shabaab –It will be a long war* (26 juni 2014). NOAS: *Persecution and Protection in Somalia. A fact-finding report* (april 2014).

¹¹³ Bevestigd door vertrouwelijke bron tijdens dienstreis naar Nairobi van 23 tot 30 augustus 2014.

¹¹⁴ Monitoring Group on Somalia and Eritrea: *Letter Dated 10 oct 2014 from the Chair of the Security Council Committee to the President of the Security Council* (13 oktober 2014).

¹¹⁵ AFP News: *UN moves to enforce Somalia arms, charcoal embargoes* (24 oktober 2014).

¹¹⁶ The Independent: *Elephant campaign: how Africa's white gold pays Shabaab militants* (3 februari 2014). Elephant Action League: *Africa's white gold of Jihad: Al-Shabaab and conflict Ivory* (oktober 2013). National Geographic: *Al-Shabaab and the human toll of the illegal ivory trade* (3 oktober 2013).

van Defensie naar de handel.¹¹⁷ De schrijver van het onderzoeksrapport, Andrea Crosta, richtte in februari 2014 samen met natuur- en milieuorganisaties een non-profit organisatie op met een website waarop anoniem aangifte gedaan kan worden van misdaden en geweld tegen wilde dieren. (www.wildleakes.org). Na drie maanden waren er op de site al 24 aangiften gedaan.

Strijdmacht en rekrutering

Schattingen over de militaire sterkte van Al-Shabaab liepen in de verslagperiode uiteen van 3000 tot 7000.¹¹⁸ Gedwongen rekrutering kwam nog steeds voor in gebieden onder controle van Al-Shabaab, hoewel *Amnesty International* eind 2013 claimde dat het wel verminderde.¹¹⁹ Waarschijnlijk zijn het vooral jongeren (meisjes en jongens) tussen de 12 en 18 jaar en jongvolwassenen die gedwongen worden gerekruteerd, maar exacte cijfers zijn niet te geven. Ook kan in deze verslagperiode geen bevestiging van geruchten worden gevonden dat familieleden moeten boeten als iemand weigert tot Al-Shabaab toe te treden.¹²⁰ Er is wel een melding van de Speciale Adviseur van de SGVN dat in december 2013 een 16 jarige jongen door Al-Shabaab werd geëxecuteerd omdat hij wilde deserteren.¹²¹

Ook volwassenen werden gerekruteerd. Zo reden in februari 2014 voorafgaande aan operatie *Eagle* van AMISOM auto's met luidsprekers rond in de steden in Gedo, Hiran en Shabelle-regio's. Inwoners moesten zich verplicht bij Al-Shabaab aansluiten in de strijd met "Ethiopische troepen die Somalia binnenvallen om het Christendom te verspreiden". Veel mannelijke inwoners ontvluchtten de steden 's nachts in het geheim, omdat Al-Shabaab deserteurs zwaar straft. Zo waren er in februari 2014 rondselcampagnes rond de steden Jilib en Bulo Burde, waarbij clanleiders verplicht werden om per clan 300 jonge mannen voor de komende strijd tegen AMISOM te leveren.¹²²

Leden van etnische minderheidsgroeperingen liepen ook in deze verslagperiode door hun zwakke positie in de samenleving risico gedwongen te worden gerekruteerd. Soms sloten kansloze jongeren uit minderheden zich vrijwillig aan om betere bescherming te krijgen. Andere oorzaken voor aansluiting bij een radicaal islamitische organisatie zijn volgens een rapport uit oktober 2014 van *Finn Church Aid en het Institute for Security Studies* een gebrek aan onderwijs en werkgelegenheid en weinig vertrouwen in de overheid.¹²³

Om redenen van bescherming komt het ook voor dat minderheidsclans in zijn geheel aansluiting zoeken bij Al-Shabaab. Dat geldt bijvoorbeeld voor de Duduble-Habar Gedir-clans in Centraal-Somalië en de Marehan-clan in de Gedo-regio. Voor de gemarginaliseerde Gaalja'al-, Jajale-, Sheikhal- en Jareer-clans in Hiran is het aantrekkelijk bescherming te zoeken van Al-Shabaab tegen de dominante Hawadle-clan in de regio. Zo profiteert Al-Shabaab van clanrivaliteiten om de gelederen aan te vullen.¹²⁴

¹¹⁷ The International: *Al-Shabaab linked to illegal ivory trade* (2 februari 2014). www.wildleakes.org.

¹¹⁸ UN Monitoring Group on Somalia and Eritrea schat in het rapport van oktober 2013 het aantal op 5000. De Somalische minister van Buitenlandse Zaken zei bij zijn bezoek aan Spanje op 14 juli te denken aan 2 tot 3000 Strijders. Interne wekelijkse update van ambassade Nairobi, juli.

¹¹⁹ Amnesty International: *Annual Report 2013* (13 november 2013).

¹²⁰ Danish-Norwegian fact finding mission: *Security and protection in Mogadishu and S/C Somalia* (november 2013).

¹²¹ Speciaal Adviseur van de SGVN: *Children and armed conflict in Somalia* (14 mei 2014).

¹²² Idem.

¹²³ Finn Church Aid en Institute for Security Studies. *Radicalisation and al-Shabaab recruitment in Somalia* (14 oktober 2014).

¹²⁴ International Crisis Group: *Somalia: Al-Shabaab –It will be a long war* (26 juni 2014).

Gebruik van kindsoldaten

Ook in deze verslagperiode werden kinderen geronseld in scholen en madrassas en soms meegenomen uit ontheemden-kampen of van de straat. Uit Galgadud is bekend dat Al Shabaab in maart 2014, voorafgaand aan operatie *Eagle*, kinderen ontvoerde in auto's. Hun ouders was wijsgemaakt dat het om een reddingsactie ging.¹²⁵ Volgens een VN-rapport van juli 2014 over kinderen en gewapende conflicten zou Al-Shabaab in 2013 ongeveer 908 kinderen vrijwillig of gedwongen hebben ingezet. Ze moesten diverse activiteiten uitvoeren zoals het plegen van zelfmoordaanslagen, het bergen van doden en gewonden en het dragen van water, ammunitie en voedsel.¹²⁶ Dat is de helft minder dan de 1790 kinderen die het *Department of State* van de VS over 2012 meldt.¹²⁷ Maar het is niet zeker dat de aantallen kindsoldaten jaarlijks zo sterk daalt. De *International Crisis Group* noemde in juni 2014 na onderzoek in Somalië het aantal jonge vrouwen en mannen dat bereid is om voor Al-Shabaab acties te ondernemen, nog steeds indrukwekkend.¹²⁸ Over de situatie van jongens en meisjes binnen Al-Shabaab is in de verslagperiode geen nieuwe informatie bekend geworden.¹²⁹ In het al genoemde VN-rapport over kinderen en gewapend conflict staat dat in 2013 ongeveer 20 meisjes gedwongen werden uitgehuwelijkt aan Al-Shabaab strijders. Ongeveer 30 meisjes werden door hen verkracht. Daar staat tegenover dat volgens het rapport 49 (merendeels) meisjes verkracht werden door leden van het Somalische leger en geallieerde milities, waarvan 21 in kampen voor ontheemden.¹³⁰

Desertie

Deserteurs en overlopers worden door Al-Shabaab als verraders beschouwd en meestal met de dood gestraft, of ze nu een hoge of lage rang in de organisatie hebben.¹³¹ Het rapport van de *Norwegian Organization for Asylum Seekers* uit april 2014 citeerde (deels anonieme) bronnen die meldden dat overlopers hun leven nooit zeker konden zijn. Ook niet wanneer ze na een jaren in het buitenland weer terugkwamen. *Amnesty International* stelde in het rapport dat deserteurs dan zelfs gevaar lopen in gebieden die door de SFG gecontroleerd worden.¹³²

Genoemde bronnen in het rapport achtten de kans op opsporing groot door de communicatieve cultuur in Somalië en de capaciteit van Al-Shabaab om mensen op te sporen, al dan niet door familieleden onder druk te zetten. Het risico te worden achterhaald was volgens de ene bron groter als mensen terugkeren naar hun oorspronkelijke verblijfplaats. Volgens een andere bron is het gevaar juist groter wanneer ze terugkeren naar een plek waar ze geen sterke clan- en familiebanden hebben. In Mogadishu zou men naar verluidt nog de beste kans hebben om in de massa op te gaan.¹³³ Begin juni 2014 gaf een van de hoger geplaatste leiders van Al-Shabaab in Puntland, Mohamed Said Mahamed (bekend als Atom), zich over aan de autoriteiten. Volgens eigen zeggen omdat leider Godane te rechtlijnig zou zijn en te veel geweld tegen andere moslims zou gebruiken. De SFG ontving hem in Mogadishu met open armen en stelde hem als voorbeeld voor andere overlopers.¹³⁴

¹²⁵ Sabahi on line: *Parents in Bulo Burde seek answers on children abducted by al-Shabaab* (28 maart 2014).

¹²⁶ Speciaal Adviseur van de Secretaris-Generaal VN: *Report on children and armed conflict* (1 juli 2014). US Department of State: *Country report on human rights practices 2013-Somalia* (27 februari 2014).

¹²⁷ US Department of State: *Country report on human rights practices 2012-Somalia* (5 mei 2013).

¹²⁸ International Crisis Group: *Somalia: Al-Shabaab-it will be a long war* (26 juni 2014).

¹²⁹ Zie voor kindsoldaten ook het algemeen ambtsbericht 2013 (december 2013).

¹³⁰ Speciaal Adviseur van de Secretaris-Generaal VN: *Report on children and armed conflict* (1 juli 2014).

¹³¹ Norwegian Organization for Asylum Seekers (NOAS): *Persecution and Protection in Somalia. A fact finding report* (april 2014).

¹³² Norwegian Organization for Asylum Seekers (NOAS): *Persecution and protection in Somalia. A fact-finding report* (april 2014).

¹³³ Norwegian Organization for Asylum Seekers (NOAS): *Persecution and protection in Somalia. A fact-finding report* (april 2014).

¹³⁴ Daily Nation: *Senior Al-Shabaab commander surrenders* (8 juni 2014). Ministry of Information: *Atom statement-*

Na de dood van Godane op 1 september bood de SFG algemene amnestie aan voor Al-Shabaab leden die binnen 45 dagen wilden overlopen. Zij zouden na overgave aan het Somalische leger in de gemeenschap worden gere-integreerd.¹³⁵ Eind september rapporteerde het *Barbaar Initiative* (een internationale organisatie die de re integratie van strijders ondersteunt) dat er 545 Al-Shabaab strijders aan de oproep gehoor hadden gegeven.¹³⁶ Een andere bron meldde dat meer dan 700 strijders zich op 25 oktober hadden overgegeven. De regering stelde toen een nieuwe amnestie-periode in met een looptijd van 1 november tot het einde van het jaar.¹³⁷

Maar er waren ook berichten dat deserteurs niet goed worden behandeld in de vier *Transitional Facilities* die het land inmiddels rijk is. De centra, bedoeld om Al-Shabaab deserteurs op te vangen en te re integreren, staan in Mogadishu, Baidoa, Belet Weyne en Kismayo.¹³⁸ Een internationale ngo meldde dat er in 2013 ten minste vier deserteurs zouden zijn gemarteld en dat de opvangfaciliteiten de facto detentiecentra zouden zijn.¹³⁹

Communicatie

Al-Shabaab beheerde in 2014 twee eigen radio stations; Radio Al-Furquan en Radio Al Andalus. Voordien kon de organisatie gebruik maken van meerdere FM-steunzenders.¹⁴⁰ De presentatoren van Al-Shabaab verzorgen de uitzendingen in het Engels, Arabisch, Swahili of Somali met de juiste uitspraak en accent. Ook verspreidt Al-Shabaab informatie in deze talen via diverse websites.¹⁴¹ Er is ook een officiële woordvoerder, Sheikh Ali Dheere, en sinds 2011 gebruikt de organisatie sociale media zoals Twitter (af en aan) en YouTube om informatie en propaganda te verspreiden, contact met de diaspora en de pers te onderhouden en buitenlandse strijders te ronselen. Voor dit laatste doel worden ook videodocumentaires gemaakt door de Al-Kataib Media Foundation.¹⁴²

De organisatie beheert geen eigen tv-station want televisiekijken is tegen Islamitische principes. In november 2013 riepen strijders van Al-Shabaab in Barawe inwoners op tv's en satellietshotels bij hen in te leveren. Toen de stad in oktober 2014 werd bevrijd, begon de bevolking meteen weer met het kopen van smartphones en tv's. Het gebruik van smart phones is voor strijders van Al-Shabaab verboden, nadat in oktober 2013 een kopstuk van de organisatie werd opgespoord door gebruik van zijn smart phone. Een ban op internet volgde in februari 2014, toen Al-Shabaab de grootste internetprovider in Zuid- en Centraal Somalië verplichtte het mobiele internet en glasvezeldiensten te staken. In juni 2014 werden strijders van Al-Shabaab, wederom uit angst voor spionage, verplicht hun nummers van hun mobiele telefoons te wijzen.¹⁴³

Renouncing Al-Shabaab (7 juni 2014). Garowe online: *Ex-Al-Shabaab Militia commander Atom surrenders to FSG* (8 juni 2014).

¹³⁵ BBC-News Africa: *Somalia offers Al Shabaab members amnesty* (3 september 2014).

¹³⁶ Radio Mogadishu: *Number of al Shabaab defectors continue to increase* (23 september 2014). Business Standard: *Over 500 al shabaab members accept Somali government amnesty offer* (29 september 2014).

¹³⁷ Strategypage: *Al Shabaab cut down to a more manageable size* (29 oktober 2014).

¹³⁸ Volgens AMISOM zouden deze rehabilitatie-centra aan ongeveer 1000 ex-strijders onderdak bieden.

¹³⁹ NOAS: *Persecution and Protection in Somalia. A fact-finding report* (april 2014).

¹⁴⁰ International Crisis Group: *Somalia: Al-Shabaab –It will be a long war* (26 juni 2014). Het gaat bijvoorbeeld om HornAfrik, Holy Koran Radio en de Global Broadcasting Corporation Radio (waar ook apparatuur van de BBC staat).

¹⁴¹ International Crisis Group: *Somalia: Al-Shabaab –It will be a long war* (26 juni 2014). Bijvoorbeeld: somalimemo.net; calamada.com; radioalfurquan.com; amiirnuur.com; quuadisiya.net; jihadology.net; somalimidnimo.com.

¹⁴² Report of the Monitoring Group on Somalia and Eritrea pursuant to Security Council resolution 2060 (2012): *Somalia* (12 juli 2013).

¹⁴³ Trouw: *Al-Shabaab sluit Somalische bevolking af van internet* (18 februari 2014). Hiraanonline: *Mobile phone internet off in Somalia after Al-Shabaab order* (8 februari 2014). BBC News Africa: *How Somalia's Al-Shabab*

1.2 Veiligheidssituatie

1.2.1 Mogadishu

De veiligheidssituatie in Mogadishu was in deze verslagperiode nog steeds onvoorspelbaar en complex, ondanks de in de stad zichtbare bouw- en herstelwerkzaamheden en toenemende bedrijvigheid. In september 2014 werd bijvoorbeeld een begin gemaakt met de reconstructie van het vroegere bestuurscentrum dat tijdens de burgeroorlog vernield was.¹⁴⁴ Positief is ook het aanbrengen van huisnummers en het installeren van straatverlichting in delen van de stad. Op 7 oktober 2014 werd de eerste pinautomaat in Mogadishu geïnstalleerd en op 13 oktober begon de postrijen voor het eerst sinds 1991 weer met het bezorgen van post.¹⁴⁵

Hoewel Al-Shabaab na 2011 niet meer in Mogadishu is gevestigd, was Al-Shabaab ook in deze verslagperiode nog steeds in staat overal in Mogadishu terroristische aanslagen te plegen.¹⁴⁶ De grootste en meest zichtbare aanslagen in de verslagperiode werden gepleegd op het parlement (24 mei 2014), twee keer vlakbij het internationale vliegveld (februari en december 2014) en tot twee keer toe op het presidentieel paleis Villa Somalia (21 februari en 8 juli 2014). In de maand van Ramadan werden 132 mensen in de stad vermoord; de toedracht van deze moorden was niet altijd duidelijk.

De tactiek van Al-Shabaab in Mogadishu is in deze verslagperiode wel veranderd. Geen gevechten met min of meer duidelijke frontlijnen, maar guerrilla-technieken en hit-en-run aanslagen overal in de stad. Na een aanslag reageerde de politie en veiligheidsdiensten met doorzoekingen van auto's op doorgangswegen en overvallen in verdachte panden in Mogadishu. Regelmatig zijn daarbij Shabaab-strijders en wapens opgespoord, maar volstrekte veiligheid kon de overheid in de verslagperiode niet garanderen. Het aantal incidenten in Mogadishu bleef groot (zie ook paragraaf 1.2.2).

Op 11 maart 2014 deelde Nicolas Kay, de Speciaal Vertegenwoordiger van de Secretaris-Generaal van de VN, zijn zorgen met de VN-Veiligheidsraad. In Mogadishu was de veiligheidssituatie sinds december 2013 verslechterd, zei hij. Tevens waarschuwde hij voor een verdere verslechtering.¹⁴⁷ Een schril contrast met de positieve toon die Nicolas Kay in augustus 2013 nog aansloeg. Toen werd gesproken over het grote aantal Somaliërs dat uit de diaspora naar hun land terugkeerde, aangelokt door economische kansen en de heropbouw van de steden.

Op 22 mei 2014 waarschuwde Kay de VN dat de veiligheidssituatie in Somalië weer in de gevarenzone zou komen wanneer er niet meer tempo gemaakt zou worden met het opstellen van de grondwet, de voorbereiding van de verkiezingen en het staatsvormingsproces.¹⁴⁸ Zijn observatie werd onderschreven door de VN, de EU en IGAD die gezamenlijk aandrongen op een oplossing voor de politieke crisis. Ook constateerden zij dat alle voornemens in de *Somalia New Deal Compact* achterliepen op schema.¹⁴⁹

militants hone their image (5 juni 2014). Al-Shahid: *Smartphone in Al-shabaab liberated residents* (14 oktober)

¹⁴⁴ Radio Goobjoog: *Banadir administration plans to renovate government offices* (15 september 2014).

¹⁴⁵ Interne wekelijkse update van ambassade Nairobi, d.d. 16 oktober 2014.

¹⁴⁶ Newport Africa: *Mogadishu risk assessment* (28 februari 2014). UK Home Office, *Country Information and Guidance. Somalia* (maart 2014).

¹⁴⁷ IRIN: *Security downturn in Mogadishu* (9 april 2014).

¹⁴⁸ Mensenrechtenraad: *Despite progress, Somalia nearing "danger zone: in critical areas, warns UN envoy* (22 mei 2014).

¹⁴⁹ VN: *UN and international partners call for resolution of political crisis in Somalia* (27 mei 2014).

Een vertrouwelijke bron in Nairobi beaamde in april 2014 dat de veiligheid in Mogadishu de eerste maanden het jaar steeds verder verslechterde en dat VN-organisaties en ngo's melden dat AS-elementen zich in alle wijken van de stad manifesteerden.¹⁵⁰

In sommige buitenwijken, zoals Daynile, Heliwa (Hurriwa), Karaan, Yaaqshid, en Dharkenley, waar het grootste ontheemdenkamp Baddado ligt, was de macht van de overheid zeer beperkt en kon Al-Shabaab in alle openheid opereren.¹⁵¹ Wanneer de politie 's nachts uit de wijken vertrok, was Al-Shabaab er heer en meester. Op veel plaatsen was nog geen straatverlichting. Ook gewone criminelen profiteerden daarvan, waardoor misdaad op grote schaal voorkwam. Voorbijgangers werden op straat overvallen en geschillen tussen rivaliserende clans uitgevochten.¹⁵² In de eerste twee maanden van 2014 belandden volgens OCHA 624 slachtoffers van wapen gerelateerd geweld in ziekenhuizen in Mogadishu.¹⁵³

Op 23 mei 2014 dreigde de woordvoerder van Al-Shabaab met een intensivering van gerichte aanvallen op militaire doelen, politici, ambtenaren en overheidsinstellingen in Mogadishu als wraak op operatie *Eagle* van AMISOM.¹⁵⁴ Deze waarschuwing werd bewaarheid. In de maanden daarna werden onder meer een ziekenhuis, een rechter, een journalist, vijf parlementsleden en meerdere politie-agenten in Mogadishu het welbewuste doelwit van Al-Shabaab (zie ook paragraaf 1.2.2). Ook voerde de organisatie op 24 mei een aanval uit op het parlementsgebouw in Mogadishu.¹⁵⁵ Enkele uren na de aanval, die grote internationale verontwaardiging wekte, trad de Somalische minister voor Veiligheid af.¹⁵⁶ Twee dagen later kondigde premier Abdiweli Sheik Ahmed tijdens een persconferentie op 26 mei de totale oorlog aan tegen de vijand. Volgens Radio Mogadishu was dit de sterkste verklaring van de premier tegen Al-Shabaab ooit.¹⁵⁷ Om gewapende conflicten met Al-Shabaab en van clanmilities te verminderen, begon de SFG begin augustus een campagne tegen illegale wapens in de hoofdstad en de rest van het land.¹⁵⁸ Hoewel de buit groot was, bleef Al-Shabaab in staat gedurende de hele verslagperiode gerichte aanslagen in Mogadishu te plegen. In september en oktober 2014 pleegden ze meerdere aanvallen met bomauto's als wraak op de dood van hun leider Godane. Daardoor steeg het aantal toevallig aanwezige burgers dat ten offer viel aan aanslagen. Ook schoten ze in september de plaatsvervangend bevelhebber van de antiterrorisme-eenheid in zijn auto dood, op dezelfde manier zoals ze zijn voorganger twee maanden eerder vermoord hadden.¹⁵⁹

¹⁵⁰ Newport Africa: *Mogadishu risk assessment* (28 februari 2014). Berichtenverkeer (11 april 2014).

¹⁵¹ Norwegian Organization for Asylum seekers): *Persecution and Protection in Somalia. A fact-finding report* (april 2014). Danish-Norwegian fact finding mission to Nairobi and Mogadishu, november 2013: *Security and protection in Mogadishu and S/C Somalia* (maart 2014). Newport Africa: *Somalia political and security brief* (28 februari en 1-16 maart 2014). Irin: *Security downturn in Mogadishu* (9 april 2014). Interne wekelijkse update van ambassade Nairobi, d.d. 15 april.

¹⁵² Newport Africa: *Mogadishu risk assessment* (28 februari 2014).

¹⁵³ IRIN: *Security downturn in Mogadishu* (9 april 2014). OCHA: *Humanitarian bulletin Somalia* (maart 2014).

¹⁵⁴ Radio Andalus -pro-Al-Shabaab radiostation (23 mei). Garowe Online: *Al-Shabaab pledges new terror campaign as allied forces make advance* (23 mei 2014). Hiiran Online: *Al-Shabaab vows continued attacks in Somalia* (25 mei 2014).

¹⁵⁵ AMISOM: *Security forces repulse Al-Shabaab attack* (24 mei 2014). The Guardian: *Somalia militants hit Mogadishu Parliament in multi-pronged attack* (24 mei 2014). Radio Mogadishu: *Al-Shabaab militants attack Somalia's Parliament in Mogadishu* (25 mei 2014). Office of the President: *President Mohamud on the Failed attack on the Somali Parliament* (25 mei 2014).

¹⁵⁶ RBC Radio: *Somali national security minister resigns amid security lapses* (25 mei 2014).

¹⁵⁷ AMISOM Media Centre: *Security forces repulse Al-Shabaab attack* (24 mei 2014). UNSOM: *SRSF Kay condemns attack on Federal Parliament* (24 mei 2014). Office of the President of Somalia: *Press statement on the Failed attack on the Parliament* (24 mei 2014). Radio Mogadishu: *Somalia declares non-stop war on Al-Shabaab* (26 mei 2014).

¹⁵⁸ Al Jazeera: *Somalia battles to get guns of its streets* (25 augustus 2014).

¹⁵⁹ Reuters: *Somali islamists kill national security officer* (13 september 2014).

Een lichtpunt was het *Somali Cultural Festival* dat zonder incidenten op zondag 22 juni in de hoofdstad gehouden kon worden. Tijdens het eerste grote evenement in 25 jaar waren er optredens uit alle delen van Somalië, en het werd als zodanig ook op alle grote televisiezenders in het land uitgezonden.¹⁶⁰

In de verslagperiode was sprake van een toenemende diplomatieke erkenning van Somalië en werden in Mogadishu voor het eerst in 20 jaar weer diplomatieke vertegenwoordigingen geopend, zoals dat van Qatar in augustus. De nieuwe Chinese ambassadeur werd op 2 juli met groot ceremonieel verwelkomd op het vliegveld van Mogadishu.¹⁶¹ De ambassadeur zei in een verklaring dat Somalië duurzame voortgang maakte bij het vredesproces. Enkele uren later werden zijn woorden gelogenstraft door een autobom op een markt in de hoofdstad. Bij de ontploffing kwamen twee mensen om en werden er zeven gewond.¹⁶²

In juni kondigde de VS aan binnen afzienbare tijd weer een ambassadeur in Somalië te benoemen. De eerste Somalische ambassadeur sinds 25 jaar was inmiddels in de VS aangekomen en is half juli door president Obama ontvangen.¹⁶³

1.2.1.1 *Veiligheid internationale vliegveld Mogadishu*

De wegen rond het internationale vliegveld bleven in de hele verslagperiode nog steeds onveilig. In februari 2014 ontplofte een autobom bij een checkpoint vlak buiten de poort van het vliegveld. Diezelfde maand was het vliegveld doelwit van meerdere mortieraanvallen van Al-Shabaab.¹⁶⁴ Op 15 juli ontmantelde veiligheidstroepen een autobom die op het vliegveld had moeten ontploffen.¹⁶⁵ Maar aan het einde van de verslagperiode, eigenlijk er net buiten, lukte het Al-Shabaab toch om doel te treffen. Op 3 december botste een met explosieven geladen auto op een jeep in een AMISOM-konvooi, vlak bij de poort van het vliegveld en de ingang van de groene zone waar buitenlandse ambassades zijn gevestigd. Er vielen vier doden.¹⁶⁶

1.2.1.2 *Geweldsincidenten in Mogadishu (per maand)*

Hieronder worden alleen de bekend geworden incidenten uit 2014 weergegeven. Het aantal geweldsincidenten in Somalië, en vooral in Mogadishu, is in werkelijkheid groter.

Januari. Het nieuwe jaar begon op 1 januari met een grote aanslag met twee autobommen op het Jazeera hotel, dat bekend stond als het best beveiligde hotel in Mogadishu. Hierbij kwamen twaalf mensen om het leven. Diezelfde dag vuurde Al-Shabaab zes granaten af op door AMISOM beschermd gebied.¹⁶⁷

Februari kende een hoger aantal geweldsincidenten. Op 5 februari ontploften twee autobommen, waarbij een dode en vijf gewonden vielen. Op 10 februari eiste een autobom bij het Oriental hotel het leven van twee deelnemers aan een conferentie.¹⁶⁸ Het centrum van Mogadishu, dichtbij Villa Somalia, werd op 12

¹⁶⁰ Somali Ministry of Information: *First Cultural Festival in Decades held in Mogadishu* (23 juni 2014).

¹⁶¹ Radio Mogadishu: *Chinese ambassador to Somalia arrives in Mogadishu* (2 juli 2014). De Chinese ambassade werd pas op 12 oktober geopend.

¹⁶² The Guardian: *Somali car bomb rips through market as China unveils embassy plans* (30 juni 2014).

¹⁶³ Het gaat om een vroegere premier van Somalië, Omar Abdirashid Alli Sharmarke. Africa Review: *Former Somalia PM appointed ambassador to US* (13 juli 2014).

¹⁶⁴ BBC News: *Somali car bomb explodes near airport in Mogadishu* (13 februari 2014).

¹⁶⁵ Radio Mogadishu: *Security forces foil suicide car bomb in Mogadishu* (15 juli 2014).

¹⁶⁶ Bar-Kulan: *At least four killed in suicide attack on UN convoy in Somalia capital* (3 december 2014).

¹⁶⁷ Hierbij werd minimale schade gemeld. VN-Veiligheidsraad: *Report of the Secretary-General to the Security Council on Somalia* (1 maart 2014). BBC News (2 januari 2014).

¹⁶⁸ Reuters: *Two car bombs explode in Somali capital, at least five wounded* (10 februari 2014). BBC News: *Somali Mogadishu city hit by car bomb blast* (27 februari 2014).

februari bestookt door mortieren en een dag later doodde een autobom bij de poort van het vliegveld zeven mensen. Deze bom was bedoeld voor een passerend AMISOM-konvooi, maar mistte zijn doel.¹⁶⁹ Op 21 februari viel Al-Shabaab Villa Somalia aan met de bedoeling de president te doden of te ontvoeren, zo verklaarde een AS-woordvoerder later. De president bleef ongedeerd, terwijl elf mensen om het leven kwamen in het vuurgevecht dat ontstond nadat een autobom de poort van de compound had vernield.¹⁷⁰ Op 27 februari ontplofte een autobom vlakbij het hoofdkwartier van de veiligheidsdienst, waarbij ten minste twaalf mensen omkwamen en negen anderen werden gewond.¹⁷¹

Maart. In het Yaaqshiid district werd op 2 maart een truck van de SNAF getroffen toen het konvooi langs een berm bom reed. Vijf dagen later werd een militaire basis in dit district aangevallen door gewapende troepen, en op 9 maart werd een aanval van Al-Shabaab op het huis van de districtscommissaris afgeslagen.¹⁷² Op 10 maart vuurde Al-Shabaab negen mortieren op de stad af, die insloegen vlakbij het presidentiele paleis en Mogadishu International Airport.¹⁷³ Ook schoten niet-geïdentificeerde mannen die dag een medewerkster van het SFG dood in het Wadajir district.¹⁷⁴

In het centrum van Mogadishu ging op 15 maart een autobom af bij het Makka Al Mukarrama hotel, dat populair is bij zakenlieden en hoge ambtenaren. Hoewel de aanslag nooit werd opgeëist, lijkt de modus operandi veel op die van Al-Shabaab.¹⁷⁵ Op 25 maart landde een granaat voor het politiebureau van het vliegveld en kwamen twee granaten in het IDP-kamp in het Dayniile-district van de stad terecht. Hierbij raakten tien ontheemden gewond.

April. Twee bewakers van Villa Somalia werden op 13 april van achteren neergeschoten in het Karaan-district van Mogadishu. Een van hen overleed ter plekke en de ander werd zwaargewond.¹⁷⁶ Een dag later braken er gevechten uit tussen verschillende clans in het leger over het bezit van een stuk land waar zich ontheemden hadden gevestigd. Zij moesten ook deze plek ontvluchten, toen de strijdende partijen zware wapens en militaire voertuigen inzetten.¹⁷⁷ Op 15 april ontploften twee bommen die vastgemaakt waren aan straatlampen op zonne-energie, waarbij vier personen omkwamen en vijf gewond raakten. Van Al-Shabaab is bekend dat ze vaker aanvallen uitvoeren op dit soort straatverlichting, maar deze aanslag werd niet opgeëist.¹⁷⁸ Op 20 april lanceerden de president en het ministerie van Nationale Veiligheid een driedaagse nationale veiligheidsconferentie in Mogadishu. Deelnemers uit alle geledingen van de maatschappij ontwierpen samen met vertegenwoordigers van de internationale gemeenschap een framework voor binnenlands veiligheidsbeleid.¹⁷⁹ Tijdens de conferentie slaagde Al-Shabaab er in twee parlementariërs te doden. De afschuw binnen en buiten Somalië was groot. Te meer omdat een woordvoerder van Al-Shabaab verklaarde dat de gebeurtenissen moesten aantonen dat er geen veiligheid zou zijn in Mogadishu, hoeveel

¹⁶⁹ Agence France Press: *At least six dead as Shebaab target UN convoy at Mogadishu airport* (13 februari 2014).

¹⁷⁰ BBC News: *Huge car bomb exploded at the gate of Somalia's presidential palace* (21 februari 2014). Reuters: *Somalia Al-Shabaab say attack meant to get president 'dead or alive'* (22 februari 2014). Newport Africa: *Political and Security Brief* (1-16 maart 2014).

¹⁷¹ BBC News: *A suicide bomb exploded in the Somali capital* (27 februari 2014). Reuters: *Suicide car bomb kills Eight in Somali capital* (27 februari 2014).

¹⁷² Newport Africa: *Political and security report* (1-16 maart 2014).

¹⁷³ Newport Africa: *Political and security report* (1-16 maart 2014).

¹⁷⁴ Newport Africa: *Political and security report* (1-16 maart 2014).

¹⁷⁵ Agence France Press: *Car bomb went off in Central Mogadishu* (15 maart 2014). VN-Veiligheidsraad: *Report of the Secretary-General to the Security Council on Somalia* (14 mei 2014).

¹⁷⁶ Voice of America Somalia: *Armed men gun down senior security officer in Mogadishu* (14 april 2014).

¹⁷⁷ Radio Goobjoog: *Heavy clash between two government militia erupts in Mogadishu* (14 april 2014).

¹⁷⁸ Hiraan online: *Bomb targeting solar-powered light causes civilian casualties* (15 april 2014).

¹⁷⁹ VN-Veiligheidsraad: *Report Of the Secretary-General to the Security Council on Somalia* (14 mei 2014).

conferenties men ook zou houden.¹⁸⁰Een van de moordenaars werd een maand later aangehouden. Het was een journalist die bekende lid van Al-Shabaab te zijn en samen met anderen de twee parlementariërs te hebben vermoord met als doel zoveel mogelijk chaos te veroorzaken tijdens de nationale veiligheidsconferentie.¹⁸¹ Op 29 april voerden AMISOM samen met de veiligheidsdienst NISA een grote actie uit in de noordelijke buitenwijken van Mogadishu. Meer dan 200 Al-Shabaab sympathisanten werden gearresteerd.¹⁸²

Mei. Naar schatting verloren tien mensen op 3 mei het leven door een bomaanslag op een kruising van wegen in Mogadishu. Er vielen acht gewonden. Behalve zes passerende burgers kwam de bekende Al-Shabaab-bestrijder Hilowle Osman om het leven. De VN-Veiligheidsraad veroordeelde de aanslag een dag later in de sterkste bewoordingen.¹⁸³ Teneinde de VN en AMISOM-bases in Mogadishu beter te kunnen beveiligen trad op 15 mei de *United Nations Guards Unit* aan met 410 troepen die door Uganda geleverd werden.¹⁸⁴In de nacht van 15 mei viel Al-Shabaab militaire bases van de regering aan in de buitenwijken van Mogadishu. Minstens vier soldaten kwamen bij de gevechten om het leven en zes werden gewond. Het aantal slachtoffers aan de zijde van Al-Shabaab is niet bekend.¹⁸⁵ Bij het neerkomen van mortieren vielen op 19 mei twee doden en vier gewonden in een buitenwijk van Mogadishu. Vele huizen werden vernield.¹⁸⁶

Op 24 mei slaagde Al-Shabaab erin het parlamentsgebouw aan te vallen terwijl er een zitting aan de gang was. Eerst werd een autobom tot ontploffing gebracht bij de ingang van het parlement, waarna zeven Al-Shabaab-strijders het gebouw binnentrokken. De parlementariërs konden via een achterdeur ontsnappen, maar vier van hen raakten daarbij gewond. Er vielen tenminste vijftien gewonden en tussen de tien en twintig doden, waaronder alle aanvallers en enkele te hulp gekomen militairen.¹⁸⁷

Op 28 mei werd in de buitenwijk Hodan een aanslag gepleegd op de hoogste Somalische militair. Een berm bom ging af toen zijn konvooi langskwam. De generaal bleef ongedeerd, maar enkele lijfwachten en passerende omstanders raakten gewond. De politie pakte daarop 30 mensen op die verdacht werden van medeplichtigheid aan de door Al-Shabaab opgeëiste aanslag.¹⁸⁸

Juni. In het Waaberi-district, vlakbij het vliegveld, werd in de nacht van 15 op 16 juni een rechter van het Hooggerechtshof doodgeschoten. De aanslag is niet opgeëist maar leek te passen in het stramien van Al-Shabaab.¹⁸⁹Tegelijkertijd werden twee patrouillerende politieagenten in het Hodan-district doodgeschoten. Hun AK47-geweren werden meegenomen door de daders.¹⁹⁰ Op 18 juni ontplofte een bom in een auto van een arts op de parkeerplaats van een ziekenhuis in het noorden van Mogadishu. De arts bleef ongedeerd maar een of twee omstanders kwamen hierbij om het leven en vijf of zeven anderen werden gewond.¹⁹¹ Op 21 juni

¹⁸⁰ Citaat: ". "they cannot and will never do anything about security. More serious killings are on the way". Reuters: *Al-Shabaab: We'll keep killing people* (22 april 2014).

¹⁸¹ Radio Mogadishu: *Somali National Intelligence presents captured Al-Shabaab members* (21 mei 2014)

¹⁸² Africa Review: *Over 200 seized in Somali swoop* (30 april 2014).

¹⁸³ UNSOM: *Security Council Press Statement on terrorism attack in Somalia* (4 mei 2014).

¹⁸⁴ UNSOM: *UN Guard Unit begins work in Mogadishu* (18 mei 2014).

¹⁸⁵ Radio Shabelle: *Al-Shabaab and government troops clash on outskirts of Mogadishu* (15 mei 2014).

¹⁸⁶ Radio Shabelle: *Mortar shells kill 2 in Mogadishu* (20 mei 2014).

¹⁸⁷ AMISOM: *Security forces repulse Al-Shabaab attack* (24 mei 2014). The Guardian: *Somalia militants hit Mogadishu Parliament in multi-pronged attack* (24 mei 2014). Office of the President: *President Mohamud on the Failed attack on the Somali Parliament* (25 mei 2014).

¹⁸⁸ Bar-Kulan: *30 arrested over attempted assassination of Somali Military Chief* (28 mei 2014). Radio Shabelle: *Military chief survives bomb blast in Mogadishu* (28 mei 2014).

¹⁸⁹ Radio Shabelle: *Court judge shot dead in Mogadishu* (16 juni 2014).

¹⁹⁰ Radio Shabelle: *Police officers gunned down in Mogadishu's Hodan district* (16 juni 2014).

¹⁹¹ Standard Media: *Doctor killed in Somalia hospital car bomb blast* (18 juni 2014). Associated Press: *Car bomb hits Somalia hospital: 2 dead* (18 juni 2014).

overleed in het door de overheid gecontroleerde Hamarweyne-district in het centrum van de stad de bekende radioverslaggever en journalist Ahmed Abukar (alias Yusuf Keynan) door een bom onder zijn auto, hetgeen speciaal door de VN Speciaal Vertegenwoordiger veroordeeld werd. Abukar won vorig jaar de door de VN ingestelde Somalia Media Award.¹⁹² Het is niet bekend geworden wie de bom onder de auto geplaatst heeft.

Juli. Tijdens de Ramadan waren parlementariërs, lagere ambtenaren en politie agenten meermalen het doelwit van Al-Shabaab. Vijf politie agenten en zes verkeersagenten kwamen tussen 29 juni en 6 juli om het leven bij meerdere schietincidenten. Op 3 juli werden twee parlementariërs hen beschoten toen ze een moskee uitkwamen. Een van hen overleed.¹⁹³ Op 5 juli slaagden veiligheidsagenten er in een aanslag met een bomauto op het parlement te voorkomen. Bij de explosie van de auto kwamen de aanvaller en drie verdedigers om. Acht burgers werden gewond. Tussen 7-9 juli stierven twaalf mensen met uiteenlopende beroepen (zoals belastingambtenaren, zakenman, districtsbestuurder en advocaat) door gerichte aanslagen van Al-Shabaab.¹⁹⁴ Op 8 juli werd een oud-parlementariër doodgeschoten.¹⁹⁵ Op 9 juli werd een aanval van drie Al-Shabaab leden op Villa Somalia afgeslagen. Na een vuurgevecht met AMISOM en SNAF werden de aanvallers gedood.¹⁹⁶

Tegenmaatregelen

President Hassan Sheikh Mohamud wijzigde na deze incidenten op 10 juli de top van de veiligheidsdiensten. Hij ontsloeg de directeur van de veiligheidsdienst, die de veiligheid in Villa Somalia niet had kunnen garanderen, en benoemde Abdullah Mohamed Ali (tijdens de overgangsregering minister voor nationale veiligheid) als zijn opvolger.¹⁹⁷ Ook benoemde de president die dag Khalif Ahmed Ereg tot minister voor National Security, een post die sinds 24 mei niet bekleed was geweest. Tenslotte verving de president het hoofd van de politie.¹⁹⁸ Ook voerde AMISOM als tegenmaatregel samen met de SNAF regelmatig huiszoekingen uit in de hoofdstad. Zo werden op 10 juli tientallen vermoedelijke Al-Shabaab leden opgepakt en werd een man doodgeschoten toen hij trachtte te ontsnappen.¹⁹⁹ Op 12 en 13 juli ging het om honderden opgepakte verdachten, evenals bij de actie op 24 juli. Op 28 juli deden de geallieerde troepen een grote vondst van wapens en ammunitie van Al-Shabaab die opgeslagen waren in een garagebedrijf in Mogadishu.²⁰⁰ Op 31 juli werd een grote veiligheidsoperatie uitgevoerd op Bakara markt, nadat daar tijdens feestelijkheden voor het einde van de Ramadan een schietpartij was ontstaan. Een veiligheidsofficier kwam daarbij om het leven.²⁰¹

Desondanks gingen de aanslagen door. Op 23 juli werd in het Hodan-district de vrouwelijke parlementariër Saado Ali Warsame doodgeschoten.²⁰² Op 28 juli ontplofte een bom in de auto van de burgemeester van Mogadishu voordat hij was ingestapt. Zo ontsnapte hij aan de aanslag.²⁰³ Een dag later wisten

¹⁹² UNSOM: *UN envoy to Somalia condemns killing of journalist* (21 juni 2014).

¹⁹³ Radio Shabelle: *Somali legislator killed, another wounded after attack in Mogadishu* (3 juli 2014).

¹⁹⁴ Interne wekelijkse update van ambassade Nairobi, d.d. 11 juli 2014.

¹⁹⁵ Radio Mogadishu: *Armed men gunned down former MP in Mogadishu* (8 juli 2014).

¹⁹⁶ Radio Mogadishu: *Suicide attack near Somali Parliament kills four* (5 juli 2014). Al Jazeera: *Car bomb targets Somalia parliament complex* (5 juli 2014).

¹⁹⁷ Radio Mogadishu: *President Hassan Sheikh names new Intelligence Chief* (9 juli 2014).

¹⁹⁸ Africa Review: *Somalia names new Security minister after palace attack* (9 juli 2014).

¹⁹⁹ Radio Goobjoog: *Somali Government Forces, AMISOM conducts security operation in Mogadishu* (11 juli 2014).

²⁰⁰ Somali Current: *AMISOM captures Al Shabaab weapons* (28 juli 2014).

²⁰¹ Radio Mogadishu: *Government and AMISOM conduct security operations in Bakara Market* (31 juli 2014).

²⁰² Radio Shabelle: *Hundreds arrested in Mogadishu crackdowns* (13 juli 2014). *Security operation conducted in Mogadishu*. (23 juli 2014). Hiraan on line: *Hundred arrested in security swoop in Somali capital* (24 juli 2014).

²⁰³ World Bulletin: *Mogadishu mayor survives attempts on his life* (28 juli 2014).

veiligheidsdiensten een aanslag met een bomauto op het drukke Lido-strand in Mogadishu te verijdelen.²⁰⁴

Augustus. Op 1 augustus werd de bekende parlementariër en oud-minister Sheikh Aden Mader vanuit een rijdende auto doodgeschoten.²⁰⁵ Daarmee kwam het aantal slachtoffers van moordaanslagen tijdens de Ramadan op 132.²⁰⁶ Net na de Ramadan werden drie straatveegsters slachtoffer van een bom die ontplofte in een vuilnisbak op een markt in het Hodan-district. Er vielen zeven gewonden.²⁰⁷ Regeringstroepen strijden in de verslagperiode niet alleen tegen Al-Shabaab. Op 15 augustus ontaarde een huiszoeking bij een lokale clanleider in een vuurgevecht met zijn militieën. Een voorraad illegale wapens werd buitgemaakt en veertien militieleden overleefden het gevecht niet.²⁰⁸ Op 19 augustus was de veiligheidsactie wel tegen Al-Shabaab gericht, en maakten regeringstroepen op de Bakara markt (een AS-bolwerk) wapens buit en namen ze dertig AS-strijders gevangen.²⁰⁹ Op 22 augustus richtte de SNAF zich op het Huriwa-district, nadat daar een hoge veiligheidsofficier door een berm bom om het leven was gekomen. Meerdere burgers werden bij de bomaanval gewond.²¹⁰ Op 31 augustus vond een aanval van Al-Shabaab plaats op de Godka Jilicow gevangenis. Dit is een detentiecentrum van de Somalische veiligheidsdienst in Mogadishu. Al-Shabaab probeerde gevangen medestrijders te bevrijden, maar dit mislukte. Waarschijnlijk zijn twaalf mensen bij de aanval omgekomen, waaronder de zeven Al-Shabaab leden.²¹¹

September. Nadat Al-Shabaab wraak gezworen had voor de dood van hun leider Godane pleegde de organisatie op 8 september twee aanslagen met bomauto's op dezelfde weg ten zuidwesten van Mogadishu, een op een konvooi van AMISOM en een op een konvooi van veiligheidstroepen. Daarbij werden ook twee passerende busjes voor personenvervoer geraakt. Er kwamen minstens achttien mensen om het leven en er vielen 27 gewonden. Velen van hen waren gewone burgers.²¹² Op 27 september vielen AS strijders AMISOM-troepen op Kismayo vliegveld aan.²¹³

Oktober. Na een relatief rustige periode in september, hernamen Al-Shabaab in oktober hun gewelddadige acties. Op 2 oktober viel de organisatie veiligheidstroepen aan vlakbij het populaire Jazeera-strand. In het vuurgevecht stierven ten minste twee soldaten en twee Al-Shabaab leden.²¹⁴ Op 6 oktober raakte de directeur van TV Mogadishu gewond tijdens een aanslag bij zijn woning in Mogadishu. Op 12 oktober vond een grote bomaanslag plaats bij een koffie shop aan Maka Al Mukaram road, de drukste straat van Mogadishu. Een geparkeerde auto explodeerde en minstens tien mensen kwamen om het leven; vijftien raakten gewond. Op 13 oktober explodeerde een auto in een garage in Hodan district, waarbij vijf mensen gewond raakten. In dezelfde week vonden er nog vijf andere aanslagen plaats met bommen onder geparkeerde auto's. Ongeveer zeven mensen overleden, waaronder een aantal passerende kinderen, en een tiental werd gewond. Op vier mensen (soldaten, een burger en een journalist) werd die week een gerichte moordaanslag gepleegd.²¹⁵ Een bom onder een auto geparkeerd bij een hotel doodde op 25 oktober twee personen en verwondde zes anderen. Op 26 oktober

²⁰⁴ Radio Mogadishu: *Somalia: Security agencies thwart car laden with explosives in Lido beach* (29 juli 2014).

²⁰⁵ Radio Shabelle: *Another Somali Lawmaker shot dead in drive-by shooting* (1 augustus 2014).

²⁰⁶ Radio Mogadishu: *Somali PM appeals for peace during Eid days* (29 juli 2014).

²⁰⁷ Al Jazeera: *Somali bombing leaves city workers dead* (3 augustus 2014).

²⁰⁸ Radio Mogadishu: *Security forces clash with armed militia following disarmament operation* (15 augustus 2014).

²⁰⁹ Radio Mogadishu: *Weapons seized from Bakara Market, 30 arrested in a daytime operation* (19 augustus 2014).

²¹⁰ Radio RBC: *Security officer killed in bomb explosion in Mogadishu* (22 augustus 2014).

²¹¹ Interne wekelijkse update van ambassade Nairobi, d.d.: 4 september 2014.

²¹² Reuters: *Somali Islamists bomb two convoys, killing at least 12* (8 september 2014).

²¹³ Reuters: *Somali militants kill five with carbomb in Mogadishu* (16 oktober 2014).

²¹⁴ Radio RBC: *AS fighters attack Jazeera Beach near Mogadishu* (6 oktober 2014).

²¹⁵ Interne wekelijkse update van ambassade Nairobi, d.d. 16 oktober 2014.

pleegde Al-Shabaab wederom een aanslag op een parlementariër. Deze overleefde het dit keer wel.²¹⁶

November. November kende weer een toename van het aantal aanslagen en moorden op mensen die werkten voor de Somalische overheid. Twee kleuterleidsters werd doodgeschoten toen ze op 2 november hun huis verlieten om naar hun werk te gaan.²¹⁷ Op 9 november ontplofte een bom onder een auto van een journalist in het Hodan-district in Mogadishu. Hij werd zwaar gewond afgevoerd.²¹⁸ Onduidelijk is wie de bom onder zijn auto had geplaatst. Op 11 november werd de auto van een werknemer van de immigratiedienst van het vliegveld van Mogadishu door Al-Shabaab tot stilstand gebracht, waarna het vuur op hem werd geopend. Hij kwam om het leven en twee voorbijgangers werden gewond.²¹⁹ Diezelfde dag ontkwam een parlamentslid aan een aanslag, omdat de aanvallers na een vuurgevecht met zijn bewakers werden weggejaagd.²²⁰ Een dag later werd de plaatsvervangend commissaris voor sociale zaken in het Wadajir district vanuit een auto doodgeschoten.²²¹ Een gevangenisbewaker en zijn zoon werden op 16 november in het Dharkeyley-district vermoord en op 21 november werd een officier van het Police Force Investigation Department in het Wajadir-district doodgeschoten. Dezelfde dag overleefde een officier van het SNAF wel een aanslag op zijn leven.²²² Zowel op 17 als op 24 november werd een uit de diaspora teruggekeerde Somaliër door een bom onder zijn auto gedood. Een daarvan kwam uit Zweden en de andere uit de VS, en beiden waren technici die projecten voor de Somalische regering uitvoerden.²²³ Op 30 november werd een broer van de Somalische president, die onlangs ook uit het buitenland naar Mogadishu was teruggekeerd, zwaar gewond bij een schietpartij op zijn auto.²²⁴

1.2.2

Federalisatieproces

Het proces van staatsvorming verliep in de verslagperiode gestaag maar moeizaam. De nieuwe federale staten en Mogadishu beschuldigden elkaar over en weer van gebrek aan coördinatie en communicatie.²²⁵ Clanoudsten werden nauwelijks gekend in beslissingen en moeten anderen, die vaak uit de diaspora komen, boven zich dulden als hoofd van de nieuwe staat. Met name de vorming van Centraal Somalië (bestaande uit Hiran, Heeb, Galgadud en zuid-Mudug) is van bovenaf opgelegd, en kwam niet voort uit gezamenlijke belangen van clans.²²⁶ Vertrouwelijke bronnen zijn van mening dat participatie en medezeggenschap van de burgers onontbeerlijk zijn om federalisatie een kans te geven. Ook veiligheid, en de versterking van de staatsinstituties om deze veiligheid te waarborgen, zijn een sine qua non.²²⁷

Er waren ook positieve geluiden. Voor het eerst in meer dan 20 jaar is er hoop op het opbouwen van een staat in Somalië. De internationale gemeenschap poogt Somalië van een *failed state* naar een fragiele staat te transformeren, en volgens de VN zijn in de verslagperiode kleine maar onmiskenbare stappen gezet.²²⁸

²¹⁶ Interne wekelijkse update van ambassade Nairobi, d.d. 29 oktober 2014.

²¹⁷ Sabahi on line: *Mogadishu residents lament kindergarten teacher's murder* (11 november 2014).

²¹⁸ Somali Current: *Freelance journalist seriously wounded in car bomb explosion* (9 november 2014).

²¹⁹ Radio Goobjoog: *Armed men kille chief immigration officer of Adan Abdule airport* (11 november 2014).

²²⁰ Radio Dalsan: *Somali MP survives attempted assassination* (11 november 2014).

²²¹ Radio Goobjoog: *Deputy district Commisioner shot dead* (12 november 2014).

²²² Interne wekelijkse update van ambassade Nairobi, d.d. 28 november 2014.

²²³ Hiraan online: *Somali construction engineer killed in Mogadishu* (24 november 2014).

²²⁴ Radio Dalsan: *Brother of Somalia PM Minister injured in Mogadishu* (30 november 2014).

²²⁵ De te vormen federale staten zijn: Centraal Somalie, Zuidwest Somalie, en Juba state. Puntland en Somaliland in Noord-Somalie bestaan al enige tijd als min of meer onafhankelijke staten. Zie hieronder ook hfd. 1.2.6 en 1.2.9.

²²⁶ EASO *Country of origin information report: South and Central Somalia country overview, hfd 3.1.2.* (3 oktober 2014). Vertrouwelijke bronnen tijdens dienstreis naar Nairobi van 23 tot 30 augustus 2014.

²²⁷ Vertrouwelijke bronnen tijdens seminar Clingendael (2 oktober 2014).

²²⁸ Plaatsvervangend SGVN Vertegenwoordiger in Somalië, Lazzarini, tijdens dienstreis naar Nairobi van 23 tot 30 augustus 2014. Maar zoals de vertegenwoordiger van de EEAS tijdens de zelfde reis zei: "We have a duty to

1.2.3 *Zuid-en Zuidwest Somalië*1.2.3.1 *Juba Interim Administratie –politieke ontwikkelingen*

In de verslagperiode is verder uitvoering gegeven aan de implementatie van de Addis Abeba Overeenkomst (augustus 2013) tussen Madobe, president van het zelfverklaarde autonome Jubaland, en de Somalische overheid.²²⁹ Op een verzoeningsconferentie in Mogadishu werd begin november 2013 afgesproken de vijandigheden te staken, en toe te werken naar de re-integratie van de milities in de SNAF. Op 20 januari 2014 werd de *Interim Juba Administration* -IJA (van Gedo, Midden Juba en Lower Juba) in Kismayo geïnaugureerd, onder goedkeurende blikken van Nicolas Key.²³⁰ In april bezocht president Mohamud Kismayo om het proces van re-integratie van milities te coördineren. Tevens installeerde hij tijdens zijn weeklange bezoek multi-clan comités om verzoening tussen de clans in de Juba-regio's te bewerkstelligen.²³¹ Een grote stap werd eind augustus gezet toen warlord Adan Shire en zijn milities zich bij de SNAF lieten inlijven.²³² Op 1 september volgde clanleider Barre Hirale (de ervvijand van Madobe, president van Jubaland) zijn voorbeeld.²³³ In september was de Somalische president in Kismayo om een verzoeningsconferentie te openen.²³⁴ Op de tweede dag van de conferentie gaf ook Ahlu Suna Wal Jama'a het verzet tegen de IJA op, en verklaarde een woordvoerder dat de groep wilde meedoen aan de conferentie.²³⁵

Veiligheidssituatie Juba en Gedo

Ondanks deze positieve ontwikkelingen vonden er in de verslagperiode nog steeds gewelddadige incidenten plaats in de regio. Clanmilities vochten met troepen van de IJA en Al-Shabaab bleef actief met bliksemacties in de regio.²³⁶ De SNAF en de Interim Juba Administration (IJA) kwamen op 15 november overeen de Ras Kamboni milities op te nemen in het nationale leger.²³⁷ Uiteindelijk zullen alle clanmilities in de SNAF moeten opgaan.

Januari. Op 10 januari werd een bom in een theedrinklokaal in de stad Luuq in Gedo-regio op afstand tot ontploffing gebracht. Daarbij werden vier mensen gewond. Hoewel veiligheidsdiensten de omgeving meteen afzette, werden de daders niet gevonden.²³⁸ Op 19 en op 22 januari bestookte Al-Shabaab de internationale luchthaven van Kismayo. Niemand werd hierbij geraakt.²³⁹

Februari. Op 17 februari werd het hoofd van de Veiligheidsdienst in Kismayo door Al-Shabaab vermoord. Twee dagen later voerde de Veiligheidsdienst invallen uit op verdachte adressen in de stad. Vele van lidmaatschap van Al-Shabaab verdachte inwoners werden opgepakt, waarbij zeven mensen omkwamen.²⁴⁰ Op 23 februari ontplofte een landmijn vlakbij een moskee in Kismayo. Vier mensen werden daarbij gewond.²⁴¹

remain hopeful”.

²²⁹ Zie voor de achtergrond van het conflict om Juba het AAB Somalië van november 2013, paragraaf 2.2.2.

²³⁰ VN-Veilighedsraad: *Report of the Secretary-General to the Security Council on Somalia* (1 maart 2014). UN News Service: *UN Envoy congratulates new political leadership in southern Somalia* (20 februari 2014).

²³¹ VN-Veilighedsraad: *Report of the Secretary-General to the Security Council on Somalia* (12 mei 2014).

²³² UNSOM: *Joint statement UN leaders welcome reconciliation progress in Kismayo* (31 augustus 2014).

²³³ Reuters: *Somali warlord agrees to talk, boost government peace efforts* (1 september 2014).

²³⁴ RBC Radio: *Col. Barre Hirale reaches Kismayo after peace deal* (30 augustus 2014).

²³⁵ Radio Goobjoog: *Ahlu Suna backs Juba reconciliation conference* (17 september 2014).

²³⁶ VN-Veilighedsraad: *Report of the Secretary-General to the Security Council on Somalia* (16 November 2013 to 15 February 2014).

²³⁷ Interne wekelijkse update van ambassade Nairobi d.d. 21 november 2014.

²³⁸ Radio Bar-Kulan: *Explosion injures four in Luq, Gedo region* (10 januari 2014).

²³⁹ Vertrouwelijke VN-bron (18-24 januari).

²⁴⁰ Hiraan on line: *Several killed in Kismayo, as security forces hunt down Al-Shabaab militants* (19 februari 2014).

²⁴¹ Hiraan online: *Blast in Kismayo wounds 4 civilians* (23 februari 2014)

Maart. Op 8 maart vermoorden Al-Shabaab drie mensen in Jilib en een dag later ontvoerden ze vier burgers nabij Kamsuum.²⁴² Op 26 maart werden vier raketten afgevuurd op het vliegveld in Kismayo, waar VN-vertegenwoordigers en ambtenaren van de IJA bijeen waren.²⁴³

April. Op 21 april werd een belangrijke leider van de Sheekhaal-clan in het drukste deel van Kismayo doodgeschoten door onbekende gewapende mannen.²⁴⁴ En op 29 april stierven drie soldaten van de IJA na beschietingen.²⁴⁵

Mei. Half mei bombardeerde de Keniaanse luchtmacht bases van Al-Shabaab in en rond de stad Jilib (Midden-Juba). De bommen en drones veroorzaakten een exodus van honderden families die naar Kismayo vluchten.²⁴⁶ Op 30 mei verijdelde AMISOM samen met strijdkrachten van IJA een poging van Al Shabaab om 30 mensen te ontvoeren uit een dorp bij Kismayo. Ze werden op weg naar Al-Shabaab bases rondom Jilib onderschept en teruggebracht naar hun dorp.²⁴⁷

Juni. Wel gelukte begin juni een ontvoering door Al-Shabaab van vier belangrijke traditionele leiders uit Bu'ale, de provinciale hoofdstad van Midden-Juba. Zij hadden geweigerd Al-Shabaab een afperssom te betalen.²⁴⁸ Over hun situatie of verblijfplaats is niets bekend. Op 17 juni overviel Al-Shabaab een konvooi van AMISOM. Een van de voertuigen werd in brand geschoten. Over het aantal slachtoffers is niets bekend.²⁴⁹ Ook viel de organisatie op 23 juni militaire bases van de IJA en AMISOM aan in het uiterste zuiden van Lower Juba bij de grens met Kenia. Behalve het feit dat er een urenlang vuurgevecht ontstond, werden geen details bekend.²⁵⁰ AMISOM liet diezelfde dag eten twee luchtaanvallen te hebben uitgevoerd op bases in dezelfde streek, waarbij respectievelijk 30 en 50 Al-Shabaab-leden zouden zijn gedood en voertuigen en ammunitie waren vernietigd.²⁵¹

Juli. Rondom Kismayo vonden in juni en juli geregeld schermutselingen plaats tussen Al-Shabaab en regeringstroepen.²⁵² Tijdens de Ramadan voerde de IJA huiszoekingen uit in Kismayo. Op 14 juli werd een grote wapenvondst bekend gemaakt.²⁵³ Al-Shabaab bleef desondanks actief. In Kismayo viel een zelfmoordterrorist het huis van een IJA-politicus aan, waarbij deze ongedeerd bleef maar twee familieleden en drie bewakers omkwamen.²⁵⁴ Op 18 juli vlamden de gevechten weer op tussen Al-Shabaab in de Gedo-regio en de SNAF samen met versterkt met milities van Ahlu Sunna Wal Jama. Hierbij sneuvelden zestien mensen.²⁵⁵ Op 25 juli liet AMISOM weten in de Gedo-regio bij de grens met Kenia een trainingskamp van Al-Shabaab te hebben aangevallen, en een kamp bij Jilib.²⁵⁶ In de buitenwijken van Kismayo werden op 31 juli volgens IJA minstens tien Al-Shabaab leden gedood bij een schotenwisseling.²⁵⁷

Augustus. Nadat een Rode Kruis auto op een landmijn was gereden, voerde de IJA op 21 augustus huiszoekingen in Kismayo uit. Een onbekend aantal mensen werd opgepakt.²⁵⁸

²⁴² Vertrouwelijke VN-bron (8 tot 14 maart 2014).

²⁴³ VN-Veiligheidsraad: *Report of the Secretary-General to the Security Council on Somalia* (12 mei 2014).

²⁴⁴ Hiraan online: *Armed men kill prominent elder in Kismaayo* (21 april 2014).

²⁴⁵ Radio Bar-kulan: *Three Interim Administration soldiers shot dead in Kismayo* (30 april 2014).

²⁴⁶ Horseed Media: *Hundreds of families Juba flee rebel controlled areas in Jubaland* (3 juni 2014).

²⁴⁷ AMISOM media centre: *AU Special Representative hails troops for rescuing kidnapped hostages in Kismayo* (30 mei 2014).

²⁴⁸ Radio Bar-kulan: *Al-Shabaab abducts four prominent traditional elders in Bu'ale* (5 juni 2014).

²⁴⁹ Radio Shabelle: *Al-Shabaab ambush KDF convoy in Gedo region* (17 juni 2014).

²⁵⁰ Radio Goobjoog: *IJA forces backed by AMISOM clash with Al-Shabaab in Diida locality* (23 juni 2014).

²⁵¹ AMISOM Media Centre: *AMISOM airstrikes destroy Al-Shabaab hideout* (23 juni 2014).

²⁵² Radio RBC: *Juba interim administration says forces defeated Al Shabaab* (18 juli 2014).

²⁵³ Radio Bar-kulan: *IJA security forces carry out security operations in Kismayo* (14 juli 2014). Radio Barkulan: *Three injured in overnight clashes in Kismayo* (23 juli 2014).

²⁵⁴ Africa Review: *Five killed in Somalia suicide attack* (19 juli 2014).

²⁵⁵ Radio Bar Kulan: *16 killed in clashes between Al shabaab and government forces* (14 juli 2014).

²⁵⁶ Daily Nation: *AMISOM captures key al shabaab camp in Somalia* (25 juli 2014).

²⁵⁷ Radio Shabelle: *Fierce clash erupts near Kismayo* (31 juli 2014).

²⁵⁸ Radio Goobjoog: *IJA forces arrest dozens in Kismayo* (21 augustus 2014).

September en oktober. Zie voor het vervolg van de gevechten tegen Al Shabaab tijdens operatie 'Indian Ocean' paragraaf 1.1.2 van dit algemeen ambtsbericht. November. In het weekend van 8 en 9 december wist Al-Shabaab het eilandje Kudhaa voor de kust te heroveren dat de IJA twee weken eerder veroverd had. Meer dan 40 militairen van de IJA vonden daarbij de dood en 31 Al-Shabaab strijders. Daarbij executeerde Al-Shabaab later nog negen IJA-militairen en acht burgers die voor de regering werkten. Op 10 november verlieten ze het eiland weer, om op 13 november even terug te komen en 20 mensen te ontvoeren en twee vrouwen te onthoofden op verdenking van spionage voor de IJA.²⁵⁹ Het eiland is belangrijk voor Al-Shabaab in verband met de export van illegaal houtskool.²⁶⁰ Op 10 november reden wagens van AMISOM die troepen vervoerden op twee landmijnen in buitenwijken van Kismayo. Op 11 november wierpen leden van Al-Shabaab handgranaten in het stadskantoor van Kismayo. Vijf ambtenaren werden daarbij gewond.²⁶¹ Half november uitte de Interim Juba Administration vermoedens dat Al-Shabaab waterputten vergiftigd had als vergelding voor de steun van de bevolking aan de Somalische bevolking.²⁶²

Luchtaanvallen

De SNAF probeerde zo veel mogelijk Al-Shabaab-leden op te sporen en hun bases in de regio te vernietigen. De Keniaanse luchtmacht voerde met dit doel aanvallen uit op bases van Al-Shabaab vlak over de grens. Op 9 januari kwamen daarbij naar verluidt 30 AS-strijders om het leven, en op 13 maart 32.²⁶³ Op 18 mei openden Keniaanse vliegtuigen de aanval op twee bases van Al-Shabaab in Midden-Juba. Opgave van het aantal slachtoffers lopen uiteen van 50 (volgens AMISOM) tot enkele gewonden (volgens Al-Shabaab).²⁶⁴ Ook verleenden Keniaanse vliegtuigen meerdere malen in mei, juni en juli luchtsteun aan de AMISON-troepenmacht in verschillende delen van Juba.²⁶⁵ Bij luchtaanvallen in oktober werden strategische posities van Al-Shabaab rond Jilib vernield en strijders bij Bula Galud aangevallen. Tientallen Al-Shabaab strijders zouden hierbij zijn omgekomen.²⁶⁶ Ook in november voerde de Keniaanse luchtmacht aanvallen uit in Gedo. Daarbij zouden 100 Al-Shabaab strijders zijn omgekomen. Ook burgers op de grond en vee zouden zijn geraakt, volgens de lokale autoriteiten.²⁶⁷

Clanconflicten

In de Gedo-regio bleven rivaliserende clanmilities, waaronder de Ahlu Sunna Wal Jamaa, om de macht strijden. Begin maart laaide de strijd op tussen de Ogaden en Marehan. Op 7 maart vergde gevechten tussen de twee clans twee slachtoffers, terwijl op 9 maart een derde in Kismayo werd onthoofd.²⁶⁸ Op 13 mei vielen twaalf doden en meerdere gewonden in Beled Hawa, een stad bij de grens met Kenia. Honderden burgers ontvluchtten de stad.²⁶⁹ Half mei werd de voorzitter van de

²⁵⁹ Interne wekelijkse update van ambassade Nairobi, d.d. 28 november 2014.

²⁶⁰ Voice of America: *90 killed as Al-Shabaab takes Somali island* (11 november 2014).

²⁶¹ Garowe on line: *Grenade explodes in Kismayo municipality facility* (11 november 2014).

²⁶² Interne wekelijkse update van ambassade Nairobi, d.d. 28 november 2014.

²⁶³ VN-Veiligheidsraad: *Report of the Secretary-General to the Security Council on Somalia* (1 maart 2014). Security Council Report: Somalia: March 2014 Monthly Forecast. BBC World News (10 januari 2014). Daily Nation: *Kenya plane raid kills 32 Al-Shabaab fighters* (13 maart 2014).

²⁶⁴ Bar-kulan: *Kenya warplanes bombs two Al-Shabaab military bases near Jilib* (18 mei 2014) AFP: *Warplanes strike Al-Shabaab stronghold* (18 mei 2014). Voice of Africa: *AMISOM: Airstrike kills 50 Al-Shabaab in Somalia* (20 mei 2014).

²⁶⁵ Garowe online: *Kenya warplanes target AS hideouts again* (22 juli 2014). VN-Veiligheidsraad: *Report of the Secretary-General on Somalia* (25 september 2014).

²⁶⁶ Interne wekelijkse update van ambassade Nairobi, d.d. 17 oktober 2014. Sabahi on line: *Kenyan military say 60 AS militants killed* (13 oktober 2014).

²⁶⁷ Vertrouwelijke VN-bron (15 tot 28 november 2014).

²⁶⁸ Vertrouwelijke VN-bron (8 tot 14 maart 2014)

²⁶⁹ Radio Bar-kulan: *Rival factions discuss Beled-Hawa political crisis in Dolow town* (8 juni 2014). Radio Bar-kulan: *Rival factions in Beled-Hawas agree to end political standoff* (15 juni 2014).

rechtbank in Luuq, hooggeplaatst lid van Ahlu Sunna Wal Jamaa, door twee gewapende mannen doodgeschoten.²⁷⁰ Om de spanningen tussen de milities te verminderen werd op 26 mei een verzoeningsconferentie georganiseerd, waarbij vele clanoudsten aanwezig waren. Afgesproken werd dat de milities ontwapend zouden worden en in het reguliere leger zouden worden opgenomen.²⁷¹ Dat verliep niet altijd zonder problemen. Op 16 juni bijvoorbeeld werden drie omstanders gedood en meer dan tien gewond tijdens een vuurgevecht tussen de veiligheidstroepen van Jubaland en zich verzettende milities.²⁷² De spanning tussen de milities bereikte begin augustus weer een kookpunt. In de stad Beled Hawa kwam minstens een persoon om het leven bij vuurgevechten.²⁷³

1.2.3.2 Zuidwest Somalië- politieke ontwikkelingen

In Baidoa werd in december 2013 de tweede fase in de vorming van een federale staat in het zuidwesten van Somalië ingezet. Eensgezindheid was er niet en clantegenstellingen speelden gedurende het proces een grote rol. Een groep clanleiders streeft onder leiding van de oud-voorzitter van het vroegere Somalische parlement Sharif Hassan Sheikh Adan naar een staat van drie regio's (Bakool, Bay en Lower Shabelle zonder de Juba-regio's die immers al een eigen staat hadden gevormd), zoals overeengekomen in het *Addis Abeba Agreement*. Op 26 maart benoemde Sheik Adan zijn halfbroer tot voorlopige president van de SW-3 optie, zoals de federale staat van drie regio's in Zuidwest Somalië voorlopig genoemd werd. Deze SW-3 optie genoot de openlijke voorkeur van de Federale Regering, en werd ook door de Interim Juba Administration en Puntland gesteund. Een andere groep leiders wilden een staat van zes regio's, omdat ze de belangen van hun clans tijdens de conferentie in Addis Abeba onvoldoende vertegenwoordigd achtten. De zogenaamde SW-6 optie zou moeten bestaan uit Bakool, Bay, Lower Shabelle samen met de beide Juba's en Gedo. Eind januari 2014 lag er voor de SW-6 optie al een ontwerpvlag en -grondwet klaar en op 3 maart werd een oud-lid van het vroegere Somalische parlement, Madowe Nunow Mohamed, tot president van de *South-West State of Somalia*, bestaande uit zes regio's, benoemd.

Beide opties kennen hartstochtelijke voorvechters en in maart 2014 leidden demonstraties tot onregelmatigheden en slachtoffers.²⁷⁴ Eind augustus gingen mensen de straat op als protest tegen het bijwonen door premier Abdiweli Sheikh Ahmed en Nicolas Key van een conferentie om de SW3-optie meer vorm te geven. Bij de demonstratie viel een dode en meerdere gewonden. Veiligheidstroepen openden toen het vuur op de demonstranten, waarbij een tweede man omkwam.²⁷⁵ Toch werd in juni een politiek compromis bereikt, toen vertegenwoordigers van zowel de SW6- als de SW3-optie in Mogadishu een gezamenlijk *Interim South West Administration* overeenkwamen bestaande uit de drie (oorspronkelijke) regio's Bay, Bakool en Lower Shabelle. De Federale Regering zou het op zich nemen om consultaties met de federale staat in Juba te faciliteren.²⁷⁶ Deze vonden in juli plaats binnen een comité waarin diverse clans in de regio's waren vertegenwoordigd.

²⁷⁰ Radio Mogadishu: *Somali government to dispatch mediation team to Beled hawa town* (15 mei 2014).

²⁷¹ Radio Bar-kulan: *Gedo reconciliation conference kick start in Doolow district* (26 mei 2014).

²⁷² Somali Current: *3 killed and more than 10 wounded near Kismayo* (16 juni 2014).

²⁷³ Radio RBC: *Tensions high in Beled hawa town following rift within government officials* (6 augustus).

²⁷⁴ PSC-report-Somalia. Issue 59, pagina 8 en 9 (June 2014). VN-Veiligheidsraad: *Report of the Secretary-General on Somalia* (12 mei 2014). Voice of America: *Somali government warns of political unrest in Baidoa* (4 maart 2014).

²⁷⁵ Radio RBC: *Baidoa town remains calm a day after deadly riot* (26 augustus 2014).

²⁷⁶ UNSOM: *UN representative for Somalia welcomes agreement on new Interim South West Administration in Baidoa* (23 juni 2014). Office of the Prime Minister: *PM welcomes the agreement between SW6 and SW3 on the formation of the Interim South West Administration* (23 juni 2014). AMISOM: *AMISOM welcomes agreement on Interim Administration for South West regions of Somalia* (24 juni 2014).

Op 14 september ging een verzoeningsconferentie van start om aanhangers van de SW-3 en SW-6 optie te verzoenen, die 45 dagen zou moeten duren.²⁷⁷ Vertegenwoordigers van vrouwengroepen, jongeren, clanoudsten en religieuze leiders waren hierbij aanwezig. De conferentie werd tegengewerkt door de SW-6 aanhangers, en eindigde al op 5 oktober. Een tegenconferentie van deze groep begon op 8 oktober in Garbaharey.²⁷⁸ Aanhangers van de SW-6 optie benoemden een eigen regionale gouverneur en een district commissaris. De SFG waarschuwde daarop de weerspannige clanoudsten voor maatregelen als ze de SW-6 optie niet zouden loslaten.²⁷⁹ Toen de Somalische president eind oktober een openingsbijeenkomst van de nieuwe staat wilde bijwonen, ontstonden er rellen op straat. Veiligheidstroepen grepen in waarbij twee mensen omkwamen en drie gewond.²⁸⁰

Op 17 november hield de SW-3 optie een conferentie in Baidoa, waar Sharif Hassan Sheikh Adan bijna unaniem tot president van de nieuwe regio werd gekozen. In de stad vonden ondertussen protesten plaats van aanhangers van de SW-6 optie, waarbij twee doden vielen. President Nunow van de SW-6 optie beloofde besprekingen met zijn net gekozen counterpart.²⁸¹

Veiligheidssituatie Zuidwest Somalië

Ook na operatie 'Eagle' bleef het onrustig in de Bakool-regio. De steden Xudur en Rabduhure en Wajid waren voor de herovering door AMISOM in april belangrijke uitvalbases voor Al-Shabaab geweest; vooral om de aanvoer van hulpgoederen naar andere heroverde steden te blokkeren. Gevechten om controle over deze gebieden laiden met regelmaat op.

Januari. Op 16 januari ontvoerde Al-Shabaab een dokter van de WHO uit zijn huis in Wajid. Al eerder was in dezelfde stad een de WHO-vertegenwoordiger in Somalië ontvoerd. Hoewel er wel vermoedens waren waar de artsen werden vastgehouden, is verder niets over hun lot bekend geworden.²⁸² Op 18 en 20 januari voerde Al-Shabaab twee 'hit-and-run' acties uit tegen het Somalische leger in de buurt van Merka. Een berm bom miste op 18 januari ternauwernood een AMISOM-konvooi langs de weg van Mogadishu naar Baidoa, maar de volgende dag trof een berm bom wel doel bij een aanval op de plaatsvervangend politie commandant van Lower Shabelle. Drie omstanders kwamen daarbij om het leven.²⁸³

Februari. Op 16 februari braken er zware gevechten uit tussen AMISOM en Al-Shabaab in de buitenwijken van Marka. Tien strijders kwamen daarbij in totaal om het leven.²⁸⁴

Maart. Zich terugtrekkend voor de AMISOM-troepen schoot Al-Shabaab op 8 maart in Wajid een lokale zakenman dood op verdenking van samenwerking met de SFG.²⁸⁵

April. Een vuurgevecht bij het dorp Bur Dhuhulle kostte volgens AMISOM op 13 april aan ongeveer vijftien leden van Al-Shabaab het leven. De islamitische strijders hadden trucks met rantsoenen voor de AMISOM-troepen aangevallen.²⁸⁶

²⁷⁷ Garowe online: *PM in Baidoa for reconciliation conference* (14 september 2014).

²⁷⁸ Interne wekelijkse update van ambassade Nairobi, d.d. 16 oktober 2014.

²⁷⁹ Interne wekelijkse update van ambassade Nairobi, d.d. 17 oktober 2014.

²⁸⁰ Radio Goobjoog: *Somali police clash with protesting residents in Baydhabo* (28 oktober 2014).

²⁸¹ Interne wekelijkse update d.d. 21 november 2014.

²⁸² Radio RBC: *AS fighters kidnap WHO-staff in Wajid town* (16 januari 2014).

²⁸³ Vertrouwelijke VN-bron (8 tot 14 maart 2014).

²⁸⁴ RBC Radio: *10 confirmed dead as heavy fighting erupts in outskirts of Marka* (16 februari 2014)

²⁸⁵ Vertrouwelijke VN-bron (8 tot 14 maart 2014).

²⁸⁶ RBC Radio: *Somalia: Nearly 15 killed in battle in Bakool region* (14 april). Garowe on line: *Ethiopian troops clash With Al-Shabaab in Bakool* (13 april 2014).

Mei. De grootste aanval van Al-Shabaab in de Bay-regio vond plaats op 12 mei in de stad Baidoa, waar het in de maanden daarvoor redelijk rustig was geweest. Volgens berichten was de aanval gericht tegen de vroegere regionale gouverneur, maar de autobom kostte aan ten minste 21 mensen het leven. Ook werden ongeveer achttien mensen gewond en was er grote materiele schade. Er waren meer slachtoffers dan het lokale ziekenhuis kon verzorgen, zodat President Abdiwali Ahmed een vliegtuig naar Baidoa zond om de gewonden over te brengen naar ziekenhuizen in Mogadishu.²⁸⁷

Juni. Op 2 juni vielen Somalische en Ethiopische troepen Al-Shabaab-bases bij de stad Ato aan. Volgens bronnen kwamen daarbij tussen de 46 en 74 Al-Shabaab-leden om.²⁸⁸ Op hun beurt overvielen Al-Shabaab troepen op 9 juni regeringsgezinde troepen aan in legerbases bij de steden Xuddur, Rabdhure en Garasweyne. Gemeld werd dat de vuurgevechten dertien Al-Shabaab leden en vier soldaten het leven kostte.²⁸⁹

Juli. Op 14 juli slaagde Al-Shabaab er in om het konvooi op weg naar het Buur Hakaba district in de Bay-regio in een hinderlaag te lokken. De bevelhebber van de zesde brigade van de SNAF werd hierbij doodgeschoten.²⁹⁰ Op 19 juli werden bij een aanval van Al Shabaab in de buitenwijken van de stad Bardale tien politie agenten gedood.²⁹¹

Augustus. In het Bardale district van de Bay-regio werden op 5 en 6 augustus hevig strijd geleverd tussen regeringstroepen en Al-Shabaab. Meer dan tien mensen kwamen hierbij om.²⁹²

September. Ook in de eerste twee weken van september waren er in hetzelfde district regelmatig gevechten met Al-Shabaab, waardoor honderden mensen hun huis en haard ontvluchten.²⁹³ In de Bakool-regio kwamen op 14 september drie AS-strijders om het leven toen regeringstroepen gestolen vrachtwagens met voedsel heroverden.²⁹⁴

Oktober. Op 15 oktober vielen Al-Shabaab strijders AMISOM aan in Marka, waarbij een AMISOM-soldaat overleed en een andere gewond raakte. Diezelfde dag reed een AMISOM-konvooi op een berm bom tussen Mogadishu en Baidoa.²⁹⁵ Op 25 oktober blokkeerden AL-Shabaab strijders voedseltransporten in Bakool.²⁹⁶

November. Bij invallen van AMISOM werden in Baidoa op 22 november 300 Al-Shabaab verdachten gearresteerd. Het merendeel van hen werd direct weer vrijgelaten wegens gebrek aan bewijs.²⁹⁷

Clanconflicten in Lower en Central Shabelle

In november 2013 was door clanrivaliteiten een explosieve situatie ontstaan in de gebieden rond de steden Afgooye en Marka (ten westen en zuiden van Mogadishu). Eerst raakten de milities van de Biyomal- en de Habargidir-clan slaags (waarbij meer dan 20 doden en tientallen gewonden vielen) en daarna kregen de Abgal en Shidle-gemeenschappen met elkaar aan de stok bij Jahwar, de regionale hoofdstad van Central Shabelle. In december 2013 slaagden de clanleiders er in samen met vertegenwoordigers van de FGS een staakt-het-vuren tussen alle clans te

²⁸⁷ Radio Mogadishu: *Somali government sends plane to evacuate blasts victims in Baidoa* (13 mei 2014). All Africa 13 mei (2014). AMISOM: *AMISOM condemns callous suicide attack in Baidoa* (13 mei 2014).

²⁸⁸ Radio France International: *At least 74 dead in Somali/Ethiopian clash with AS* (3 juni 2014). Bar-kulan: *Somali Government: 46 Al-Shabaab fighters killed in Bakool region* (2 juni 2014).

²⁸⁹ Voice of America Somali Service : *13 militants reported killed after fierce clashes in Bakool* (9 juni 2014). All Africa.com: *13 AS militants, four allied soldiers killed in Bakool clashes* (9 juni 2104).

²⁹⁰ Radio Shabelle: *SNA Brigade commander killed in ambush* (14 juli 2014).

²⁹¹ Radio Shabelle: *Somali police officers killed in Bay region* (19 juli 2014).

²⁹² Radio Bar-Kulan: *Security operations underway in Toosweyne village in Bey region* (6 augustus 2014).

²⁹³ Radio Ergo: *Hundred flee clashes in Bay* (11 september 2014).

²⁹⁴ Radio Goobjoog: *Three dead after allied forces attack Biyooleey in Bakool region* (14 september 2014).

²⁹⁵ Interne wekelijkse update van ambassade Nairobi, d.d. 28 november 2014.

²⁹⁶ Interne wekelijkse update van ambassade Nairobi, d.d. 29 oktober 2014.

²⁹⁷ Interne wekelijkse update van ambassade Nairobi, d.d. 28 november 2014.

bewerkstelligen.²⁹⁸ In de eerste helft van 2014 laaiden de gevechten tussen Habargidir en Biyomal weer op, waarbij telkens doden aan beide zijden te betreuren waren. Voorlopige dieptepunten waren de schermutselingen op 31 januari tot 4 februari (vijftien doden), en de eerste week van juni waarbij 30 doden vielen en meer dan 250 burgers bescherming zochten in AMISOM-bases.

Vooraf de stad Marka (of Merka) werd getroffen. Winkels en bedrijven bleven gesloten en veel inwoners ontvluchtten hun huizen, omdat gewapende militieën door de straten patrouilleerden.²⁹⁹ Na deze berichten riep zowel de Somalische premier Sheikh Ahmed als de Speciaal Vertegenwoordigers van de VN en van de AU de vechtende clanmilitieën op onmiddellijk de vijandelijkheden te stoppen en zich te melden bij de Somalische strijdkrachten.³⁰⁰ Op 11 juni arriveerde een bemiddelingsteam in Marka bestaande uit enkele ministers van de federale overheid en clanoudsten. Maar de clanmilitieën weigerden de stad te verlaten.³⁰¹ Tijdens de Ramadan vonden meerdere gewapende treffen plaats, met tientallen doden en gewonden als gevolg.³⁰² Half juli werd een kabinetsvergadering van de SFG aan de onlusten gewijd, waar besloten werd dat een ministeriële delegatie naar het gebied zou afreizen om een staak-het-vuren en verzoening te bewerkstelligen.³⁰³ Aanvallen over en weer bleven echter tot in oktober voortduren.³⁰⁴

1.2.4 *Centraal Somalië*

1.2.4.1 *Centraal Somalië-politieke ontwikkelingen*

In de verslagperiode werd ook onderhandeld over de vorming van een federale staat in Centraal Somalië. Eind januari 2014 waren al besprekingen gevoerd met het ministaatje Hiran and Heeb (rondom de stad Adabo) over mogelijke eenwording.³⁰⁵

De besprekingen tussen alle partijen werden op 30 juli samengevat in een overeenkomst die in Mogadishu door de betrokken autoriteiten ondertekend werd. De *Interim Administration in Central Somalia* bestaat uit Galgadud en Mudug (Galmudug), en Hiran en Heeb. Puntland was indirect betrokken omdat Mudug en het noorden van Galkayo, de hoofdstad van Galmudug, onder controle van Puntland staan (zie paragraaf 1.2.5 voor ontwikkelingen in Puntland). Een commissie werd ingesteld om de afbakening van de nieuwe staat Centraal Somalië te onderzoeken.³⁰⁶

President Abdiweli Gaas van Puntland was het niet eens met de vorming van de nieuwe staat, omdat hij volgens eigen zeggen te weinig inspraak had gehad. Hij kondigde op 31 juli 2014 aan alle banden met de SFG te verbreken. Desondanks slaagden president Gaas en de Somalische president half oktober af te spreken dat Galgadud en zuid-Mudug de *Central Region* zouden vormen, terwijl Puntland ongewijzigd blijft.³⁰⁷ De onvrede onder de autoriteiten van Hiran en Heeb,

²⁹⁸ VN-Veiligheidsraad: *Report of the Secretary-General to the Security Council on Somalia* (16 November 2013 to 15 February 2014).

²⁹⁹ Radio Goobjoog. *Inter-clan fighting flare up in Marka town.* (12 juni 2014). IRIN: *Clan clash in Somalia's Lower Shabelle* (11 juni 2014).

³⁰⁰ Office of the Prime Minister of Somalia: *Prime Minister calls for immediate ceasefire in Lower Shabelle* (9 juni 2014). UNSOM: *UN Special Representative for Somalia appeals for end to hostilities in Lower Shabelle* (9 juni 2014).

³⁰¹ BBC Somalia Service: *Mediation team led by Interior Minister reach Merka town* (11 juni).

³⁰² Interne wekelijkse update van ambassade Nairobi, d.d. 11 juli 2014.

³⁰³ Persverklaring van de premier: *Somali Prime Minister calls for immediate ceasefire in Hiiraan province* (16 juni 2014).

³⁰⁴ Interne wekelijkse update van ambassade Nairobi, d.d. 3 oktober 2014.

³⁰⁵ Zie voor achtergrond het algemeen ambtsbericht van november 2012 en van december 2013. Secretaris-Generaal VN: *Report of the Secretary-General on Somalia* (16 November 2013 to 15 February 2014).

³⁰⁶ Interne wekelijkse update van ambassade Nairobi, d.d. 21 augustus 2014.

³⁰⁷ Interne wekelijkse update van ambassade Nairobi, d.d. 16 oktober 2014.

Galmudug, en Ahlu Sunna Wal Jama (ASWJ), die allemaal bepaalde delen van Galgadud controleren was hiermee echter niet weggenomen. De overeenkomst werd als ongrondwettelijk betiteld.³⁰⁸

Veiligheidssituatie Centraal Somalië

Januari en februari. Voorafgaand aan operatie 'Eagle' voerde Al-Shabaab in de eerste maanden van 2014 bijna dagelijks aanvallen uit op militaire doelen van AMISOM en de SNAF in Centraal Somalië. In de regio Hiran bleven schermutselingen met Al-Shabaab rond de door AMISOM heroverde steden de hele verslagperiode aanhouden.

Maart. Op 18 maart 2014 kwamen door een autobom acht personen om bij een hotel in Bulo Burde, hoewel de stad door regeringstroepen van Al-Shabaab gezuiverd was.³⁰⁹

April. Op 23 april veroverden regeringsgetrouwe troepen dorpen in de buurt van Bulo Burde op Al-Shabaab, terwijl Al-Shabaab militieus dezelfde dag bases van de regeringstroepen bij Beledweyne aanvielen.³¹⁰

Mei. Nadat Qorloye in maart door AMISOM op Al-Shabaab was veroverd, braken er op 5 mei weer hevige gevechten uit. Een onbekend aantal mensen aan beide kanten kwam om het leven. Toen AMISOM zich twee weken later wilde terugtrekken werden ze met mortieren en geweervuur aangevallen door Al-Shabaab. Getuigen meldden dat de mortieren huizen en winkels in Qoryole hadden vernield en dat er slachtoffers waren gevallen.³¹¹ Een hoge officier van de SNAF meende te weten dat een van de Al-Shabaab-leiders, Sheikh Abdurashid Baka, bij de gevechten was omgekomen.³¹² Op 21 mei verplaatsten de gevechten zich weer naar de omgeving van Bulo Burde. Al-Shabaab viel gemeenschappen van landbouwers aan die het geëiste afpersgeld weigerden te betalen. Getuigen spraken later van enkele doden aan beide kanten.³¹³ Eind mei en begin juni kende de regio meerdere schermutselingen tussen qat-verkopers en Al-Shabaab-leden. Tijdens urenlange schotenwisselingen in de omgeving van Beledweyne en van Bulo Burde kwam zeker tien mensen om het leven.³¹⁴

Juni. Op 11 juni reed een legerauto op een berm bom op de weg tussen de stad en het vliegveld. Zes soldaten werden gewond.³¹⁵ Nadat Al-Shabaab op 14 juni 20 lokale handelaren had ontvoerd nabij Qoryole ontstond grote ongerustheid onder de bevolking omdat na zes dagen nog geen spoor van hen gevonden was.³¹⁶

Juli. Op 23 juli verzetten lokale inwoners bij Bulo Burde zich tegen Al-Shabaab leden die belasting/afpersgeld kwamen innen, net zoals in januari. Vier AS leden kwamen daarbij om en drie werden gevangen genomen.³¹⁷

Augustus. Na diverse schermutselingen werd Al Shabaab op 9 augustus uit Bulo Burde verdreven.³¹⁸ Wel werden daarna nog regelmatig auto's op de wegen rondom Bulo Burde door Al-Shabaab aangevallen.³¹⁹

September. Op 23 september werden acht religieuze leiders van de lokale Tabligh sekte vlakbij Bulo Burde door Al-Shabaab ontvoerd.³²⁰ Gerichte aanvallen van Al-

³⁰⁸ Garowe online: *Puntland expresses concern over central state* (31 juli 2014). Radio RBC: *Ahlu Sunna reject agreement to form a new administration in Central Somalia region* (31 juli 2014). Radio Goobjoog: *Central Somalian administrations boycott Garowe agreement* (15 oktober 2014).

³⁰⁹ USAID factsheet: *Somalia –Complex Emergency* (25 april 2014).

³¹⁰ Radio Bar-Kulan: *Al-Shabaab attacks government forces base* (23 april 2014).

³¹¹ Radio Shabelle: *Al-Shabaab insurgents attacks AMISOM troops in Qoryole district* (19 mei 2014).

³¹² Africa Review: *Al-Shabaab leader killed in South Somalia* (19 mei 2014).

³¹³ Radio Shabelle: *Pastorals and Al-Shabaab battle on Bulo Burde outskirts* (21 mei 2014).

³¹⁴ Radio Bar-Kulan: *4 killed in clashes between khat vendors and Al-Shabaab fighters* (8 juni 2014).

³¹⁵ BBC Somali Service: *Roadside bomb injures several government soldiers in Bule Burde* (11 juni 2014).

³¹⁶ Sabahi online: *Residents uncertain about fate of 20 traders abducted by Al-Shabaab* (19 juni 2014).

³¹⁷ Radio Mogadishu: *4 Al shabaab fighters killed near Bulo Burde town* (23 juli 2014).

³¹⁸ Ministry of Information Somalia: *Al shabaab terrorists defeated in Bulo Burde* (9 augustus 2014).

³¹⁹ Interne wekelijkse update van ambassade Nairobi, d.d. 3 oktober 2014.

³²⁰ Radio Bar-Kulan: *Al Shabaab kidnaps 8 religious men in Hiran region* (23 september 2014).

Shabaab gingen ook gewoon door. Op 25 september werd in Beledweyne een lid van het districtsbestuur doodgeschoten en op 29 september werd een imam in zijn moskee gedood. Diverse aanvallen werden in de laatste twee weken van september in de omgeving van Qoryole, Afgoye en Merka uitgevoerd op SNAF-troepen of AMISOM-konvoien.³²¹ Begin oktober ging een bom af op een drukke markt in Afghoye. Vele omstanders werden gewond.³²²

Oktober. Op 20 oktober viel Al-Shabaab SNAF-troepen aan die een VN-konvoi begeleiden naar Beledweyne. Hierbij kwamen zeven Al-Shabaab strijders om het leven. Ook op 21 oktober werden SNAF-troepen aangevallen die een voedseltransport escorteerden in Lower Shabelle. Vijf mensen kwamen om het leven en tien raakten gewond.³²³

November. In de gehele verslagperiode waren er in Bakool en Mudug schermutselingen tussen herders en Al-Shabaab omdat de laatste vee wilde meenemen als 'belasting'/*zakat*. Aan beide zijden vielen daarbij regelmatig slachtoffers. De lokale bevolking kreeg in november een deel van de opgeëiste geiten terug, toen de SNAF het vee op Al-Shabaab heroverde tijdens hun veldtocht in het kader van operatie *Indian Ocean*.³²⁴ Op 26 november staken bewoners van Bulo Burde twee woningen van Al-Shabaab strijders in brand, nadat Al-Shabaab eerder 30 woningen in brand had gestoken van mensen die de *zakat* weigerden te betalen.³²⁵

Clanconflicten

Ook in de omgeving van de stad Beledweyne laaiden in de verslagperiode af en toe gevechten op tussen twee clanmilities om stukken vruchtbaar land.³²⁶ Ook werd op 19 oktober een AMISOM-konvoi aangevallen door een van de strijdende partijen. AMISOM wordt namelijk als partijdig in het conflict beschouwd.³²⁷ Ondanks bemiddelingspogingen van clanoudsten stierven half oktober twaalf mensen en raakten er meer dan 40 gewond bij vuurgevechten tussen de twee milities. In Hiran en Heeb laaiden eind november weer vijandelijkheden op tussen twee clans die vochten om water en weideland. Tien mensen kwamen om het leven en twintig werden gewond afgevoerd naar ziekenhuizen in de omgeving.³²⁸

1.2.4.2

Galmudug

Galmudug (bestaande uit Galgadud en Mudug) in Centraal Somalië had vooral te lijden onder clanconflicten en de vorming van de federale staat Centraal Somalië. Het noordelijk deel van Mudug staat onder controle van Puntland.

Veiligheidssituatie Galmudug

Januari. Geen incidenten bekend geworden.

Februari. Op 26 februari raakten vier burgers gewond toen gewapende mannen het vuur openden op mensen in een café in het noordelijk deel van Galkayo, dat onder controle staat van Puntland. Na de aanslag vluchtten de aanvallers naar het zuidelijke deel van de stad waar een van hen werd gearresteerd.³²⁹

April. In het noordelijke deel van Galkayo ligt een vliegveld van Puntland. Op 7 april schoot iemand gekleed in politie-uniform twee UNODC-medewerkers op dit vliegveld dood. Een van hen was een Brit, de ander een Fransman. De dader is nooit

³²¹ Interne wekelijkse update van ambassade Nairobi, d.d. 16 oktober 2014.

³²² Radio Goobjoog: *Eight wounded in Afgoye explosion* (7 oktober 2014).

³²³ Interne wekelijkse update van ambassade Nairobi d.d. 16 oktober 2014.

³²⁴ Interne wekelijkse update van ambassade Nairobi d.d. 21 november 2014.

³²⁵ Interne wekelijkse update van ambassade Nairobi d.d. 28 november 2014.

³²⁶ Radio Bar-Kulan: *Two killed in clan militia clashes on the outskirts of Beledweyne* (1 oktober 2014). RBC: *Twelve die in clashes between two clan militias in Hiran region* (15 oktober 2014).

³²⁷ Interne wekelijkse update van ambassade Nairobi d.d. 23 oktober 2014.

³²⁸ Radio Bar Kulan: *Ten killed in Adado fighting* (29 november 2014).

³²⁹ RBC Radio: *Four wounded after armed men storm coffee shop in central Somalia* (26 februari 2014).

gevonden. Toevallig viel de schietpartij samen met een symposium over veiligheid dat de president van Puntland georganiseerd had in Galkayo.³³⁰

Juni. Op 20 juni werden bommen gegooid naar het politiebureau in de provinciale hoofdstad van Mudug, waar politieagenten uit Puntland waren gestationeerd. Hoewel enkele arrestaties werden verricht in de omgeving, werden er geen details verder bekendgemaakt.³³¹

Juli. Volgens een ooggetuige vielen Al-Shabaab leden op 2 juli in het El-Bur district een transitbusje aan waarmee khat vervoerd werd. Ze dwongen de twee inzittenden uit te stappen en schoten ze dood. Het busje werd in brand gestoken.³³²

Augustus, september en oktober. Zie voor het vervolg van de gevechten tegen Al Shabaab tijdens operatie Indian Ocean paragraaf 1.1.2 van dit algemeen ambtsbericht.

Clanconflicten

De machtsstrijd tussen Hawiye- en Darod-clan zorgde in de regio voor veel onenigheid.³³³ Ook in 2013 waren er al regelmatig gevechten tussen deze clans.³³⁴ In de nacht van 28 mei 2014 werden vier herders doodgeschoten. In juni laaiden de clangevechten rondom de stad Balanbal weer op, met twaalf doden als gevolg.³³⁵ Een dag later slaagden clanoudsten erin beide partijen om tafel te krijgen. Op de terugweg van deze bijeenkomst in Balanbal liep op 13 juni een delegatie in een hinderlaag, waarbij drie doden en meerdere gewonden vielen. Ook in juli vielen slachtoffers bij gevechten tussen clanmilities; op 2 juli kwamen drie mensen om en op 10 juli werden elf doden en meerdere gewonden geteld. Op 13 juli vielen bij gevechten over een waterbron twee doden.³³⁶ Clanoudsten proberen in deze zaken te bemiddelen.³³⁷ Op 18 juli arriveerde een regeringsdelegatie vanuit Mogadishu in de stad Beledweyne om de vredesbesprekingen verder op weg te helpen.³³⁸ Desondanks vielen op 23 juli nog vijf doden en vijftien gewonden bij een gewapende confrontatie tussen de clans.³³⁹ In een ander deel van Galgadud bleven conflicten tussen Marehan en Dir clans over graasrechten en waterbronnen doorsudderen. Op 15 augustus kwamen daarbij drie mensen om het leven.³⁴⁰ In oktober en november braken er vier keer gevechten uit tussen de clans. Daarbij kwamen minstens 10 mensen om het leven en zochten vele families een veiliger heenkomen elders.³⁴¹

1.2.5 Noord Somalië

1.2.5.1 Puntland-politieke ontwikkelingen

Het semiautonome Puntland koos in 1998 voor zelfbestuur vanwege de chaos in de rest van het land. Het streeft geen onafhankelijkheid na, maar wil deel blijven uitmaken van een federaal Somalië. Op 1 januari 2014 werden 66 nieuwe parlementsleden in de hoofdstad Garowe ingezworen.³⁴² Zij kozen op hun beurt op 8

³³⁰ RBC Radio: *Two UN workers, including one Briton killed in central Somalia* (7 april 2014). UNSOM: *UN Special Representative for Somalia condemns murder of UNODC personnel* (7 april 2014). AFP: *Two foreign UN workers killed in Central Somalia* (7 april 2014). Reuters: *Two UN workers killed in Somalia* (7 april 2014).

³³¹ Radio Shabelle: *Police station in Galkayo bombed* (20 juni 2014).

³³² Al Shahid: *Al Shabaab kills two men, burns car in Central Somalia* (2 juli 2014).

³³³ Interne wekelijkse update van ambassade Nairobi, d.d. 28 augustus 2014.

³³⁴ Radio Bar Kulan: *4 people killed in rural area near Galkayo, Mudug* (28 mei 2014).

³³⁵ Garowe on line: *Somalia: clan fighting claims 12 in central region* (10 juni 2014). Shabelle: *Clan militia Fight in Balanbal district* (13 juni 2014).

³³⁶ Radio Bar-kulan: *Galgadud officials seek peaceful solution to inter-clan clashes* (11 juni 2014). Radio Bar-Kulan: *Three people killed in Galagud region* (13 juni 2014). Radio RBC: *Armed confrontation in Somali central region claims the life of three* (14 juni 2014).

³³⁷ Radio RBC: *Two confirmed dead after armed clan militias fight in Galgadud region* (13 juli 2014).

³³⁸ Radio Mogadishu: *Government delegation arrives in Beledweyne to initiate peace talks* (18 juli 2014).

³³⁹ Radio Bar-Kulan: *Five killed in clan militia clashes in Galgadud region* (23 juli 2014).

³⁴⁰ Radio Bar-Kulan: *Three dead in clashes over grazing land dispute in Galgadud region* (15 augustus 2014).

³⁴¹ Sahabi online: *Mediation efforts under way in Somalia's Galgadud region* (11 november 2014).

³⁴² De parlementsleden waren geselecteerd door clanoudsten en het Conflict Resolution and Reconciliation

januari 2014 Abdiweli Mohamed Ali Gaas tot president voor een termijn van vijf jaar. De zittende president Farole die slechts met een stem verloren had, gaf zijn nederlaag toe en ruimde zonder problemen het veld. In aanwezigheid van Nicolas Key en afgevaardigden van de Somalische en de internationale gemeenschap werd de nieuwe president op 24 januari geïnaugureerd.³⁴³ De president gaf aan zich te willen wijden aan het democratiseringsproces in zijn land, en graag mee te willen werken aan het *New Deal Compact* voor Somalië.³⁴⁴ De bereidheid tot samenwerking met de SFG veranderde halverwege 2014 onder invloed van de vorming van de federale staat in Centraal Somalia, die president Abdiwele Gaas niet overeenkomstig de grondwet noemde. Hij verbrak eind juli de banden met de SFG en riep alle Puntlandse parlementariërs terug uit Mogadishu. Een verzoening werd in oktober bereikt toen de beide presidenten bijeenkwamen.³⁴⁵ Vanwege het conflict over Centraal Somalië, ontstonden in september eveneens wrijvingen tussen Puntland en Galgumudug. President Abdi Qeybdiid beschuldigde Puntland ervan zijn vliegtuig niet toe te staan op het zuidelijke air strip bij Galkayo te landen. Hij legde de opstelling van Puntland voor aan de SFG met de dreiging zelf actie tegen het vliegveld van Puntland in het noorden van Galkayo te ondernemen. Na overleg tussen Puntland, Galmudug en de VN waren de gemoederen eind september weer bedaard.³⁴⁶

President Abdiweli Gaas kwam in de tweede helft van 2014 ook voor andere uitdagingen te staan. Niet alleen bleek de strijd met Al-Shabaab nog niet gestreden, maar ook ontstond groeiende onenigheid met Somaliland over Khatumo (zie hieronder) en kreeg hij het weer aan de stok met zijn eerdere rivaal Farole.³⁴⁷

Veiligheidssituatie Puntland

De situatie in delen van Puntland die onder controle staan van de overheid, is stabiel dan in Zuid- en Centraal Somalië maar minder stabiel dan in Somaliland.³⁴⁸ In delen van het kustgebied en in het Galagad-gebergte heeft de overheid veel minder macht. Al-Shabaab strijders die uit Midden- en Zuid-Somalië waren verdreven, zochten al vanaf medio 2012 een goed heenkomen in de noordoostelijke bergen. De lokale Galgala-militie had zich begin 2012 al bij Al-Shabaab aangesloten.³⁴⁹ De regering van president Abdiweli Gaas schatte het aantal aanwezige Al-Shabaab strijders in de verslagperiode tussen de 400 en 600.³⁵⁰ Dat betekent een toename van de schattingen in het vorige ambtsbericht (200 strijders).³⁵¹

De overheid van Puntland trad actief op tegen Al-Shabaab. In 2013 werden dertien leden van de organisatie ter dood veroordeeld en geëxecuteerd, en in de eerste maanden van 2014 zijn tientallen strijders opgepakt en sommigen van hen tot de doodstraf veroordeeld.³⁵² Na de verovering van de vestingen van Al-Shabaab in de

Committee. VN Veiligheidsraad: *Report of the Secretary-General to the Security Council* (1 maart 2014).

³⁴³ RBC Radio: *Preparations underway in Garowe for inauguration of Puntland president* (24 januari 2014).

³⁴⁴ Interne wekelijkse update van ambassade Nairobi, d.d. 31 maart 2014.

³⁴⁵ Interne wekelijkse update van ambassade Nairobi, d.d. 16 oktober 2014.

³⁴⁶ Radio Dalsan: *Abdi Qeybdiid: Puntland restricted airport* (22 september 2014). Interne wekelijkse update van ambassade Nairobi, d.d. 3 oktober 2014.

³⁴⁷ Vertrouwelijke bron tijdens dienstreis naar Nairobi van 23 tot 30 augustus 2014.

³⁴⁸ COI-Focus België: *Somalië, de actuele veiligheidssituatie in Somaliland en Puntland* (13 januari 2014).

³⁴⁹ RBC Radio: *Puntland cabinet meets on security review after Friday's attack on Villa Somalia* (24 februari 2014).

³⁵⁰ COI-Focus België: *Somalië, de actuele veiligheidssituatie in Somaliland en Puntland* (13 januari 2014).

³⁵¹ Algemeen ambtsbericht Somalië 2013 (december 2013).

³⁵² Horseed Media: *Puntland court hands out death sentence to Al-Shabaab suspects* (4 mei 2014).

Galgala bergen begin oktober, werden op 18 november weer zes strijders voor de militaire rechtsbank in Bosasso gebracht. Allen werden tot de dood veroordeeld.³⁵³

Januari. Op 26 januari had de regering van Puntland ammunitie en explosieven buitgemaakt bij een aanval op een basis van Al-Shabaab in de bergen.

Maart. Op 31 maart kondigde de minister van Veiligheid aan dat 20 Al-Shabaab-leden in steden van Puntland waren gearresteerd. Ze hadden valse ID-kaarten, valse Amerikaanse dollars en explosieven in hun bezit.³⁵⁴ Al-Shabaab bleef echter actief in Puntland en infiltreerde volgens de VN in de loop van de verslagperiode de overheid en veiligheidsinstanties in toenemende mate. Ook werden enkele malen gerichte aanslagen gepleegd op gezagsdragers op de snelweg tussen Garowe en Bossasso.

Augustus. Op 4 augustus vermoordde de organisatie de recent benoemde politiecommandant.³⁵⁵ En op 9 augustus pleegde Al-Shabaab een aanslag op de voorzitter van het militaire gerechtshof. Hij overleefde het.³⁵⁶

Oktober. Begin oktober vernietigden veiligheidstroepen van Puntland een basis van Al-Shabaab in de Galgala-bergen. President Abdiweli Gaas bood daarna leden van Al-Shabaab amnestie aan, als ze zich binnen 30 dagen zouden melden.³⁵⁷ De gevechten gingen ondertussen door.

Clanconflicten

Onenigheden tussen de clans van voormalig president Farole en de clan van Abdiweli Gaas staken in de verslagperiode weer de kop op. Abdiweli Gaas ontsloeg de directeur van het Puntland tv-station, waarna Farole's milities het tv-station bezetten. Na enkele uren van onderhandeling werd de bezetting opgeheven. Ook ontsloeg president Abdiweli Gaas het hoofd van de presidentiele veiligheidseenheid die familie van Farole is, en vulde hij de eenheid aan met 300 leden van zijn eigen clan.³⁵⁸

1.2.5.2 *Somaliland –politieke ontwikkelingen*

Somaliland is een de-facto onafhankelijke en relatief stabiele staat. Over het algemeen ervaren de inwoners van Somaliland hun land als veilig. Het aantal gewelddadige conflicten is in de verslagperiode afgenomen, maar clanconflicten over natuurlijke bronnen kwamen nog af en toe tot uitbarsting. Instituties zijn min of meer in bedrijf of in oprichting. Zo werd bijvoorbeeld de nieuwe brandweerkazerne van Somaliland en bijbehorend hoofdkwartier door president Ahmed Mahamoud op 11 juli in Hargeisa geopend.³⁵⁹ Eind augustus vond er in Hargeisa een internationaal literair festival en boekenbeurs plaats.³⁶⁰

Voor 2015 staan verkiezingen gepland. De voorbereidingen verliepen in deze verslagperiode niet voorspoedig. Weliswaar is op 13 augustus de kiezersregistratiewet door het parlement goedgekeurd.³⁶¹ Maar nog geen maand later verklaarden de Wadani en UCID-partij dat ze de registratie zouden boycotten omdat de *Speaker* van het parlement, tevens voorzitter is van de Wadani-partij, de wet na de parlementaire goedkeuring veranderd had.³⁶² In november leidde de

³⁵³ Hoorseed Media: *Puntland court sentences six men to death for al Shabaab links* (18 november 2014).

³⁵⁴ Radio RBC: *Puntland security forces arrest 20 Al-Shabaab members* (31 maart 2014).

³⁵⁵ Interne wekelijkse update van ambassade Nairobi, d.d. 28 augustus 2014.

³⁵⁶ Interne wekelijkse update van ambassade Nairobi, d.d. 15 augustus 2014.

³⁵⁷ Garowe online: *Puntland troops seize Al Shabaab base* (1 oktober 2014). BBC Somali Service: *Puntland President: We have now fully eliminated AS from Galgala* ((2 oktober 2014).

³⁵⁸ Interne wekelijkse update van ambassade Nairobi, d.d. 28 augustus 2014.

³⁵⁹ Somaliland Sun: *Somaliland president established fire brigade springs to life* (11 juli 2014).

³⁶⁰ Daily Nation: *Somaliland: an oasis of tranquility in a chaotic and dysfunctional neighborhood* (24 augustus 2014).

³⁶¹ Interne wekelijkse update van ambassade Nairobi, d.d. 15 augustus 2014.

³⁶² Somaliland Informer: *Opposition parties boycott registrations to be conducted in Somaliland* (12 september 2014)

kwestie tot de dreiging met een motie van wantrouwen tegen de *Speaker*. Dit leidde in Hargeisa en andere steden in Somaliland tot onlusten waarbij een persoon om het leven kwam en vier anderen werden gewond. Na bemiddeling van clanouderen besloot het parlement op 22 november het indienen van de motie in ieder geval uit te stellen tot na de verkiezingen in 2015. Zodoende kon de wet alsnog worden herzien door het *Upper House*.³⁶³

De relatie met de SFG was ook in deze verslagperiode niet goed. De in november 2013 uitgestelde derde ronde van de besprekingen tussen de SFG en Somaliland werd in januari 2014 alsnog in Istanbul gehouden. Er werden kleine stapjes gezet in de vorm van afspraken over de oprichting van een gezamenlijk secretariaat in Turkije, en van een gezamenlijke Air Traffic Control Board.³⁶⁴ Als gevolg van de dooi in de relaties kwamen 45 clanoudsten uit Zuid- en Centraal Somalië in mei op bezoek in Somaliland. De leider van de groep noemde de reis een "vredestocht", ondernomen vanuit traditionele waarden en niet vanuit politieke motieven.³⁶⁵ Desondanks was het begin juni onrustig in de hoofdstad Hargeisa. Drie dagen achter elkaar werden granaten gegooid naar het presidentieel complex en daarna werd de militaire aanwezigheid in de stad beduidend verhoogd.³⁶⁶

1.2.5.3

Sanaag-Sool-Cayn (SSC)-regio/Khatumo-politieke ontwikkelingen

Puntland en Somaliland betwisten elkaar sinds 2002 de hegemonie om de tussengelegen regio's Sanaag, Sool en een deel van Togdheer. In Sanaag is de dominante Warsangeli clan verdeeld tussen aanhangers van Somaliland (meerderheid) en Puntland (minderheid). In de SSC-regio is er nog een extra speler; de regering van de staat Khatumo die alle omstreken regio's moet omvatten. Khatumo geniet de steun van de centrale overheid in Mogadishu, die de staat als een buffer tussen Puntland en Somaliland beschouwt.³⁶⁷ De lokaal dominante Dulbahante clan is verdeeld over hun loyaliteit aan de zaak van Puntland, Somaliland of Khatumo. Onderlinge clanconflicten compliceerden de al gepolariseerde situatie en de spanningen liepen in de verslagperiode hoog op. Op 14 augustus werd Ali Khalaif Galayr, uit de Dulbahante clan, benoemd tot nieuwe president van onafhankelijke Khatumo-staat.³⁶⁸

Veiligheidssituatie

Maart. Na een bezoek op 16 maart van president Silanyo van Somaliland aan de kustplaats Laasqoray in Sanaag, dat door Puntland als provocerend werd ervaren, begonnen de tegenstanders hun troepen aan de betwiste grenzen op te bouwen.³⁶⁹ Er braken dusdanige schermutselingen uit dat besloten werd tot onderhandelingen, die op 30 april in Addis Abeba een aanvang namen.

April. Desondanks veroverden troepen van Somaliland op 15 april Taleh, het hoofdkwartier van Khatumo, waar op dat moment een conferentie over verdere staatsvorming plaatsvond. Een dag later trokken de troepen zich weer uit het stadscentrum terug; volgens sommige bronnen op verzoek van clanoudsten uit de stad, volgens andere bronnen vanwege dreigingen van Puntland die het gebied als deel van het eigen land beschouwt.

³⁶³ Interne wekelijkse update van ambassade Nairobi d.d. 28 november 2014.

³⁶⁴ VN-Veiligheidsraad: *Report of the Secretary-General to the Security Council on Somalia* (1 maart 2014).

³⁶⁵ BBC Somali Service: *More than 40 traditional elders from Southern Somalia visit Somaliland* (12 mei 2014).

³⁶⁶ Bar-kulan: *Explosion heard in Somaliland's presidential compound* (2 juni 2014).

³⁶⁷ E-mail van ambassade Nairobi d.d. 21 oktober 2014.

³⁶⁸ Interne wekelijkse updates van ambassade Nairobi, d.d. 4 mei 2014 en 22 augustus 2014.

³⁶⁹ VN-Veiligheidsraad: *Report of the Secretary-General to the Security Council on Somalia* (12 mei 2014).

Juni. Ook op 11 en 13 juni trok Somaliland de steden Taleh en Hingalol in de betwiste regio's binnen.³⁷⁰ Zowel de federale overheid van Somalië als de ambassadeurs van de EU, VS en UK riepen de strijdende partijen op hun geschillen vreedzaam op te lossen.³⁷¹ Het leger van Somaliland trok zich op 29 juni terug uit Taleh, terwijl Puntlandse troepen enkele posities in Sool opgaven.³⁷²

Augustus. Na de verkiezing van Ali Khalif Galayr als president van Khatumo half augustus braken echter weer gevechten uit tussen het leger van Somaliland en de milities van Khatumo. Op 27 augustus nam Somaliland de stad Saaxdheer in.³⁷³

September en oktober. De schermutselingen tussen beide legers gingen ook in september en oktober door, waarbij meerdere soldaten en enkele burgers omkwamen.³⁷⁴

Clanconflicten

Ook werden in de verslagperiode in de omgeving van Taleh lang bestaande clanconflicten uitgevochten. Een familievete tussen twee subclans (Abdala Arab en Habar Jecllo) veroorzaakte in mei hevige gevechten, waarbij zeker twee mensen werden gedood en meerdere gewond.³⁷⁵ Ondanks bemiddeling van de regering was de vete in oktober nog niet opgelost, en vond nieuwe mobilisatie van beide milities plaats.³⁷⁶

1.3 Documenten

In Somalië spelen documenten nog steeds geen belangrijke rol. Bij reizen binnen Somalië zijn geen identiteitsdocumenten vereist. Voor reizen naar het buitenland of voor het aanvragen van asiel zijn deze wel nodig. Om Somalië binnen te komen is voor US\$ 50 een visum verkrijgbaar op het internationale vliegveld in Mogadishu.³⁷⁷ In augustus begonnen de Somalische immigratie autoriteiten vreemdelingen zonder geldige documenten of contactpersoon in het land, toegang te weigeren. Op het vliegveld in Mogadishu werden in een week acht mensen afgewezen.³⁷⁸

Ook in deze verslagperiode bestond er geen formele burgerlijke stand in Somalië, maar vergeleken met de vorige verslagperiode is er wel iets veranderd. In december 2013 werd een nieuw centrum in Mogadishu geopend dat geboortebewijzen verstrekt, het *National ID Card Processing Centre*. Behalve dit centrum is er geen centraal of regionaal systeem om geboorten, huwelijken, scheidingen en overlijden te registreren.³⁷⁹ Soms geven lokale sheikhs of sharia-rechtbanken huwelijks- en scheidingsaktes af. Deze aktes hebben een zekere status omdat de sharia de grondwettelijke basis van de Somalische staat vormt. Ziekenhuizen registreren in beperkte mate geboortes en sterfgevallen.³⁸⁰

³⁷⁰ Radio Mogadishu: *Federal Government urge Puntland, Somaliland not to engage in war* (16 april 2014). Somaliland Informer: *Somaliland troops withdraw from Taleh town* (16 april 2014). RBC Radio: *Somaliland ministers meet Puntland president in Ethiopia* (30 april 2014). Radio RBC: *Somaliland forces enter Hingagal town of Sanaag region causing tension* (11 juni 2014).

³⁷¹ US Somali Unit: *Joint Press Statement: Appeal for all armed forces to withdraw from the disputed areas within Sool and Sanaag regions* (14 juni 2014).

³⁷² Interne wekelijkse update van ambassade Nairobi, d.d. 11 juli 2014.

³⁷³ VN Veiligheidsraad: *Report of the Secretary-General to the Security Council on Somalia* (25 september 2014).

³⁷⁴ Interne wekelijkse update van ambassade Nairobi, d.d. 17 oktober 2014.

³⁷⁵ Radio Bar Kulan: *Clan militia fighting leaves 2 dead in Sool region* (19 mei 2014).

³⁷⁶ Interne wekelijkse update van ambassade Nairobi, d.d. 17 oktober 2014.

³⁷⁷ Visa voor Somaliland en Puntland zijn te koop op de internationale vliegvelden bij Hargeisa en Bossaso.

³⁷⁸ Radio Mogadishu: *Somali immigration restricts unnecessary foreign entry* (20 augustus 2014).

³⁷⁹ Danish Immigration Service / Landinfo (Noorwegen): *Security and protection in Mogadishu and South-Central Somalia* (mei 2013) en: *Update on security and human rights issues in South-Central Somalia, including Mogadishu* (januari 2014).

³⁸⁰ Immigration and Refugee Board of Canada: *Somalia: Birth registration, including the issuance of birth certificates; the registration of children attending school; title deeds; whether the owner of a home or business must obtain a title deed (2009-june 2013)* (26 juni 2013).

Soorten paspoorten

Tot de aanvang van de burgeroorlog in 1991 vaardigde de Somalische overheid paspoorten uit die bekend werden onder de naam 'groene paspoorten'. ID-kaarten werden tot dat jaar in steden en districten afgegeven. Vanaf 1991 werden inwoners niet meer centraal of lokaal geregistreerd en bestaande bevolkingsarchieven vernietigd.³⁸¹ Identiteitspapieren werden niet meer uitgegeven. Paspoorten waren alleen te verkrijgen bij Somalische ambassades in het buitenland en bij particuliere handelaren, met alle kanttekeningen vandie.³⁸²

Begin 2007 voerde de overgangsregering het nieuwe blauwe paspoort in. Het blauwe paspoort bevat biometrische kenmerken, zoals een elektronische chip.³⁸³ De gegevens van de eigenaar van het paspoort zijn moeilijk te verifiëren omdat ze gebaseerd zijn op mondelinge informatie en niet op documenten.³⁸⁴ In de tweede helft van 2010 werd een nieuwe versie van dit blauwe paspoort geïntroduceerd die licht afwijkt van de eerste versie.³⁸⁵ Dit paspoort is vijf jaar geldig. Samen met het paspoort is een ID-kaart met chip verkrijgbaar.

Aanvragen paspoort

Paspoorten worden in de regel uitgegeven door immigratiekantoren in Mogadishu, Garowe, Bossasso, en in noord- en zuid-Galkayo. Dit alles onder verantwoordelijkheid van het ministerie van Binnenlandse Zaken. De procedures voor aanvraag van deze paspoorten, binnen Somalië en in Kenia en Ethiopië, staan beschreven in het algemeen ambtsbericht over 2013. Paspoorten en ID-kaarten die in Somalië zijn afgegeven worden geregistreerd in een database in Mogadishu. De database valt ook onder de verantwoordelijkheid van het ministerie van Binnenlandse Zaken en is te raadplegen door de immigratie autoriteiten, de veiligheidsdienst (NISA) en waarschijnlijk ook door het beveiligingsbedrijf van het vliegveld van Mogadishu. Biometrische data worden sinds december 2013 ook opgeslagen in het nieuwe National ID Card Processing Centre in de hoofdstad.

ID-kaarten

In januari 2014 veranderde de aanvraagprocedure van een biometrisch paspoort. Gegadigden moeten sindsdien eerst een ID-kaart laten maken bij de regionale overheid. De kaart wordt samen met een geboortebewijs uitgevaardigd. In Mogadishu is daarvoor in december het voornoemde *National ID Card Processing Centre* geopend. Aanvragers worden eerst elektronisch geregistreerd, waarbij vingerafdrukken worden afgenomen en pasfoto's ingeleverd. Ook wordt onderzoek gedaan naar antecedenten bij het *Criminal Investigations Departement* (CID). Is het bewijs van goed gedrag verkregen, dan wordt vervolgens een ID-kaart (ad US\$ 12.50) en een geboortebewijs (ad US\$ 5) verstrekt.³⁸⁶ Met de twee documenten van de regionale overheid en een certificaat van het CID kan een biometrisch paspoort worden aangevraagd bij het *Immigration and Citizenship Department* (ad US\$ 83). Vanaf mei 2014 zijn de nieuwe paspoorten ook verkrijgbaar in de Somalische ambassades in Kenia en Djibouti.³⁸⁷

³⁸¹ US Department of State: *Somalia Reciprocity Schedule* (26 mei 2014).

³⁸² Zie algemeen ambtsbericht 2013. Sabahionline: *Somalia takes steps to combat forgery business* (24 januari 2014).

³⁸³ Xinhua: *Somalia introduces new e-passports* (9 februari 2007).

³⁸⁴ Afrol News: *Somali govt starts issuing new e-passports* (28 maart 2007). VN Veiligheidsraad: *Report of the UN Monitoring Group on Somalia and Eritrea pursuant to Security resolution 2002 (2011)* (13 juli 2012).

³⁸⁵ Tot juni 2011 werden Somalische paspoorten in Dubai gedrukt, daarna in Mogadishu. Volgens een bericht in *Somalia Report* zou het bedrijf in Dubai na het verlies van het contract valse paspoorten hebben gedrukt. *Somalia Report: Fake Somali Passports, IDs Seized by Kenya* (19 november 2011).

³⁸⁶ De ID-kaart is nodig bij het aanvragen van een nieuw biometrisch paspoort, om bankrekeningen te openen, te registreren bij de universiteit, binnen Somalië te vliegen, om land te kopen, ter identificatie bij checkpoints etc.

³⁸⁷ Somalcurrent: *Somali Embassy in Kenya resumes issuance of passports* (13 mei 2014).

Door deze procedure zou de nationale veiligheid gediend zijn en fraude worden verminderd, was de verwachting. Probleem was dat vooralsnog het enige centrum om een ID-kaart aan te vragen in Mogadishu stond. Soortgelijke centra zouden eind 2014 ook worden ingericht in andere regio's. Tot die tijd konden inwoners van andere regio's in Mogadishu hun documenten verkrijgen, volgens een woordvoerder van het regionale bestuur van Benadir. Het *National ID Card Processing Centre* had echter zeer beperkte capaciteit en kende al gauw lange wachttijden.³⁸⁸ Vanwege de moeizame verkrijgbaarheid van ID-kaarten en vermoedelijke fraude bij de aanvraagprocedure stemde het parlement in april massaal voor afschaffing van de plicht eerst een ID-kaart aan te vragen voor de uitgifte van een paspoort. Het proces moest eerst worden gedecentraliseerd. De afgifte van ID-kaarten werd een dag later stilgelegd. Er is in de verslagperiode verder geen informatie bekend geworden over een hervatting van de uitgifte op deze plek.³⁸⁹ Tijdens dezelfde parlementsitting werd ook het hoofd van het *Immigration and Citizenship Department* aan de tand gevoeld over onduidelijkheid rond de afdracht van de leges. Het geld zou zijn overgemaakt naar een private bank in plaats van de centrale bank van Somalië.³⁹⁰

Betrouwbaarheid

De nieuwe generatie blauwe paspoorten zijn voorzien van moderne veiligheidskenmerken. De gegevens in de paspoorten zijn echter, zoals al gezegd, gebaseerd op mondelinge inlichtingen en niet te verifiëren vanwege het ontbreken van een up to date systeem voor persoonsgegevens. Fraude en corruptie bij de aanvraag kwamen daarom veel voor. Bij private bedrijven en op de zwarte markt zijn ook in deze verslagperiode vervalste paspoorten, ID-kaarten, geboorte- en huwelijks certificaten te koop.³⁹¹ Deze worden geloofwaardig nagemaakt met zegels en andere materialen die na 1991 uit overheidskantoren zijn gestolen. Dit systeem staat bekend als *Abdallah Shideeye*.³⁹² Ook de nieuwe versie van het blauwe paspoort kan worden nagemaakt en is te koop op de zwarte markt.³⁹³ Op 10 september werden twee mannen aangehouden op het Aden Adde vliegveld in Mogadishu met een zak met 42 oude, groene paspoorten en 52 nieuwe paspoorten met visa voor Somalië die in Sudan waren verstrekt.³⁹⁴

De meeste paspoorten staan niet geregistreerd in de database in Mogadishu. Daarom erkennen veel landen het Somalische paspoort niet.³⁹⁵ Djiboutische, Ethiopische, Keniaanse en Ugandese autoriteiten accepteren wel het nieuwe Somalische paspoort als reisdocument. Van de Europese landen erkennen Italië, Estland, Frankrijk, Letland, Litouwen, Malta, Oostenrijk, Polen, en Slovenië het nieuwe Somalische paspoort zoals dat sinds 1 februari 2007 is uitgereikt.³⁹⁶ Noorwegen erkent alleen het diplomatieke paspoort Nederland accepteert geen enkel identiteitsdocument dat door de Somalische autoriteiten is uitgevaardigd.

³⁸⁸ Hiiraan Online: *Somalia introduces biometric ID cards* (5 februari 2014). Sabahionline: *Mogadishu identification card centre overwhelmed with applicants* (22 januari 2014).

³⁸⁹ Vertrouwelijke mail (7 december 2014).

³⁹⁰ Radio RBC: *Somali Parliament allow citizens to apply for passports without national ID-cards* (8 april 2014). Raxadeed: *National ID office in Mogadishu closed a day after parliament votes out* (10 april 2014).

³⁹¹ Met name op de Bakara markt in Mogadishu.

³⁹² Somali current: *Somalia takes a huge leap with technology* (4 februari 2014).

³⁹³ Vertrouwelijke bronnen tijdens dienstreis naar Nairobi van 23 tot 30 augustus 2014.

³⁹⁴ Radio Mogadishu: *Forged Somali passports seized in Mogadishu* (10 september 2014).

³⁹⁵ US Department of State: *Country Report on human rights practices for 2013 - Somalia* (27 februari 2014). Sabahionline: *Somalia takes steps to combat forgery business* (24 januari 2014). Immigration and Refugee Board of Canada: *Somalia: Possibility for people outside the country without identity documents to establish their Somali nationality, in particular, those who have left Somalia since 1991; fraudulent identity documents (2012-July 2013)* (15 juli 2013).

³⁹⁶ European Commission-DG Home affairs: *Travel documents issues by third countries and territorial entities* (Stand van zaken op 24 november 2014. Geraadpleegd op 7 december 2014).

Somaliland

Slechts 8 landen accepteren paspoorten die door de autoriteiten van Somaliland zijn afgegeven, als onofficieel reisdocument. Somaliland heeft daarnaast ook zijn eigen visumeisen en –kosten.³⁹⁷ Somaliland is immers niet internationaal erkend, ook niet in deze verslagperiode. Daarom reizen de meeste Somalilanders met een Somalisch paspoort of een paspoort van een ander land.

In juli 2013 verklaarde de minister van Binnenlandse Zaken dat de biometrische Somalische paspoorten niet meer geldig waren als reisdocument omdat ze te fraudegevoelig zouden zijn. Somaliland zou binnen afzienbare tijd met een eigen biometrisch paspoort komen, zo verklaarde hij. Bijna een jaar later was het zover en hield de minister het nieuwe e-paspoort ten doop.³⁹⁸

³⁹⁷ Zuid-Afrika, Ethiopië, Djibouti, Kenia, Zuid-Sudan, België, Frankrijk en de UK. In: Somaliland Sun: *Somaliland: friendly countries accept Somaliland passports* (27 juli 2013).

³⁹⁸ Radio Dalsan: *Somaliland Interior minister announces Somaliland's e-passport* (23 juni 2014). Volgens de minister was het "more advanced than the Somali one".

2 Mensenrechten

2.1 Juridische context

2.1.1 *Verdragen en protocollen*

Somalië is partij bij een aantal internationale mensenrechtenverdragen, waaronder het VN-Vluchtelingenverdrag en het bijbehorende protocol, het Internationale Verdrag inzake de Uitbanning van Alle Vormen van Rassendiscriminatie, het Internationale Verdrag inzake Economische, Sociale en Culturele Rechten, het Internationaal Verdrag tegen Foltering en Andere Wrede, Onmenselijke of Onterende Behandeling of Bestrafing en het Internationaal Verdrag inzake Burgerrechten en Politieke Rechten (ICCPR) en het eerste bijbehorende protocol.³⁹⁹

Hoewel Somalië het Verdrag inzake de Rechten van het Kind en het bij dit verdrag behorende protocol met betrekking tot de Inzet van Kinderen in Gewapend Conflict heeft ondertekend, zijn deze nog niet geratificeerd. Ook in deze verslagperiode is dat niet gebeurd, ondanks de beloften van de SFG in november 2013 en de optimistische geluiden van premier Abdiweli Ahmed in september 2014.⁴⁰⁰ Somalië heeft het tweede bijbehorende protocol, inzake de verkoop van kinderen, kinderprostitutie en kinderpornografie, nog niet ondertekend.⁴⁰¹

Het Verdrag inzake de Uitbanning van Alle Vormen van Discriminatie van Vrouwen (CEDAW) is in deze verdragsperiode niet geratificeerd.⁴⁰² Wel heeft Somalië tijdens de *Universal Periodic Review* in september 2011 aanbevelingen van andere landen geaccepteerd aangaande geweld tegen vrouwen.⁴⁰³

2.1.2 *Grondwet*

De voorlopige grondwet van Somalië (augustus 2012), de grondwet van Somaliland (mei 2001) en de grondwet van Puntland (april 2012) maken melding van de rechten en de plichten van de burgers evenals van onafhankelijke rechtspraak gebaseerd op sharia.⁴⁰⁴ De voorlopige grondwet van Somalië is in de verslagperiode nog niet goedgekeurd, hoewel in juni wel een Commissie werd benoemd om dit voor te bereiden. In Somaliland bepaalt de grondwet dat geen regeling of wet in tegenspraak mag zijn met de sharia.⁴⁰⁵ In Puntland geldt de grondwet als de belangrijkste wet na de sharia.⁴⁰⁶

2.1.3 *Overige nationale wetgeving*

In de verslagperiode werden verschillende concept wetten door de regering opgesteld en naar het parlement gestuurd. Voorbeelden zijn de Telecommunicatiewet (in mei 2014), de Antiterrorisme wet (10 juli 2014), waarmee het gemakkelijker wordt verdachten van terrorisme zonder bevelschrift op te

³⁹⁹ Zie de website van de VN-verdragen: <http://treaties.un.org/pages/TreatyParticipantSearch.aspx?tab=UN>.

⁴⁰⁰ Somalia Current: *Somalia to ratify the international Convention on Children's Rights* (21 november 2013). Radio Mogadishu: *Somalia adopts UN Convention on the Rights of Children* (26 september 2014).

⁴⁰¹ Zie de website van de VN-verdragen: <http://treaties.un.org/pages/Treaties.aspx?id=4&subid=A&lang=en>.

⁴⁰² Idem.

⁴⁰³ Human Rights Watch: *Here, rape is normal* (februari 2014).

⁴⁰⁴ Zie artikel 8 van de concept grondwet. <http://www.unhcr.org/refworld/docid/4795c2d2.html>;

<http://www.so.undp.org/docs/Puntland%202001%20English.pdf>; The Constitution of the Republic of Somaliland, mei 2001.

⁴⁰⁵ The Constitution of the Republic of Somaliland, mei 2001.

⁴⁰⁶ <http://www.so.undp.org/docs/Puntland%202001%20English.pdf>.

pakken, de Onderwijswet (augustus 2014), de Visserijwet (oktober 2014) en de nieuwe Mediawet (in september).⁴⁰⁷

2.2 Toezicht en rechtsbescherming

2.2.1 *Aangiftemogelijkheden*

In de verslagperiode is niet veel veranderd bij het doen van aangifte van een misdrijf.⁴⁰⁸ Het was de jure mogelijk aangifte te doen bij de politie. De kans op een succesvolle aangifte hing van vele factoren af; de sociale status en het geslacht van diegene die aangifte doet; van de politieagent, de mate van corruptie bij overheidsfunctionarissen en de steun van de dominerende clan in de regio. Ondanks alle plannen voor hervormingen van de rechtsgang heersten in Somalië nog steeds wetteloosheid en straffeloosheid. Daders werden zelden vervolgd en bestraft. Zie voor gewelddaden tegen vrouwen bijvoorbeeld het rapport over Human Rights Watch.⁴⁰⁹ Ook konden verdachten zich vrijkopen. Zo lieten de Somalische autoriteiten in september 2014 de belangrijke piratenleider Mohamed Garfane voor de tweede keer in twee jaar vrij na een gevangenschap van een maand.⁴¹⁰ Zie verder voor hervormingen van rechtsbescherming en rechtsgang paragraaf 2.4 van dit algemeen ambtsbericht.

2.3 Naleving en schendingen

2.3.1 *Vrijheid van meningsuiting*

In de voorlopige grondwet is de vrijheid van meningsuiting (inclusief de persvrijheid) gewaarborgd in artikel 18.⁴¹¹ In de praktijk ligt de vrijheid van meningsuiting in heel Somalië onder vuur en werken journalisten onder zware omstandigheden. In die situatie is in deze verslagperiode weinig verandering gekomen. In de *World Press Freedom Index* 2014 staat Somalië op de 176^e plaats (van de 180).⁴¹²

Nieuwe Mediawet

Op 1 september nam de ministerraad in Mogadishu de nieuwe Mediawet aan, waartegen journalisten -verenigd in de *National Union of Somali Journalists* (NUSOJ) – zich al vanaf augustus 2013 tegen verzet hadden.⁴¹³ Journalisten of mediaconcerns zouden beboet worden als ze een nog op te stellen *journalist's code of conduct* zouden verbreken. De code zal worden opgesteld door het ministerie van Informatie en de mediaraad.⁴¹⁴ De *Somali Independent Media Houses Association* (SIMHA) en de *African Freedom of Expression Exchange* (AFEX) riepen het parlement in Somalië daarom op de wet niet aan te nemen. Het zou de vrijheid van meningsuiting en mediavrijheid nog verder inperken.⁴¹⁵ Volgens de minister van Informatie van Somalië waren er voorafgaand aan de opstelling van de wet diverse consultatierondes met mensen uit de mediawereld gehouden.⁴¹⁶ Dit wordt bevestigd in het rapport van de Onafhankelijke Mensenrechtenexpert.⁴¹⁷ Half september

⁴⁰⁷ Ministry of Information Somalia: *Weekly press conference on the progress of the government* (12 juli 2014).

Horseed Media: *Somalia Cabinet submits anti terrorisms law to the parliament* (24 april 2014).

⁴⁰⁸ Zie voor details het algemeen ambtsbericht Somalië 2013 (december 2013).

⁴⁰⁹ Human Rights Watch: *The power they have over us* (9 september 2014).

⁴¹⁰ Interne wekelijkse update van ambassade Nairobi, d.d. 29 september 2014.

⁴¹¹ Zie: http://www.constitution.org/cons/somalia/120708_ENG_constitution.pdf.

⁴¹² Reporters without borders: *World press freedom index 2014* (geraadpleegd op 22 september 2014).

⁴¹³ Shabeifex.org/le Media Network: *Somalia: Somali journalists declare their massive opposition to the draft media law* (23 augustus 2013).

⁴¹⁴ IFEX: *Somalia: Media law imposes heavy fines on journalists for breaching code of ethics* (2 september 2014).

⁴¹⁵ IFEX: *Somali parliament urged to reject repressive media bill* (5 september 2014).

⁴¹⁶ Minister of Information: *Welcomes to cabinet approval of draft media law* (1 september 2014).

⁴¹⁷ Mensenrechtencommissie: *Report of the Independent Expert on the Situation of human rights in Somalia*. (4 september 2014).

beklaagden directeuren van mediaconcerns zich echter bij de president in Villa Somalia over de mediawet en de arrestaties van journalisten. Eind november protesteerden journalisten en mediadirecteuren nogmaals tegen de code.⁴¹⁸ Tijdens hun bezoek aan Mogadishu op 5 en 6 november bracht de *Human Rights Working Group* (EU, VS en Noorwegen en Zwitserland) hun zorgen over mediavrijheid ten berde. De werkgroep riep op tot een transparant debat over de nieuwe mediawet.⁴¹⁹

Journalisten

Net zoals in de vorige verslagperiode waren journalisten in 2014 regelmatig het slachtoffer van gevangenisstraffen, intimidatie en geweld. Journalisten konden niet overal over schrijven. Als artikelen de autoriteiten niet welgevallig waren, kon de journalist worden beschuldigd van staatsondermijning en hoogverraad.⁴²⁰ Journalisten mochten niet kritisch schrijven over corruptie en veiligheid en liever helemaal niet over religieuze zaken.⁴²¹ Toen de directeur van Dalsan radio (tevens voorzitter van SIMHA) begin september op de radio sprak over een richtlijn van de overheid om niet over Al-Shabaab te berichten, werd hij door de NISA opgepakt.⁴²²

Ongeveer elf journalisten werden in deze verslagperiode vermoord. Over het gehele vorige jaar waren dat er zeven.⁴²³ Korthedshalve wordt voor details over arrestaties van journalisten, het sluiten van radio- en tv-stations, de perikelen rond het opstellen van de Mediawet en het blokkeren van websites verwezen naar de website van *International Freedom of Expression Exchange* (IFEX). In de verslagperiode hebben per maand vier tot vijf incidenten rond de vrijheid van meningsuiting plaatsgevonden, zowel in Somalië als in Puntland en Somaliland.⁴²⁴ Een piek in incidenten deed zich voor in augustus toen 32 journalisten in Mogadishu werden opgepakt, en Radio Shabelle en Sky FM Radio door veiligheidsdiensten voor enkele dagen werden gesloten. Mensen zouden de straat zijn opgegaan na uitzendingen van radio Shabelle over huiszoekingen door veiligheidstroepen. Er werden achttien mensen gearresteerd, waarvan drie (journalisten) langer in bewaring werden gehouden.⁴²⁵ Zij werden vervolgens beschuldigd van het oproepen tot geweld en bleven in de gevangenis, waar ze volgens getuigen werden gemarteld.⁴²⁶ Dit werd door de nieuwe Advocaat-Generaal enkele dagen later ontkend.⁴²⁷ Op 21 oktober kwam hun rechtszaak voor en een SKY FM-medewerker en de eigenaar van radio Shabelle werden toen op borgtocht vrijgelaten. De laatste moest wel zijn Britse paspoort inleveren.⁴²⁸ Verder wekte het voor enige uren oppakken van elf journalisten die half augustus in Mogadishu aanwezig waren bij een persconferentie van een oppositieleider, grote verontwaardiging.⁴²⁹

Positief nieuws is dat op 28 augustus *Internews* met steun van de EU een *Media Resource Centre* in Mogadishu heeft geopend, waar journalisten en ngo's trainingen kunnen krijgen en gebruik kunnen maken van allerlei technische voorzieningen.⁴³⁰

⁴¹⁸ Interne wekelijkse update van ambassade Nairobi d.d. 23 november 2014.

⁴¹⁹ Delegation of the European Union to Somalia: *International partners raise human rights concerns in Somalia* (7 november 2014).

⁴²⁰ Vertrouwelijke bron tijdens dienstreis naar Nairobi van 23 tot 30 augustus 2014.

⁴²¹ Interne wekelijkse update van ambassade Nairobi, d.d. 8 april 2014.

⁴²² Radio Bar-Kulan: *NUSOJ calls for the release of journalist detained in Mogadishu* (4 september 2014). Radio RBC: *Somali security arrests journalist after speaking out against censorship* (4 September 2014).

⁴²³ Reporters without borders: *World press freedom index 2014* (geraadpleegd op 22 september 2014).

⁴²⁴ www.ifex.org: spotlight: Somalia (geraadpleegd op 22 september 2014). IFEX is een wereldwijd netwerk van meer dan 60 ngo's die opkomen voor de vrijheid van meningsuiting.

⁴²⁵ Ministry of Information; *Weekly press conference on the progress of the Government* (23 augustus 2014).

⁴²⁶ Article 19: *Arbitrary arrest and detention of journalists in Somalia must stop* (4 september 2014). Reporters without borders: *Three journalist tortured while in detention* (19 augustus 2014)

⁴²⁷ AMISOM: *AG orders security agencies to bring arrested individuals to court within 24 hours* (21 augustus 2014).

⁴²⁸ Interne update van ambassade Nairobi d.d. 23 oktober 2014.

⁴²⁹ SIMHA: *Simha strongly condemns the mass detention of journalists* (17 augustus 2014).

⁴³⁰ www.internews.eu: *Internews Europe launches a Media Resource Centre in Mogadishu* (1 september 2014).

Enkele dagen eerder hadden 80 journalisten in Mogadishu al een door Finland en de NUSOJ georganiseerde training gekregen over Persvrijheid en Ethiek van de media.⁴³¹ In september organiseerde NUSOJ een training voor 40 mensen uit de media, die door de minister van Informatie werd bijgewoond.⁴³²

Internet en mobiel telefoonverkeer

Volgens *Internet World Stats* maakte 1,5 % van de Somalische bevolking in de verslagperiode gebruik van internet. In de steden zijn overal internetcafés.⁴³³ Eind 2013 is de eerste glasvezelkabelverbinding aangelegd. Ook mobiele telefonie is in het hele land in gebruik en groeiende. Mobiel bankieren is al sinds 2010 sterk in opkomst.⁴³⁴ Er zijn zes grote telecombedrijven die elkaar vanwege het ontbreken van regulering fel beconcurrerden. Omdat deze bedrijven niet wilden samenwerken, moesten Somaliërs meerdere SIM-kaarten of telefoons aanschaffen. In mei 2014 legde de SFG de telecommunicatiewet aan het parlement voor, die de bedrijven verplichtte tot overeenkomst te komen en gesprekken van andere aanbieders door te geleiden.⁴³⁵

Het is onduidelijk in hoeverre de autoriteiten gesprekken kunnen afluisteren. Al-Shabaab heeft in de verslagperiode korte tijd internet verboden. In januari 2014 werd het gebruik van internet via mobiele telefoons verboden en in februari verplichtte Al-Shabaab de grootste internetprovider in Zuid- en Centraal Somalië hun diensten via het mobiele internet en glasvezeldiensten te staken.⁴³⁶ In april werd echter de snelle breedbandverbinding in Mogadishu uitgerold, buiten het machtsgebied van Al-Shabaab om.⁴³⁷

2.3.2 *Vrijheid van vereniging en vergadering Zuid- en Centraal Somalië*

Volgens de artikelen 16 en 20 van de voorlopige grondwet van Somalië heeft iedereen in Somalië het recht om in vrijheid bij elkaar te komen, vakbonden en politieke partijen op te richten en te demonstreren.⁴³⁸ De praktijk is soms anders. Demonstraties verliepen in de verslagperiode vaak ongestoord, maar sommige demonstraties werden met geweld neergeslagen. Op 27 november kondigde de voormalige gouverneur van Banadir, Mohamud Ahmed Noor, de oprichting van een nieuwe partij aan, de *Justice and Community Party*.⁴³⁹

Puntland

De grondwet van Puntland voorziet in de vrijheid van vereniging en vergadering. Demonstraties zijn toegestaan, zolang ze niet tegen de islam gekeerd zijn of een gevaar vormen voor de openbare orde.⁴⁴⁰

⁴³¹ Radio RBC: *Journalists conclude three days training on Press Freedom and ethics of media in Mogadishu* (25 augustus 2014).

⁴³² Ministry of Information: *Weekly press briefing on the progress of the government* (27 september 2014).

⁴³³ <http://www.internetworldstats.com/africa.htm>. (geraadpleegd op 6 oktober 2014).

⁴³⁴ Sinds 2010 wordt een Mobile Money Transfer System met de naam ZAAD in Somalië gebruikt. Infosaid: *Somalia Media and Telecoms Landscape guide* (geraadpleegd op 6 oktober 2014).

⁴³⁵ *Horseed media: What is wrong with Somali telecom sector?* (15 mei 2014). SomaliTelecom, mobile and broadband market insights (geraadpleegd op 28 juli 2014).

⁴³⁶ Trouw: *Al-Shabaab sluit Somalische bevolking af van internet* (18 februari 2014). Hiraanonline: *Mobile phone Internet off in Somalia after Al-Shabaab order* (8 februari 2014).

⁴³⁷ BBC: *Somalia in high speed internet culture shock* (10 april 2014).

⁴³⁸ Provisional Constitution of the Federal Republic of Somalia (1 augustus 2012), artikel 16 en 20.

⁴³⁹ Informe wekelijkse update van ambassade Nairobi d.d. 28 november 2014.

⁴⁴⁰ Zie ook algemeen ambtsbericht Somalië van november 2012.

Somaliland

De grondwet van Somaliland voorziet in vrijheid van vereniging en vergadering. In de praktijk is deze vrijheid niet altijd gewaarborgd.⁴⁴¹ Zo kunnen volgens de Somalilandse grondwet slechts de drie grootste politieke partijen worden geregistreerd als 'nationale partijen'.⁴⁴²

2.3.3

Vrijheid van godsdienst

Volgens de voorlopige grondwet heeft iedereen in Somalië het recht zijn of haar eigen godsdienst uit te oefenen.⁴⁴³ Verder stelt de grondwet in artikel 2 dat de islam staatsgodsdienst is, en dat alle wetgeving gebaseerd dient te zijn op de sharia. Verkondiging van een andere religie niet is toegestaan. Bekering van de islam naar een andere godsdienst is niet grondwettelijk verboden, maar wordt in de praktijk niet getolereerd.⁴⁴⁴ Voor niet-moslims zijn er nergens openbare plaatsen voor aanbidding.

Christenen

Christenen liepen ook in deze verslagperiode in gebieden onder controle van Al-Shabaab grote risico's. Steun aan Christenen of aan het westen komt in de ogen van Al-Shabaab neer op geloofsafval, en is als zodanig met de dood strafbaar.⁴⁴⁵

Hoewel weinig berichten over incidenten naar buiten komen, is bekend geworden dat Al-Shabaab op 4 maart 2014 in de havenstad Barawa een vrouw en haar nicht publiekelijk onthoofdden omdat ze Christen waren. De dochters van de vrouw en andere stadsgenoten werden gedwongen toe te kijken. Beide vrouwen waren begin 2013 uit een vluchtelingenkamp in Kenia teruggekeerd.⁴⁴⁶

Op 25 april werd in Mogadishu een vrouw die publiekelijk haar christendom had beleden, door Al-Shabaab uit haar ouderlijk huis gesleurd en voor de ogen van haar ouders en omstanders doodgeschoten. Zij was het derde slachtoffer die maand; op 21 april en op 22 april waren twee parlementariërs gedood omdat ze volgens een woordvoerder van Al-Shabaab schuldig zouden zijn aan de invasie van Christenen in Somalië. De parlementariërs hadden eerder die week een motie gesteund voor financiële hulp van het westen.⁴⁴⁷

Ook gematigde moslims kunnen niet voor hun geloofsovertuiging uitkomen in gebieden die worden overheerst door Al-Shabaab. Zij lopen het risico te worden bestraft of vermoord omdat zij niet voldoen aan de extreme leefregels van Al-Shabaab.⁴⁴⁸

Volgens het *US State Department* is er buiten Al-Shabaab-gebied ten aanzien van godsdiensten anders dan de islam een gedoogstructuur. Christenen en andere niet-moslims dienen daar low-profile te blijven en kunnen zich niet openlijk over hun opvattingen uitlaten.⁴⁴⁹

⁴⁴¹ Zie ook algemeen ambtsbericht Somalië van november 2012.

⁴⁴² Deze partijen zijn: Kulmiye (de partij van president Silanyo), Wadani en UCID. Zie voor details over de partijen het vorige algemeen ambtsbericht (december 2013).

⁴⁴³ Dit is ook opgenomen in de grondwet van Puntland en Somaliland. In tegenstelling tot Somalië is bekering hier wel grondwettelijk verboden. US Department of State: *2013 report on international religious freedom Somalia* (28 juli 2014).

⁴⁴⁴ US Department of State: *2013 report on international religious freedom Somalia* (28 juli 2014).

⁴⁴⁵ US Department of State: *2013 report on international religious freedom Somalia* (28 juli 2014).

⁴⁴⁶ Morning Star News: *Islamic extremists in Somalia behead two Christians* (15 maart 2104).

⁴⁴⁷ Internationaal Christian Concern: *Christian convert dragged from home and publicly executed in Somalia* (25 april 2014)

⁴⁴⁸ US Department of State: *2013 report on international religious freedom Somalia* (28 juli 2014).

⁴⁴⁹ US Department of State: *2013 report on international religious freedom Somalia* (28 juli 2014).

2.3.4

Bewegingsvrijheid

Binnen Somalië wordt de bewegingsvrijheid niet ingeperkt door regelgeving. Volgens artikel 21 van de voorlopige grondwet staat het een ieder vrij naar eigen inzicht door het land te reizen, of om het land te verlaten.⁴⁵⁰ In de praktijk is de bewegingsvrijheid door de slechte veiligheidssituatie ingeperkt. Gedurende de hele verslagperiode werden, vooral in Lower Shabelle, illegale roadblocks opgeworpen door strijdende partijen. Auto's werden tegengehouden door gewapende mannen (soms in uniform) en ze mochten pas doorrijden na het betalen van een geldsom. Chauffeurs die het openbaar vervoer onderhouden tussen Mogadishu en Afgoye klaagden over een toename van de roadblocks, ook op klaarlichte dag.⁴⁵¹ In Mogadishu waren er vooral in de buitenwijken nog steeds security checkpoints van de politie. Naar verluidt werden deze slordig bewaakt en werden politiemensen omgekocht om af te zien van onderzoek van het voertuig en de inzittenden.⁴⁵² In januari berichtte *Human Rights Watch* over dode en gewonde burgers tijdens gevechten tussen regeringssoldaten over de controle van checkpoints.⁴⁵³ Half mei waren 300 regeringssoldaten nodig om milities te verdrijven van een illegale roadblock op de weg tussen Mogadishu naar het zuiden van het land. Van de militieleden kwamen er zeventien om.⁴⁵⁴

Ook hangen reismogelijkheden af van de dominante clan in een regio. De bewegingsvrijheid voor leden van de dominante clan is meestal groter dan voor leden van andere clans. In Mogadishu is dit niet het geval en kan iedereen zich vrij bewegen onafhankelijk van clanaffiliatie, zeker overdag.⁴⁵⁵

Noord-Somalië

Somaliërs uit Zuid- en Centraal Somalië lopen voor zover bekend geen verhoogd risico op ontzegging van de toegang tot Somaliland of Puntland. Wel worden ze bij checkpoints ondervraagd over hun motieven om naar het noorden te reizen. Er bestaat een zeker wantrouwen tegenover personen uit Zuid- en Centraal Somalië in verband met mogelijk lidmaatschap van Al-Shabaab, waarvan velen na de AMISOM-operaties naar het Noorden vluchten. Wie per vliegtuig van Mogadishu naar Hargeisa reist, moet in het bezit zijn van een geldig paspoort. Een visum krijgt men bij aankomst in Somaliland.⁴⁵⁶

Zuid- en Centraal Somalië

De bewegingsvrijheid van de bevolking in Zuid- en Centraal Somalië varieerde in de verslagperiode per regio. Wegen in dit gebied bleven zeer onveilig vanwege roadblocks, het risico op hinderlagen van gewapende bendes en de gevechten tussen Al-Shabaab en AMISOM en clanconfrontaties.⁴⁵⁷ Ook in gebieden die nominaal door de geallieerde troepen waren veroverd op Al-Shabaab, waren de Somalische autoriteiten niet in staat vrede en stabiliteit te garanderen en de mensenrechten te beschermen.⁴⁵⁸

⁴⁵⁰ Zie ook algemeen ambtsbericht Somalië van november 2012.

⁴⁵¹ Shabelle Media Network: *Illegal checkpoints in Mogadishu's outskirts* (25 februari 2014) en: *Drivers in Lower Shabelle complain of roadblocks in the region* (16 juni 2014).

⁴⁵² M. Mubarak in African Arguments: *Mogadishu security declines as armed forces stretched outside capital* (16 april 2014). Hiraan online: *Culture of bribing traffic police poses security challenge for Mogadishu* (20 maart 2014).

⁴⁵³ Human Rights Watch: *Somalia, Abuses in Government-controlled Areas* (21 januari 2014).

⁴⁵⁴ Garowe on line: *17 killed in roadblock clearance operations- Army Chief* (18 mei 2014).

⁴⁵⁵ Landinfo/Danish Immigration Service: *Update on Security and protection in Mogadishu and South-Central Somalia* (januari 2014).

⁴⁵⁶ Danish Refugee Council: *Country fact sheet Somalia* (juli 2014).

⁴⁵⁷ Landinfo/Danish Immigration Service: *Security and protection in Mogadishu and South-Central Somalia* (november 2013).

⁴⁵⁸ Human Rights Watch: *World Report 2014*.

Het is mogelijk per minibus over de weg van Mogadishu naar Baidoa, Johwar, Beledweyne en Kismayo te reizen. De diensten worden onregelmatig onderhouden; alleen op Afgoye is een regelmatige busdienst.⁴⁵⁹

De bewegingsvrijheid voor vrouwen in gebieden onder controle van Al-Shabaab was nog steeds zeer klein. Zij liepen het risico slachtoffer te worden van seksueel en gender gerelateerd geweld. Alleen reizende vrouwen liepen overigens ook risico op seksuele intimidatie in gebieden die door AMISOM of SNAF worden gecontroleerd. Personen die naar een andere streek wilden reizen, zijn verdacht in de ogen van Al-Shabaab net zoals Somaliërs die terugkeren vanuit Kenia of westerse landen. Zie hiervoor verder paragraaf 3.4 van dit algemeen ambtsbericht over terugkeer.

Vliegverkeer

In Somalië zijn er tientallen kleine vliegvelden en vijf internationale vliegvelden; bij Mogadishu, Bossasso (Puntland), Hargeisa (Somaliland), Galkayo (Mudug) en Kismayo (Jubaland).⁴⁶⁰ In de hoofdstad ligt het *Mogadishu Aden Adde International Airport*. Het vliegveld functioneert weer als zodanig sinds 2006, nadat het elf jaar gesloten was. Sinds het beheer van het vliegveld in 2013 is overgegaan in handen van een Turkse firma, Favori LCC, is de omzet met 50 % gestegen en worden er tientallen vluchten per dag afgehandeld.⁴⁶¹ Binnenlandse verplaatsingen door de lucht zijn veiliger dan via de weg. Per week vertrekken meerdere binnenlandse vluchten, vooral naar de andere internationale vliegvelden in Somalia.⁴⁶² Internationaal wordt vanuit Mogadishu meerdere malen per week gevlogen op Djibouti City, Dubai, Aden, Entebbe, Istanbul, Jeddah, Nairobi en Wajir. De vliegmaatschappijen die het vliegveld aandoen zijn *African Express Airways*, *East African*, *Juba Airways*, *Turkish Airlines*, *Daallo Airlines*, en *Air Uganda*. *Sky Greece* opende op 22 juni 2014 de eerste rechtstreekse luchtverbinding tussen Europa en Mogadishu. Griekse en Somalische zakenlieden maakten de wekelijkse vlucht vanuit Athene (of uit Londen of Stockholm via Athene) naar het Aden Adde vliegveld mogelijk.⁴⁶³ In augustus was deze gelegenheidscarrier echter alweer failliet.⁴⁶⁴

De Somalische federale overheid is sinds augustus 2012 bezig om de nationale luchtvaartmaatschappij, *Somali Airlines*, weer tot leven te wekken. Het streven is om Somali Airlines met buitenlandse hulp weer in de lucht te krijgen.⁴⁶⁵ Dat lukte niet in de verslagperiode, maar wel begon op 4 september de nieuwe maatschappij Som-Air vluchten uit te voeren, een initiatief van Somalische zakenlieden. Men zegt ook zich ook op de internationale markt te gaan richten.⁴⁶⁶

Net zoals in de vorige verslagperiode is er alleen overdag vliegverkeer, hoewel er in Mogadishu gesproken werd over de mogelijkheid vluchten in het donker te laten vertrekken of aankomen.

⁴⁵⁹ Danish Refugee Council: *Country fact sheet* (juli 2014).

⁴⁶⁰ CIA World Factbook Somalia (geraadpleegd 14 augustus 2014). AZ World airports: *Mogadishu International Airport* (geraadpleegd 14 augustus 2014).

⁴⁶¹ East Africa News: *Mogadishu International Airport records on 50 % revenue increase* (27 december 2013). Sabahi Online: *Mogadishu Airport gears up for management turnover* (5 september 2013).

⁴⁶² Danish Refugee Council voegt in de Country fact sheet ook Baidoa toe als bestemming.

⁴⁶³ RBC Radio: *Somalia: First direct flight from Europe to Mogadishu starts making travel simple* (22 juni 2014). All Africa: *Sky Greece started flights to Mogadishu* (23 juni 2014).

⁴⁶⁴ Vertrouwelijke bron tijdens dienstreis naar Nairobi van 23 augustus tot 30 augustus 2014.

⁴⁶⁵ Voor de maatschappij, die in 1991 met het centrale gezag ten onder ging, zijn in november 2013 in Budapest twee nieuwe toestellen gebouwd. Steun voor de maatschappij komt van Lufthansa, Ethiopian Airlines, en waarschijnlijk ook uit China. Africa Review: *23 years on, Somalia's defunct flag carrier eyes return to the sky* (14 maart 2014).

⁴⁶⁶ Radio Mogadishu: *New Som-Air launched in Mogadishu* (2 september 2014).

Sinds augustus 2013 valt het vliegveld van Kismayo in Juba, met één geasfalteerde start- en landingsbaan, onder gezag van de *Interim Juba Administration*. Tot en met december 2013 vonden er nog regelmatig gevechten plaats van AMISOM en Al-Shabaab, die het vliegveld jarenlang als uitvalsbasis gebruik had. In maart 2014 was de herinrichting van het vliegveld afgerond en het luchtruim open voor vliegverkeer. Volgens AMISOM vinden er veertien commerciële binnenlandse vluchten per week plaats (voornamelijk naar Mogadishu) en landen VN-vliegtuigen op het vliegveld.⁴⁶⁷

Zoals beschreven in het vorige algemeen ambtsbericht waren in 2013 het militaire KM50 vliegveld en de kleinere vliegvelden Balidoogle en Jawar in Lower Shabelle weer in gebruik genomen, echter niet voor personenverkeer.⁴⁶⁸

Noord-Somalië kent meerdere internationale vliegvelden. *Hargeisa Airport* in Somaliland dat in augustus 2013 na een verbouwing heropend werd voor vliegverkeer. Met behulp van USAID werd in juni 2014 een project begonnen om het vliegveld en omliggende dorpen in de toekomst van windenergie te voorzien.⁴⁶⁹ Meerdere Afrikaanse maatschappijen vliegen op Hargeisa en verzorgen ook internationale vluchten. Puntland heeft een vliegveld in Bossaso, de *Bender Qasim International Airport* met twee start- en landingsbanen en een passagiersterminal. En in het noorden van de stad Galkayo, dat ook onder de controle van Puntland valt, bevindt zich de *Abdulahi Yusuf International Airport*. Op 7 april 2014 werden twee UNODC consultants die net uit een vliegtuig waren gestapt, doodgeschoten. Aan het einde van de verslagperiode is nog niet vastgesteld wie daarvoor verantwoordelijk waren.⁴⁷⁰

2.4 Rechtsgang

De sharia vormt in heel Somalië (inclusief Puntland en Somaliland) de grondwettelijke basis waarop de rechtsspraak is gebaseerd. In de verslagperiode bleef het rechtssysteem echter ingewikkeld en worden, afhankelijk van de regio, regels uit de sharia, het gewoonterrecht (*xeer*) en Engelse en Italiaanse wetgeving toegepast.⁴⁷¹ De sharia werd vooral toegepast in de gebieden onder controle van Al-Shabaab. Al-Shabaab hanteerde in speciale sharia-rechtbanken een extreme vorm van handhaving van de sharia. Van een transparante en eerlijke rechtsgang is daarbij nauwelijks sprake. Voorbeelden hiervan zijn hiervoor al gegeven in de passages over Al-Shabaab (zie hierboven paragraaf 1.1.4).

Sinds 2011 functioneren militaire rechtbanken in Mogadishu en andere grote steden. De uitspraken van deze rechtbank zijn streng en meermalen is in deze verslagperiode de doodstraf uitgesproken (zie ook paragraaf 2.3.7). Human Rights Watch stelde in een rapport van mei 2014 dat internationaal gehanteerde regels voor een eerlijk proces in militaire rechtbanken niet werden nageleefd.⁴⁷²

⁴⁶⁷ AZ AZ World airports *Kismayo Airport* (geraadpleegd 15 augustus 2014). AMISOM News: *Kismayo airport refurbished* (2 maart 2014).

⁴⁶⁸ Red Pepper.co.ug: *UPDF captures key Somali airfield from Al-Shabaab* (19 februari 2013).

⁴⁶⁹ Raxanreed: *Wind energy in Hargeisa* (7 juni 2014).

⁴⁷⁰ Reuters: *Two foreign UN workers killed in Somalia* (7 april 2014).

⁴⁷¹ Voor een overzicht van het rechtstelsel wordt verwezen naar het algemeen ambtsbericht Somalië van november 2012 en naar het algemeen ambtsbericht Somalië van december 2013.

⁴⁷² Human Rights Watch: *The courts of absolute power. Fair trial violations by Somalia's military court* (22 mei 2014).

In Somaliland is de rechtsgang meer geïnstitutionaliseerd, omdat het bestuur beter is georganiseerd, maar de kwaliteit van de rechtsgang bleef ook hier zwak.⁴⁷³ UNDP en UNODC steunden trainingen van juridische professionals in Somaliland, onder meer op de in 2008 gestichte *Hargeisa Law School*. Een van de studenten werd in juli tot de eerste vrouwelijke plaatsvervangend officier van Justitie in Somaliland benoemd.⁴⁷⁴

Hervormingen

De uitvoering van het *Somalia's Justice Sector Action Plan 2013-2015* heeft vertraging opgelopen. Vooral het vinden van gekwalificeerd personeel was lastig. Er bleef een tekort aan goed opgeleide juristen. De rechtelijke macht kreeg eind oktober nog een terugslag toen president Hassan Mohamud, als gevolg van een verschil van mening met zijn premier en minister van Justitie, 21 rechters op non-actief stelde.⁴⁷⁵ Een vertrouwelijke bron meldde dat er in 2014 in Puntland nog maar tien van de oorspronkelijke 40 rechters overgebleven zijn.⁴⁷⁶ Ook kwam nog veel corruptie voor. Daardoor is het rechtssysteem voor kwetsbare groepen zoals vrouwen, ontheemden en minderheden nagenoeg ontoegankelijk, en heerste in het hele land een klimaat van straffeloosheid waarin willekeurige arrestaties en detentie konden plaatsvinden. Overheidsfunctionarissen die strafbare feiten pleegden, bleven kans zien de juridische dans te ontspringen of zich vrij te kopen.

Van beloften gedaan tijdens de *National Dialogue on Justice Reform* in april 2013 om binnen vijf maanden rechtbanken te (her)bouwen, rechters te benoemen en een Federaal Hof en een Constitutioneel Hof op te zetten, is in de verslagperiode nog weinig terecht gekomen. De minister van Justitie en Grondwetzaken verwierp de kritiek op het trage tempo. Het herstel van vrede en veiligheid was volgens hem prioriteit nummer een bij het parlement.⁴⁷⁷

In 2014 is een begin gemaakt met de hervorming van het rechtssysteem. Op 30 juni bekrachtigde het parlement de benoeming van negen leden van de *Judicial Service Commission*. De Commissie zal na 23 jaar weer toezicht moeten houden op het werk van rechters in het hele land.⁴⁷⁸ Diezelfde dag hechtte het parlement, na een intens debat over de grondwettelijke basis, goedkeuring aan de *Judicial Reform Bill*.⁴⁷⁹ Ook trad op 6 augustus de nieuwe advocaat-generaal in dienst. Ahmed Ali Dahir beloofde bij zijn aantreden de *rule of law* en rechtshervormingen voorop te stellen en corruptie te bestrijden.⁴⁸⁰ Hij maakte daar meteen een begin mee door te aantijgingen te laten onderzoeken dat drie journalisten in de gevangenis waren gemarteld (zie ook paragraaf 2.3.1.) In een kranteninterview beloofde hij om op korte termijn het aantal officieren van justitie op het hoofdkantoor in Mogadishu van de huidige zes tot 30 te verhogen, en in alle regio's lokale kantoren met tenminste een plaatsvervangende officier te installeren.⁴⁸¹ Tijdens een conferentie over

⁴⁷³ Vertrouwelijke bronnen tijdens dienstreis naar Nairobi van 23 tot 30 augustus 2014).

⁴⁷⁴ Somaliland Informer: *Somaliland first female National Deputy Prosecutor* (24 juli 2014).

⁴⁷⁵ Radio Goobjoog: *Somali president suspends 21 judges* (29 oktober 2014).

⁴⁷⁶ Vertrouwelijke bron tijdens dienstreis naar Nairobi van 23 tot 30 augustus 2014.

⁴⁷⁷ AllAfrica.com: *Somalis lament lack of progress on judicial reform* (25 april, 2014). Het artikel citeert een clanouder in Mogadishu: "When there was no government, we used to solve disputes among peoples using traditional laws. However, now we have a situation whereby the traditional laws are no longer in order, and courts are not ready. The slow progress on the recommendations have made people wary of using the courts to resolve legal disputes and have reverted back to fighting".

⁴⁷⁸ Persbericht van de Justice and Constitutional Affairs Minister (30 juni 2014).

⁴⁷⁹ Radio Mogadishu: *Federal Parliament approves the newly proposed Judicial Reform Bill* (30 juni 2014)

⁴⁸⁰ Ministry of Information: *Weekly press conference on the progress of the government* (9 augustus 2014).

⁴⁸¹ Sabahi on line: *Somali attorney general pledges to reform prosecutor's office, eradicate corruption* (28 augustus).

hervorming van het rechtssysteem half oktober pleitte de advocaat-generaal verder voor een scheiding van de rechterlijke en wetgevende macht in het land.⁴⁸²

2.4.1 *Arrestaties en detentie*

UNODC is al langer betrokken bij de reorganisatie van gevangenissen, trainingen van personeel, en opleidingen voor gevangenen in heel Somalië. Op 2 april kon de internationale organisatie de gerenoveerde gevangenis, een beveiligde rechtbank en een opleidingsruimte voor gevangenispersoneel in Garowe aan de president van Puntland overhandigen. Vertegenwoordigers van donoren, waaronder Nederland, waren bij deze gelegenheid aanwezig.⁴⁸³ In de gevangenis van Bossaso zijn aparte afdelingen voor mannen en vrouwen gebouwd en worden timmer- en naai-opleidingen gegeven. In Somaliland was UNODC in de Mandera-gevangenis actief met renovatiewerkzaamheden en opleidingen voor gevangenen. UNODC stelt wel als voorwaarde dat de mensenrechten in de gevangenissen worden gerespecteerd. In Mogadishu was de organisatie aan de slag met de bouw van het *Mogadishu Major Crimes Complex*.⁴⁸⁴ Daar kunnen in de toekomst de zwaarste criminelen in voorarrest zitten en worden berecht, en zullen rechters, aanklagers en politie worden opgeleid. Ook werd in de verslagperiode de *Central Prison* in de hoofdstad opgeknapt. Vanwege de grote aantallen Al Shabaab-gevangenen is de gevangenis overbevolkt. De sanitaire omstandigheden zijn erbarmelijk. In april brak er cholera uit. Daarom wordt het sanitair verbeterd, nieuwe celruimten gebruiksklaar gemaakt en een muur om het complex heen gebouwd.⁴⁸⁵

Mishandeling en foltering

De voorlopige grondwet van Somalië verbiedt foltering en mishandeling.⁴⁸⁶ In deze verslagperiode was, evenals in de vorige, sprake van mishandeling en foltering door soldaten van de SNAF en AMISOM.⁴⁸⁷ De sharia-rechtbank van Al-Shabaab legde ook in deze verslagperiode strenge straffen op zoals lijfstraffen en amputaties.⁴⁸⁸

Verdwijningen en ontvoeringen

Ook in deze verslagperiode kwamen verdwijningen en ontvoeringen voor, vooral door Al-Shabaab. Zo werd tijdens de gevechten tussen AMISOM en Al Shabaab eind september in de Galgadud regio een meisje bevrijd die een half jaar eerder door Al Shabaab ontvoerd was.⁴⁸⁹ Verder worden in de paragrafen over de veiligheidssituatie in Juba, Gedo en Hiran meer ontvoeringen nader beschreven. Al Shabaab maakte zich ook schuldig aan ontvoeringen van jongens en meisjes voor allerlei taken binnen de organisatie.⁴⁹⁰ Ze ontvoerden tevens mensen om losgeld voor hun vrijlating te vragen.⁴⁹¹ Overigens werd de Duits-Amerikaanse journaliste Michael Scott Moore, die 2,5 jaar geleden was ontvoerd, op 23 september vrijgelaten.

⁴⁸² Radio Mogadishu: *Federal government opens judicial reform conference in Mogadishu* (14 oktober 2014).

⁴⁸³ UNODC: Two weekly update (4 april 2014).

⁴⁸⁴ UNODC verwacht eind 2016 de oplevering van dit complex.

⁴⁸⁵ UNODC: Two weekly update (7 februari 2014, 24 april 2014, 27 juni 2014 en 1 september 2014). Vertrouwelijke bronnen tijdens dienstreis naar Nairobi van 23 tot 30 augustus 2014.

⁴⁸⁶ Artikel 15, lid 2.

⁴⁸⁷ Human Rights Watch: *The power these men have over us* (9 september 2014). Vertrouwelijke bronnen tijdens dienstreis naar Nairobi van 23 tot 30 augustus 2014.

⁴⁸⁸ Landinfo/Danish Immigration Service: *Update on security and human rights issues in South-Central Somalia, including Mogadishu* (januari 2014). US Department of State: *Country report on human rights practices 2013 – Somalia* (27 februari 2014).

⁴⁸⁹ Radio Bar Kulun: *Somalia, AMISOM rescue a girl held hostage by al Shabaab* (5 september 2014).

⁴⁹⁰ Zie paragraaf 1.1.4 van dit algemeen ambtsbericht over Al-Shabaab en paragraaf 2.3.12. over vrouwen.

⁴⁹¹ Zie hoofdstuk 1 over de veiligheidssituatie in de Somalische regio's in dit algemeen ambtsbericht.

Piraterij

UNODC meldde in oktober zich in het *hostage support programme* te focussen op 37 gijzelaars afkomstig van drie schepen. Eind oktober werden zeven Indiase gijzelaars na vier jaar vrijgelaten, naar verluidt voor US \$ 3 miljoen losgeld.⁴⁹² Van de andere gijzelaars is nog geen spoor. Wel liet de Somalische overheid in september de belangrijke piratenleider Mohamed Garfane voor de tweede keer in twee jaar vrij na een gevangenschap van een maand. De EU en VS hebben in een brief aan president Mohamud hiertegen protest aangetekend, omdat de vrijlating vraagtekens zet bij de capaciteit en politieke wil van Somalië om piraterijbestrijding in de toekomst zonder internationale steun voort te kunnen zetten.⁴⁹³

Netwerken van ex-piraten vinden nieuw emplooi in bijvoorbeeld mensenhandel, houtskool, of drugs. Al-Shabaab maakt gebruik van deze netwerken. Ze zijn vooral te vinden langs de kust van Puntland naar het zuiden toe.⁴⁹⁴

2.4.2 *Buitengerechtelijke executies en moorden*

Er zijn ook in deze verslagperiode gevallen bekend van buitengerechtelijke executies en moorden door zowel de SNAF, AMISOM en Al-Shabaab. Zie hiervoor de passages over veiligheid in de diverse regio's in hoofdstuk 1.

2.4.3 *Doodstraf*

Binnen het traditionele recht en onder het sharia-recht in Somalië komt de doodstraf voor. Deze wordt regelmatig uitgesproken en uitgevoerd, ondanks een moratorium op de doodstraf door de SFG in 2011. In de eerste helft van 2014 werden bijvoorbeeld vier Al-Shabaab leden door een militaire rechtbank in Mogadishu ter dood veroordeeld. In juli en augustus werden negen doodvonnissen uitgesproken en uitgevoerd.⁴⁹⁵ Het ging in deze gevallen om leden van Al-Shabaab, maar in augustus waarschuwde het hoofd van de militaire rechtbank dat ook ouders van veroordeelde Al-Shabaab leden opgepakt en geëxecuteerd zouden worden.⁴⁹⁶ Eind september werden drie soldaten van het Somalische leger tot de dood veroordeeld vanwege overvallen op buspassagiers.⁴⁹⁷ In oktober volgde het doodsvonnissen voor twee militairen voor verkrachting en moord op twee vrouwen.⁴⁹⁸ Eind oktober werden nog twee mannen geëxecuteerd vanwege eerder gepleegde moorden (onder andere op een journalist) en op 12 november veroordeelde de militaire rechtbank twee militairen voor respectievelijk moord en verkrachting.⁴⁹⁹ Naar verluidt heeft ook het gerechtshof van Ahlu Sunna Wal Jamm'a in Centraal Somalië in de verslagperiode een toenemend aantal doodsvonnissen uitgesproken. Een daarvan werd op 26 augustus in een radio-uitzending vermeld.⁵⁰⁰ Uitvoering van de doodstraf door Al-Shabaab is in paragraaf 1.1.4 van dit algemeen ambtsbericht al ter sprake gekomen.

⁴⁹² UNODC: *Two weekly update* (4 -18 september 2014). Voice of Africa: Somali pirates release 7 sailors (30 oktober 2014).

⁴⁹³ Interne wekelijkse update van ambassade Nairobi, d.d. 29 september 2014.

⁴⁹⁴ Vertrouwelijke bronnen tijdens dienstreis naar Nairobi van 23 tot 30 augustus 2014.

⁴⁹⁵ VN-Veiligheidsraad: *Report of the Secretary-General to the Security Council on Somalia* (van 12 mei 2014 en van 25 september 2014).

⁴⁹⁶ Radio Mogadishu: *Somali military court sentences al shabaab bomber to death penalty* (8 juli 2014). Radio Mogadishu: *Somali military court executes four al shabaab members in Mogadishu* (24 juli 2014). Hiraan Online: *Somalia announces death punishment for parents of al Shabaab fighters* (4 augustus 2014). Radio Goobjoog: *Military courts sentences a man to death for killing a local in Mogadishu* (10 augustus 2014). Radio Goobjoog: *Somali military executes two men who killed undergratuate student* (15 juli 2014). Radio Dalsan: *Somali military court sentences journalist killer* (26 augustus 2014).

⁴⁹⁷ Interne wekelijkse update van ambassade Nairobi, d.d. 2 oktober 2014.

⁴⁹⁸ Radio Goobjoog: *Somali military court sentences soldiers to death for murder and rape* (7 oktober 2014).

⁴⁹⁹ Radio Goobjoog: *Somali military court executes two men convicted of assassinating journalist* (26 oktober 2014). Radio Bar-Kulan: *Somali military court sentences two officers to death* (12 november 2014).

⁵⁰⁰ Radio Bar-Kulan: *Ahlu Sunna Wal Jama'a court sentences one man to death* (26 augustus 2014).

2.5 Positie van specifieke groepen

2.5.1 *Leden van oppositiepartijen / politieke activisten*

De voorlopige grondwet van Somalië voorziet in het recht om politieke partijen op te richten en politieke activiteiten te ontplooiën. In de praktijk werd van dit recht in Zuid- en Centraal Somalië nauwelijks gebruikgemaakt. De situatie is sinds de vorige verslagperiode niet veranderd.⁵⁰¹ Bekend is wel dat de oppositieleider van de *Peace and Democratic Party* op 1 oktober bij terugkomst uit Nairobi op het vliegveld in Mogadishu werd gearresteerd.⁵⁰² Na twee dagen in de gevangenis werd hij weer vrijgelaten.

2.5.2 *Etnische minderheden, beroepsgroepen en specifieke clans*

In Somalië zijn nog steeds etnische groepen, minderheidsclans en beroepsgroepen die te maken hebben met maatschappelijke uitsluiting en discriminatie.⁵⁰³ De situatie van de Bantu, Benadiri, Rer Hamar, Muse Dheryo, Eyl en Gabooye, om enkele te noemen is in vergelijking met de voorgaande verslagperiode vrijwel hetzelfde gebleven.⁵⁰⁴ Discriminatie op de arbeidsmarkt, armoede, uitsluiting van politieke participatie en beperkte toegang tot basisdiensten waren dagelijkse praktijk.⁵⁰⁵ Somalia staat dit jaar evenals vorig jaar aan de top van de *People's under threat* index van de Minority Rights Group⁵⁰⁶.

De Benadiri wonen langs de kuststrook van Mogadishu in het zuiden tot Barawe in het noorden. De stad Marka is ook een belangrijke stad in deze strook. Benadiri maken ongeveer 0.5 % van de bevolking uit en zijn daarmee een kleine minderheidsgroepering.⁵⁰⁷ In de verslagperiode waren er geen noemenswaardige veranderingen in hun situatie zoals die besproken is in het algemeen ambtsbericht uit december 2013.⁵⁰⁸

Clanstructuur en bescherming van minderheden

Minderheidsclans vallen buiten de traditionele clanstructuur en kunnen zich daarom niet verzekeren van clanbescherming. Daarom hebben ze disproportioneel meer te maken met moord, verkrachting, ontvoering, diefstal van land of bezit door hoofdc clans of andere kwaadwillenden.⁵⁰⁹ In ontheemdenkampen worden vrouwen van minderheden vaker verkracht, omdat dit straffeloos gedaan kan worden.⁵¹⁰ Wanneer er conflicten tussen clanmilities of tussen overheidstroepen en Al-Shabaab worden uitgevochten in hun woongebied, staan ze relatief weerloos omdat ze geen eigen milities hebben.⁵¹¹ Meestal kunnen ze geen beroep doen op de traditionele rechtspraak (*xeer*), aangezien deze bedoeld is voor de gezamenlijke belangen van

⁵⁰¹ Zie algemeen ambtsbericht 2013 paragraaf 2.4.1 (december 2013).

⁵⁰² Radio RBC: *Governement security arrest opposition politician at Aden Adde Airport* (1 oktober 2014).

⁵⁰³ Beroepsgroepen zijn ondermeer Yibir, Tumul, Midgan (Gabooye) en Boon. Minority Rights Group International: *No redress: Somalia's forgotten minorities* (november 2010), SOMRAF: *Profile of Somali minority communities* (geraadpleegd op 10 juli 2014). US Department of State: *Country report on human rights practices 2013 -Somalia* (27 februari 2014).

⁵⁰⁴ Voor een uitgebreide beschrijving van minderheidsgroepen en meerderheidsclans zie het algemeen ambtsbericht Somalië 2012, hoofdstuk 4.4 (november 2012).

⁵⁰⁵ Zie ook EASO *Country of origin information report: South and Central Somalia country overview*, hfd 4.3. (3 oktober 2014). US Department of State: *Country report on human rights practices 2013 -Somalia* (27 februari 2014). Voor een uitgebreid overzicht van de etnische minderheden en beroepsgroepen zie het algemeen ambtsbericht Somalië 2012 van november 2012.

⁵⁰⁶ www.minorityrights.org/somalia. *African countries dominate global ranking of communities facing greatest risk of mass killing* (28 april 2014).

⁵⁰⁷ <http://www.minorityrights.org/4522/somalia/benadiri.html>.

⁵⁰⁸ Zie het algemeen ambtsbericht-Somalië (december 2013)

⁵⁰⁹ Belangrijkste hoofdc clans zijn: de Isaaq, Dir, Hawiye, Darood, Digil-Mirifle/Rahaweyn. Uit: NOAS: *Persecution and Protection in Somalia* (april 2014).

⁵¹⁰ www.minorityrights.org/somalia (geraadpleegd op 9 juli 2014).

⁵¹¹ Zie voor clanconflicten in deze verslagperiode paragraaf 1.2 van dit algemeen ambtsbericht.

clanallianties.⁵¹² Het behoren tot een minderheidsclan heeft ook consequenties voor de veiligheidssituatie bij terugkeer van ontheemden of vluchtelingen.

Overigens is lidmaatschap van een hoofdclan geen garantie op afdoende bescherming tegen vervolging door Al-Shabaab. Clanbescherming is ook minder vanzelfsprekend in gebieden die niet tot het territorium van de clan behoren, en in Mogadishu. In april 2014 stelde *Amnesty International* dat iemand alleen voor clanbescherming in de hoofdstad in aanmerking komt als hij (en in mindere mate zij) lid van een hoofdclan is, afkomstig is uit Mogadishu en daar nauwe familieconnecties heeft.⁵¹³

Andere bronnen signaleerden eveneens dat de clanstructuur in Somalië de laatste jaren ondermijnd is. De massale ontheemding, het langdurige conflict en de verminderde invloed van het traditionele rechtssysteem (*xeer*) in gebieden onder controle van Al-Shabaab (die oordelen vanuit de sharia) hebben het clansysteem uitgehold. Ook vond Al-Shabaab het geen bezwaar om clanoudsten die het niet met ze eens waren, te vermoorden of te vervangen door jongeren die de organisatie wel zijn toegenege[n]. Deze factoren zorgden ervoor dat behalve de clan ook banden tussen individuen, bloedverwantschappen en goed contact met de nucleaire familie belangrijk zijn geworden voor het (over)leven in Somalië.⁵¹⁴ Dit was in de verschillende regio's in verschillende mate het geval.

Gemengde huwelijken

Huwelijken tussen leden van meerderheidsclans en leden van minderheden zijn traditioneel niet toegestaan, hoewel het wel sporadisch voorkomt. In de appreciatie van gemengde huwelijken is sinds het vorige algemeen ambtsbericht niet veel veranderd.⁵¹⁵

2.5.3 *Beroepsgroepen*

Beroepsgroepen zijn minderheden die vanwege hun traditionele beroepen door de hoofdclans als minderwaardig worden beschouwd. In de verslagperiode is niets bekend geworden over een verandering in hun situatie.

2.5.4 *Vrouwen*

De voorlopige grondwet van 1 augustus 2012 geeft vrouwen gelijke rechten als mannen, net zoals de grondwet van Somaliland en Puntland.⁵¹⁶ In de regering van premier Abdiweli Sheikh Ahmed werd in januari 2014 een (vrouwelijke) minister voor Vrouwen en Mensenrechten opgenomen. In Somaliland zitten sinds juni 2013 vier vrouwen in de regering. Bij AMISOM werden in augustus 2014 een speciale *Human Rights* en een *Women and Child Officer* aangesteld. Zij hebben tot taak om de mensenrechten en de rechten van vrouwen en kinderen te verbeteren en de overheid te helpen beleid over deze onderwerpen te ontwikkelen. Desondanks hadden vrouwen ook in deze verslagperiode te maken met ongelijke behandeling. Bronnen spraken zelfs van een verslechtering van hun veiligheidssituatie, vanwege een groter risico op verkrachting en mishandeling.⁵¹⁷

⁵¹² UK Home Office: *Operational guidance note Somalia* (september 2013). US Department of State: *Somalia 2013 human rights report* (27 februari 2014). SOMRAF: *Profile of Somali minority communities* (geraadpleegd op 10 juli 2014). NOAS: *Persecution and Protection in Somalia* (april 2014).

⁵¹³ NOAS: *Persecution and protection in Somalia* (april 2014).

⁵¹⁴ UNCHR: *International protection considerations with regard to people fleeing Southern and Central Somalia*. (17 januari 2014). International Crisis Group: *To move beyond the failed state; clan dynamics* (december 2008). Amnesty International: *Mogadishu can not qualify as an internal flight alternative* (26 oktober 2013).

⁵¹⁵ Zie ook het algemeen ambtsbericht Somalië 2013 (december 2013).

⁵¹⁶ De grondwet van Somaliland geeft daarbij aan dat vrouwen gelijk zijn aan mannen zolang dit niet in tegenspraak is met de sharia. Provisional Constitution, artikel 11, lid 1.

⁵¹⁷ Vertrouwelijke bronnen tijdens dienstreis naar Nairobi van 23 tot 30 augustus 2014.

Somalië is volgens een recent rapport van *Save the Children* de slechtste plek ter wereld om vrouw te zijn (het land staat op de laatste, 178^e, plaats). Een op de zestien vrouwen loopt het risico om te overlijden tijdens zwangerschap of bevalling, en moeders en (jonge) kinderen lopen grote kans voortijdig te overlijden. Ongeveer 15 % van de baby's haalt de eerste verjaardag niet.⁵¹⁸

2.5.4.1 *Vrouwen in gebieden onder controle van Al-Shabaab*

In gebieden onder controle van Al-Shabaab golden strenge regels die vrouwen in hun vrijheid beperkten, zoals strikte kledingvoorschriften en een verbod om zonder mannelijke begeleiding buiten te zijn. Vrouwen mochten in deze gebieden niet buitenshuis werken of een bedrijfje aan huis hebben. Al-Shabaab vindt het uitoefenen van economische activiteiten door vrouwen niet-islamitisch en op overtreding van de regels volgt straf.⁵¹⁹

In juni 2014 werden bijvoorbeeld meer dan 100 vrouwen op een markt in Buale door Al-Shabaab opgepakt omdat geen niqab droegen. Omdat het de eerste keer was werden ze met een waarschuwing heengezonden. Een tweede vergrijp tegen de islamitische kledingcode zouden ze met zweepslagen moeten bekopen.⁵²⁰ Eind juli werd een vrouw in Zuid-Somalië door Al-Shabaab doodgeschoten omdat ze na een waarschuwing geen hoofdbedekking buiten haar woning droeg.⁵²¹ In Barawe werd, eind september vlak voordat de stad bevrijd werd door AMISOM, een vrouw gestenigd. Een rechtbank van Al-Shabaab had haar schuldig bevonden aan overspel. De toeschouwers waren door Al-Shabaab gedwongen om toe te kijken. Het krantenbericht meldt dat sommigen moesten braken bij aanblik van de steniging.⁵²² Verder maakte Al-Shabaab zich ook in deze verslagperiode schuldig aan ontvoering van vrouwen en meisjes, voornamelijk om ze huishoudelijke werkzaamheden te laten verrichten en uit te huwelijken aan hun eigen strijders. Een weigering moesten ze met de dood bekopen.⁵²³

2.5.4.2 *Alleenstaande vrouwen*

Alleenstaande vrouwen zijn extra kwetsbaar, omdat zij bescherming van een man ontberen.⁵²⁴ Zo kunnen zij bijvoorbeeld niet zelfstandig formele handelingen verrichten bij de autoriteiten, zoals het aanvragen van een identiteitsdocument. Een man zal haar daarbij moeten begeleiden. Soms wekken alleenstaande vrouwen argwaan en willen huiseigenaren geen huis aan hen verhuren.⁵²⁵ Vrouwen kunnen wel buitenshuis werken of spullen verkopen, behalve in gebieden onder controle van Al-Shabaab. Er zijn veel eenoudergezinnen zonder vader, vooral onder de ontheemden. Zij vormen een kwetsbare groep als het gaat om toegang tot bescherming en levensbehoeften, en de vrouwen en meisjes lopen een grotere kans om slachtoffer te worden van (seksueel) geweld.

2.5.4.3 *Seksueel en huiselijk geweld*

Seksueel geweld tegen vrouwen en meisjes kwam ook in deze verslagperiode regelmatig voor in heel Somalië.⁵²⁶ In Mogadishu is verkrachting een groot probleem. Volgens een onderzoeker van *Human Rights Watch* is verkrachting een

⁵¹⁸ Save the Children: *State of the World's Mothers report 2014* (5 mei 2014).

⁵¹⁹ US Department of State: *Somalia Country Report on Human Right Practices for 2013 –Somalia* (27 februari 2014).

⁵²⁰ BBC News Africa: *Somalia al-Shabab militants impose dress code* (13 juni 2014).

⁵²¹ BBC News Africa: *Somali woman killed for not wearing a veil, relatives say* (30 juli 2014).

⁵²² Al Shahid: *Somali militants stone woman to death* (28 september 2014).

⁵²³ NOAS: *Persecution and protection in Somalia. A fact finding report* (april 2014). UK Home Office: *Operational guidance note Somalia* (september 2013).

⁵²⁴ Zo werd bevestigd door een vertrouwelijke bron tijdens dienstreis naar Nairobi van 23 tot 30 augustus 2014.

⁵²⁵ Danish Refugee Council: *South Central Somalia, a country fact sheet* (juli 2014). Vertrouwelijke bron tijdens dienstreis naar Nairobi van 23 tot 30 augustus 2014.

⁵²⁶ Artikel 15, lid 2, van de voorlopige grondwet van 1 augustus 2012 verbiedt elke vorm van geweld tegen vrouwen.

dagelijkse dreiging voor vele meisjes en vrouwen in de hoofdstad.⁵²⁷ De in Mogadishu gesitueerde ngo *Save Somali Women and Children* (SSWC) telde in anderhalf jaar meer dan 2000 slachtoffers.⁵²⁸

Seksueel geweld is ook een groot probleem in ontheemdenkampen. Alleenstaande vrouwen en vrouwen en meisjes uit minderheid clans (zoals Bantu, Midgaan, Gaboye) zonder adequate bescherming, zijn extra kwetsbaar. Verkrachtingen vinden meestal 's nachts plaats door groepen gewapende mannen in (al dan niet gestolen) militaire uniformen. Daders kunnen evengoed gezocht worden onder de eigenaren en *gatekeepers* van de kampen.⁵²⁹ Ook in vluchtelingenkampen in Kenia en Puntland zijn veel meisjes en vrouwen slachtoffer van (groeps)verkrachting geworden.

In september 2014 kwam een rapport van *Human Rights Watch* uit, waarin 21 vrouwen en meisjes aangaven slachtoffer te zijn geweest van groepsverkrachtingen in militaire kampen van AMISOM. Ze kwamen medische hulp of voedsel zoeken. Het jongste slachtoffer was twaalf jaar. Slechts twee van de slachtoffers durfde aangifte te doen uit angst voor een stigma of voor wraak. AMISOM ontkende daarop de omvang van het seksueel geweld, stelde dat het slechts om enkele gevallen ging en beloofde verder onderzoek.⁵³⁰ Ook de Somalische regering liet half oktober een ministeriële commissie een onderzoek uitvoeren naar de beschuldigingen, en Burundi zond een onderzoeksteam.⁵³¹

Seksueel geweld en verkrachting kan bestraft worden met vijftien jaar cel. Maar er wordt meestal geen aangifte gedaan. Behalve dat toegang tot justitie in Zuid- en Centraal Somalië in het algemeen beperkt is, is de drempel voor vrouwen hoog om in een politiebureau aangifte te doen van seksueel geweld. Slachtoffers van verkrachting worden gediscrimineerd, omdat zij als onrein worden beschouwd. Verder is de kans groot dat de aangifte niet in behandeling wordt genomen.⁵³² Soms krijgen slachtoffers te horen zelf voor getuigen te moeten zorgen of de vermoedelijke daders aan te wijzen. En als een dader toch voor de rechter komt, is de kans groot dat hij wordt vrijgesproken.⁵³³

In de verslagperiode zijn er diverse initiatieven genomen om het seksueel geweld terug te dringen. De SFG kondigde in mei in samenwerking met UNSOM en UNFPA een actieplan aan, waardoor in de komende drie jaar vrouwen en meisjes beter beschermd moeten worden. Een betere toegang tot de rechtsgang voor slachtoffers maakt deel uit van dit plan.⁵³⁴ Ook kondigde de minister van Vrouwen en Mensenrechten half september aan dat er een wet in de maak was om seksueel geweld te verbieden, en de rechten van vrouwen en kinderen zeker te stellen.⁵³⁵

Huiselijk geweld blijft wijdverbreid in de Somalische samenleving. Er bestaat geen specifieke wetgeving die huiselijk geweld tegengaat.

2.5.4.4 *Opvang slachtoffers seksueel geweld*

In Somalië zijn enkele 'safe houses' voor vrouwen die slachtoffer zijn geworden van huiselijk of seksueel geweld. De ngo *Sister Somalia*, opgezet door een Somalische vrouw die teruggekeerd was uit Canada, stichtte in 2011 het eerste safe house in

⁵²⁷ IRIN Africa: *Somalia at risk of relapse* (7 mei 2014).

⁵²⁸ IRIN Afrika: *Greater effort needed to curb sexual violence in Mogadishu* (26 februari 2014).

⁵²⁹ NOAS: *Persecution and protection in Somalia. A fact-finding report* (april 2014).

⁵³⁰ Human Rights Watch: *The power these men have over us* (9 september 2014).

⁵³¹ Radio RBC: *Burundi to send investigative team to find alleged sexual exploitation by AU* (16 oktober 2014).

⁵³² Traditioneel wordt een verkrachting 'afgehandeld' door de betrokken families of door clanouderen; de familie van het slachtoffer eist genoegdoening (*diya*) van de familie van de dader. Het komt voor dat de familie van het slachtoffer eist dat de dader met haar trouwt, met name op het platteland.

⁵³³ Human Rights Watch: *Here rape is normal* (februari 2014).

⁵³⁴ UNSOM: *Somali government launches action plan for ending sexual violence in conflict* (24 mei 2014).

⁵³⁵ Radio Mogadishu: *Government to issue law to end GBV in Somalia* (17 september 2014).

Mogadishu.⁵³⁶ Momenteel zijn er ook buiten de hoofdstad safe houses van deze ngo. Vrouwen krijgen daar opvang, begeleiding, medische hulp en opleiding/toolkits om een eigen bedrijfje te beginnen.⁵³⁷ Verder heeft het *Elman Peace and Human Rights Center* een opvanghuis voor slachtoffers van verkrachting in Mogadishu en in Afgoooye.

Ook UNICEF biedt slachtoffers van seksueel geweld onderdak in *safe houses*, bijvoorbeeld in Marka. Volgens bronnen waren dat in 2013 meer dan 5000 vrouwen en meisjes.⁵³⁸ Tevens is *Restore International*, een mensenrechtenorganisatie in Amerika gericht op vrouwen en kinderen in India en Uganda, voornemens een safe house op te zetten in Mogadishu, vooral voor vrouwen en meisjes uit ontheemdenkampen die te maken hebben gehad met seksueel geweld.⁵³⁹ Het *Somali Women Development Centre* (SWDC) dat voor vrouwenbelangen in het algemeen opkomt, heeft zelf geen eigen 'safe house' maar verwijst vrouwen voor bijstand en bescherming tegen seksueel geweld naar hen bekende geheime locaties in Mogadishu. In november 2013 zei een woordvoerder van SWDC gemiddeld vijftien aanvragen voor hulp per maand te krijgen.⁵⁴⁰

Seksueel geweld en opvang in Somaliland

In Somaliland komt geweld tegen vrouwen steeds vaker voor volgens de *Somaliland Women Lawyers Associaton* (SWLA), die juridische bijstand aan vrouwen biedt. In januari en februari 2014 waren er al 124 gevallen gemeld, tegen 225 in geheel 2013. De SWLA schatte het werkelijke aantal hoger, omdat niet alle incidenten worden gemeld.⁵⁴¹

De opvang is wel beter georganiseerd dan in Zuid- en Centraal Somalië. In de hoofdstad Hargeisa is in 2009 het *Sexual Assault Centre* opgericht waar vrouwen veilig aangifte kunnen doen en behandeld kunnen worden. Ook vinden er geregeld rechtszaken plaats tegen verkrachters.⁵⁴²

2.5.4.5 *Genitale verminking bij vrouwen*

In de voorlopige grondwet van Somalië is vrouwenbesnijdenis (*female genital mutilation* of FGM) verboden. Het wordt vergeleken met marteling en 'wreed' en 'vernederend' genoemd.⁵⁴³ Het verbod is ook in deze verslagperiode echter nergens effectief afgedwongen. Moeders, grootmoeders en de meeste traditionele leiders houden aan de praktijk vast.

Genitale verminking is dan ook wijdverbreid in de Somalische samenleving. Naar schatting 98 procent van de vrouwen is besneden. Circa 63% procent van hen heeft infibulatie of faraonische besnijdenis ondergaan. Hierbij wordt de opening van de vagina vernauwd door het wegsnijden en aan elkaar hechten van de schaamlippen. Tevens kan de clitoris worden verwijderd. De ingreep vindt meestal plaats op een leeftijd tussen vier en tien jaar.⁵⁴⁴

⁵³⁶ Fartuun Adan is de echtgenote van een Somalische mensenrechtenactivist die in 1996 in Somalië vermoord werd. Zij kreeg in maart 2013 de US International Women of Courage Award uit handen van de Amerikaanse minister van BZ (CNN: 6 augustus 2013).

⁵³⁷ Website: www.somalisters.com. CNN-world (6 augustus 2013).

⁵³⁸ Arete stories: *The hidden war: violence against women in Somalia* (28 mei 2014). UNICEF tijdens dienstreis naar Nairobi van 23 tot 30 augustus 2013.

⁵³⁹ www.restoreinternational.org (geraadpleegd op 15 augustus 2014).

⁵⁴⁰ Danish-Norwegian fact-finding mission to Nairobi and Mogadishu: *Security and protection in Mogadishu and S/C Somalia* (november 2013).

⁵⁴¹ Radio Ergo: *Gender bases violence on the rise in Somaliland* (18 mei 2014).

⁵⁴² Interne wekelijkse update van ambassade Nairobi, d.d 8 april 2014. Sahabi Online: *Somaliland court sentenced 21 men in gang rape case* (6 augustus 2014).

⁵⁴³ US Departement of State: *Country report on human rights practices 2013- Somalia* (27 februari 2014).

⁵⁴⁴ Vrouwen moeten na hun huwelijk meestal weer worden opengesneden om geslachtsgemeenschap mogelijk te maken. Vaak is eenzelfde ingreep nodig als een vrouw moet bevallen van een kind. Zie ook AAB 2013.

De zogenaamde *Sunna-besnijdenis* is een andere vorm van vrouwenbesnijdenis. Bij *Sunna* wordt een sneetje in de clitoris gegeven (of er wordt hard aan getrokken) opdat er een beetje bloed vloeit. Het is minder ingrijpend dan infibulatie, en geeft geen problemen bij geslachtsgemeenschap of bevalling.

In de steden in Zuid- en Centraal Somalië raakt deze variant van FGM langzamerhand in gebruik, maar er zijn onvoldoende bronnen om dit als trend te kunnen bevestigen.⁵⁴⁵ Vrouwen die niet of onvoldoende zijn besneden worden ook in deze verslagperiode als onrein beschouwd. Ze worden gestigmatiseerd en hebben nauwelijks kans op een huwelijk.⁵⁴⁶

Sinds 2012 voeren UNICEF en UNFPA in Puntland en Somaliland bewustwordingsprogramma's uit om af te zien van infibulatie. UNICEF is voorstander van een *zero tolerance*-beleid, waarbij iedereen die meisjes besnijdt bestraft zou moeten worden.⁵⁴⁷

Girls Summit in Londen

In juli 2014 werd in Londen de zogenaamde *Girls Summit* gehouden, met Somalië als focusland. De Somalische minister van Gezondheid verklaarde daar dat de doelstelling in het *National Plan of Action* om FGM met 50 % te verminderen, topprioriteit van de regering is.⁵⁴⁸ Ook presenteerde de minister voor Vrouwen en Mensenrechten in Londen het Nationaal Actieplan *Ending sexual violence in Somalia*.⁵⁴⁹

Puntland was al eerder in het geweer gekomen tegen FGM. In maart 2014 heeft de president beleid opgesteld, samen met religieuze leiders, ex-besnijders en gemeenschappen. Religieuze leiders spraken zelfs een fatwa over FGM uit.⁵⁵⁰ Er zijn nu ongeveer 50 dorpen en gemeenschappen in de regio die hebben afgesproken geen FGM meer toe te passen.⁵⁵¹ In november benadrukte de president tijdens een ceremonie tegen FGM dat meisjes- en vrouwenbesnijdenis ook in IDP-kampen moet worden bestreden.⁵⁵²

In Somaliland is er nog geen consensus onder religieuze leiders om FGM te verbieden. Wel is er in april een werkgroep opgericht onder leiding van het ministerie van Sociale Zaken die zich bezig houdt met het criminaliseren van FGM.⁵⁵³

Na de Top in Londen is ondertekening voorzien door SFG, Somaliland en Puntland van een overeenkomst om samen te werken bij de bestrijding van FGM en kind-huwelijken in Somalië.⁵⁵⁴

2.5.5

LHBT's/Homoseksuelen

De positie van homoseksuelen in Somalië is in de verslagperiode niet gewijzigd ten opzichte van de Algemene Ambtsberichten over 2012 en 2013.⁵⁵⁵ Homoseksualiteit is illegaal in Somalië, hoewel de autoriteiten geen actief vervolgingsbeleid voeren en de voorlopige grondwet geen artikelen bevat over LHBT-personen. De *Penal Code* uit

⁵⁴⁵ Vertrouwelijke bronnen tijdens dienstreis naar Nairobi van 23 tot 30 augustus 2014.

⁵⁴⁶ Sabahi Online: *Somalia leads world in per capita female circumcision* (31 juli 2013).

⁵⁴⁷ UNICEF tijdens dienstreis van naar Nairobi van 23 tot 30 augustus.

⁵⁴⁸ UNICEF: *Testimonies of FGM from Somalia*. (31 juli 2014). UNICEF tijdens dienstreis naar Nairobi van 23 tot 30 augustus 2014.

⁵⁴⁹ Deelnemers aan de Summit waren kritisch over het gepresenteerde concept. Vertrouwelijk bericht van ambassade Londen: 17 juni 2014.

⁵⁵⁰ UNICEF: *Testimonies of FGM from Somalia* (31 juli 2014).

⁵⁵¹ UNICEF tijdens dienstreis naar Nairobi van 23 tot 30 augustus 2014.

⁵⁵² Radio Goobjoog: *President Gaas urge parents to fight FGM for their children's health* (12 november 2014).

⁵⁵³ Interne wekelijkse update van ambassade Nairobi, d.d 8 april 2014.

⁵⁵⁴ UNICEF: *Testimonies of FGM from Somalia* (31 juli 2014). UNICEF tijdens dienstreis naar Nairobi van 23 tot 30 augustus 2014.

⁵⁵⁵ Zie ook EASO *Country of origin information report: South and Central Somalia country overview*, hfd 4.4.3. (3 oktober 2014).

1962 stelt echter dat seksuele gemeenschap tussen twee mensen van hetzelfde geslacht strafbaar is met gevangenisstraf tussen de 3 maanden en 3 jaar. Een 'act of lust', anders dan gemeenschap, kan worden bestraft met gevangenisstraf tussen 2 maanden en 2 jaar. De *Penal Code* wordt in Zuid en Centraal-Somalië echter nauwelijks gehandhaafd.⁵⁵⁶ Volgens *Amnesty International* worden homoseksuele handelingen in gebieden onder controle van Al-Shabaab conform de sharia gestraft met zweepslagen of met dood door steniging.⁵⁵⁷ In de verslagperiode zijn daarover geen berichten naar buiten gekomen.

In heel Somalië is homoseksualiteit taboe en onbespreekbaar.⁵⁵⁸ Het rapport van *US State Department* voegt daar aan toe dat er in 2013 geen LHBT-organisaties in Somalië bekend zijn.⁵⁵⁹ Op sociale media is de LHBT-gemeenschap beperkt actief, en dan meestal vanuit de diaspora. De *Somali Gay Community* heeft in 2005 vanuit Londen een Twitter account ingesteld en in 2007 een website geopend. Sinds januari 2012 heeft de *Somali Gay Organization* een Facebook pagina. Waarvandaan deze pagina wordt bijgehouden, is niet duidelijk

2.5.6 *Minderjarigen*

De rechten van kinderen werden ook in deze verslagperiode ernstig geschonden, vooral in conflictgebieden. Kinderen werden vermoord, verminkt, verkracht en gerekruteerd door gewapende groeperingen.⁵⁶⁰ Het aantal kinderen dat te lijden heeft van de humanitaire crisis is groot. Meer dan 203.000 kinderen zijn ondervoed en 50.000 van hen lopen het risico daaraan te sterven. Kinderen in ontheemdenkampen en van minderheidsgroepen zijn extra kwetsbaar.⁵⁶¹ De VN waarschuwde bovendien voor een uitbraak van mazelen in Zuid- en Centraal Somalië. In de eerste 6 maanden van 2014 waren er al 4000 kinderen gediagnosticeerd, meer dan twee keer zoveel als in dezelfde periode in 2013. De VN stelde in juli US\$ 1.4 miljoen beschikbaar om 520.000 kinderen tegen mazelen te vaccineren.⁵⁶²

De Secretaris-Generaal van de VN meldde in zijn rapportage over Somalië dat 386 incidenten met kinderen bij de VN waren gemeld in de periode november en december 2013. Het grootste merendeel waren jongens. Het gaat vooral om ontvoering, rekrutering en verkrachting.⁵⁶³ In de periode februari tot april 2014 ging het om 61 incidenten tegen 50 jongens en acht meisjes (sommigen kinderen werden meermalen misbruikt); minder gedwongen rekrutering en meer incidenten rond seksueel geweld, willekeurige arrestatie en detentie van kinderen.⁵⁶⁴ Tussen mei en augustus werden 166 incidenten met kinderen gerapporteerd.⁵⁶⁵

Somalië hoort samen met de VS tot de enige twee landen ter wereld die de *Convention of the Rights of the Child* nog niet heeft geratificeerd. De president heeft in november 2013 toegezegd zich hiervoor in te zetten, maar in de verslagperiode is dit niet gebeurd. Wel kondigde hij tijdens de US-Africa Top op 4 augustus meerdere

⁵⁵⁶ EEAS non paper: *Anti-Homosexual Legislation in Africa. Defining an EU-response* (1 augustus 2014).

⁵⁵⁷ Amnesty International: *Making Love a crime: Criminalization of same-sex conduct in Sub-Saharan Africa* (25 juni 2013).

⁵⁵⁸ EEAS non paper: *Anti-Homosexual Legislation in Africa. Defining an EU-response* (1 augustus 2014).

⁵⁵⁹ US Department of State: *Somalia country report on human rights practices for 2013* (27 februari 2014).

⁵⁶⁰ US Department of State: *Somalia country report on human rights practices for 2013* (27 februari 2014).

⁵⁶¹ VN-Veiligheidsraad: *Report of the Secretary-General to the Security Council on Somalia* (3 maart 2014). OCHA: *Somalia Humanitarian Bulletin* (mei 2014).

⁵⁶² UN Central Emergency Response Fund (CERF): *Allocation US \$ 1.4 million to fight measles outbreak in Somalia* (14 juli 2014).

⁵⁶³ VN-Veiligheidsraad: *Report of the Secretary-General to the Security Council on Somalia* (3 maart 2014).

⁵⁶⁴ VN-Veiligheidsraad: *Report of the Secretary-General to the Security Council on Somalia* (14 mei 2013). Over 2012 werden 4660 incidenten gemeld.

⁵⁶⁵ VN-Veiligheidsraad: *Report of the Secretary-General to the Security Council on Somalia* (25 september 2014).

initiatieven aan om de situatie en werkgelegenheid van jongeren te bevorderen.⁵⁶⁶ Een paar dagen later opende de president het nieuwe gebouw van het ministerie voor Jeugd en Sport in Mogadishu. Hij beloofde plannen te ontwerpen voor scholen en opleidingen en sportfaciliteiten.⁵⁶⁷ De minister voor Vrouwen en Mensenrechten begon in augustus samen met maatschappelijke organisaties aan de voorbereiding van een beleidsplan voor de bescherming van kinderen, gebaseerd op het Afrikaanse charter voor de Rechten en het Welzijn van kinderen.⁵⁶⁸

2.5.6.1 *Kindsoldaten*

In de voorlopige grondwet van Somalië staat dat kinderen onder de 18 jaar niet in militaire dienst mogen en dat inzet van kinderen in gewapende conflicten verboden is. Desondanks wordt in een VN-rapport van mei 2014 een aantal van 1293 kinderen genoemd dat in 2013 door alle strijdende partijen in Somalië zou worden ingezet. Al-Shabaab zou 908 kinderen hebben gerekruteerd, het Somalische leger en geallieerde milities 209, en de Ahl Sunna Wal Jama'a. De overigen zouden in dienst zijn getreden van onbekende milities. De VN maakt zich vooral zorgen over veertien kinderen die in 2013 in dienst van AMISOM werden gebruikt om te koken en checkpoints te bemannen.⁵⁶⁹

Ook hielden UNSOM en de federale regering gezamenlijke inspecties van de rekruten voor de SNAF om te screenen op kindsoldaten. Volgens eigen zeggen heeft het Somalische leger vanaf juni 2014 alleen rekruten van boven de 20 jaar in dienst.⁵⁷⁰ Al-Shabaab is wel doorgegaan met al dan niet gedwongen rekrutering van kinderen. Dit is hiervoor nader toegelicht in paragraaf 1.1.4 over Al-Shabaab.

2.5.6.2 *Opvang kindsoldaten*

In de verslagperiode is door de VN en de SFG een begin gemaakt met de verbetering van de situatie van ex-kindsoldaten, in het kader van de actieplannen ter beëindiging van rekrutering en gebruik van kinderen in gewapende conflicten (uit 2012). Met wisselende resultaten. In zijn rapportage in 2014 meldde de SGVN dat in Centraal- en Zuid-Somalië re-integratie programma's waren opgezet voor ex-kindsoldaten. Ze zouden daar psychosociale hulp krijgen, beroepsopleidingen krijgen of weer naar school kunnen. Binnen UNSOM was in 2013 een *Child Protection Officer* aangesteld en werden trainingen georganiseerd voor officieren in kindbescherming.⁵⁷¹

In december 2013 werd een aparte afdeling voor minderjarigen geopend in het *Serendi Rehabilitation Center for defectors* in Mogadishu.⁵⁷² Het *Serendi Youth Rehabilitation Center* dat door Noorwegen en Denemarken gesteund wordt, roept gemengde reacties op. Het doel van het centrum is volgens eigen zeggen om ex Al-Shabaab-jongeren beroepsopleidingen te geven en te re-integreren in de gemeenschap. Een ngo die het centrum bezocht was ook positief over het geboden programma, maar andere bronnen zetten vraagtekens bij de doeltreffendheid van het centrum. UNICEF krijgt bijvoorbeeld geen toegang tot het centrum. Ook de Speciale Vertegenwoordiger van de Secretaris-Generaal voor Kinderen in Gewapend Conflict, Leila Zerrougui, was na haar bezoek in augustus negatief. Het zou alleen maar onderdak en maaltijden bieden; het zou een detentiecentrum zijn en

⁵⁶⁶ Office of the President of Somalia; *Investing in the next generation* (5 augustus 2014).

⁵⁶⁷ Ministry of Information: *Weekly press conference on the progress of the government* (16 augustus 2014).

⁵⁶⁸ AMISOM: *AMISOM convenes a workshop to draft a National Policy* (21 augustus 2014).

⁵⁶⁹ UN Security Council: *Children and Armed Conflict* (mei 2014). In 2012 spreekt de Veiligheidsraad over 2051 kinderen die gerekruteerd zijn, voornamelijk door Al-Shabaab.

⁵⁷⁰ Dit wordt bevestigd door UNICEF tijdens dienstreis naar Nairobi van 23 tot 30 augustus 2014. Zie verder www.unsom.org bezocht op 15 juli 2014: *UNSOM supports screening of new SNA recruits* (13 juni 2014).

⁵⁷¹ VN Veiligheidsraad: *Report of the Secretary-General to the Security Council on Somalia* (14 mei 2014).

⁵⁷² VN Veiligheidsraad: *Report of the Secretary-General to the Security Council on Somalia* (3 maart 2014).

trainingen of mogelijkheden om te re-integreren in de maatschappij werden nauwelijks aangeboden. Sommige jongeren in het centrum werd gevraagd te spioneren voor de overheid. De ongeveer 55 kinderen zitten niet apart van de 300 volwassenen en familie mag niet op bezoek komen.⁵⁷³

De situatie in Noord-Somalië (Puntland en Somaliland) is voor zover bekend niet veranderd in deze verslagperiode.

2.5.6.3 *Alleenstaande minderjarigen*

Alleenstaande minderjarigen zijn kwetsbaar en kunnen slachtoffer worden van onder andere seksueel geweld en rekrutering. Mede als gevolg van de conflicten kent Somalië veel wezen en achtergelaten kinderen.⁵⁷⁴ In de eerste vier maanden van 2014 slaagden hulpverleners er in 625 kinderen die tijdens de vlucht van hun ouders gescheiden waren, weer met hun ouders te verenigen.⁵⁷⁵

Volgens een onderzoek van twee Nederlandse ngo's worden alleenstaande kinderen conform de islamitische voogdijrichtlijnen in beginsel opgevangen door de familie van moederskant.⁵⁷⁶ Toch kent Somalië veel straatkinderen. Volgens een schatting van lokale ngo's en UNICEF in 2008 leefden 5000 kinderen op straat in Mogadishu. Dat aantal werd na de hongersnood in 2011 op 11.000 geschat. Het aantal zal verder kunnen oplopen door ex-kindsoldaten die niet in rehabilitatieprogramma's terecht komen, of na zo'n programma geen verdere opvang hebben.⁵⁷⁷

2.5.6.4 *Opvang alleenstaande minderjarigen*

Er zijn voor zover bekend in Somalië nog steeds geen door de staat geleide opvangtehuizen of verblijfplaatsen voor weeskinderen of straatkinderen. Ook organiseert de overheid geen onderdak of programma's voor terugkerende minderjarige asielzoekers.⁵⁷⁸ Indien een minderjarige niet kan terugkeren naar zijn of haar ouders of voogd, heeft de Somalische overheid geen procedures voor dit soort situaties. UNICEF heeft wel programma's om dergelijke minderjarigen te integreren met de clan of verre familie. Dat wordt lastig wanneer een kind tot een minderheidsgroepering behoort die het onvoldoende bescherming kan bieden.

In de vijf grote steden zijn weeshuizen die worden bestuurd door particuliere organisaties en internationale ngo's. De lokale ngo *Kheyre Development and Rehabilitation Organisation* (KEDRO) zorgt voor eenvoudige opvangplekken voor ongeveer honderd straatkinderen langs Airport Road in Mogadishu. Velen van hen zijn drugsverslaafd en getraumatiseerd door de conflicten.⁵⁷⁹ Andere ngo's die zich specifiek bezighouden met alleenstaande minderjarigen zijn onder meer *Save the Children*, *het Somali Children Care Organisation*, *Child Protection Network*, *SOS Children's Village*, *Kalmo* en *de Social Development Organisation*.⁵⁸⁰ Deze organisaties bieden onderdak en voedsel en soms ook medische zorg en onderwijs.⁵⁸¹ UNICEF richt zich voornamelijk op het onderbrengen van alleenstaande

⁵⁷³ Danish Norwegian fact finding mission to Nairobi en Mogadishu: *Security and protection in Mogadishu and S/C Somalia. An update* (januari 2014). Bronnen in het rapport worden geanonimiseerd. Vertrouwelijke bronnen tijdens dienstreis naar Nairobi van 23 tot 30 augustus 2014.

⁵⁷⁴ UK Home Office: *Country of origin information report Somalia* (5 augustus 2013).

⁵⁷⁵ OCHA: *Somalia Humanitarian Bulletin* (mei 2014).

⁵⁷⁶ Maatwerk bij Terugkeer en Beyond Borders: *Mogelijkheden en obstakels voor terugkeerders. Zuid- en Centraal Somalie* (mei 2014).

⁵⁷⁷ Volgens de Somali Children Care Organisation in The Guardian: *Somali NGO's call for help to ease burden of Mogadishu street children* (13 januari 2014).

⁵⁷⁸ Maatwerk bij Terugkeer en Beyond Borders: *Mogelijkheden en obstakels voor terugkeerders. Zuid- en Centraal Somalie* (mei 2014).

⁵⁷⁹ http://kedro.org/index.php?option=com_content&view=article&id=45:editfrontpage&catid=1:latest-news.

⁵⁸⁰ The Guardian: *Somali NGOs call for help to ease burden of Mogadishu street children* (16 januari 2013).

⁵⁸¹ De Social Development Organisation heeft een opvangcentrum voor staatkinderen in Mogadishu. Het

minderjarigen binnen de sociale structuur van een clan.⁵⁸² In februari 2012 opende een Somalische vrouw uit de diaspora (Zweden) het Somali Orphans, *Disabled Homeless and Children's Centre* in Mogadishu. Ze begon met 56 kinderen en had in juli 2014 meer dan 200 kinderen onder haar hoede. Ze verleent hen onderdak, voedsel en basisonderwijs.⁵⁸³ De situatie is in de meeste weeshuizen slecht. Kinderen slapen vaak met meerdere kinderen in een bed of op een matras op de grond. De toegang tot voorzieningen zoals onderwijs, medische zorg en sanitair is ondermaats.⁵⁸⁴

Ook Al-Shabaab ging zich in de verslagperiode met de opvang van weeskinderen bemoeien. Ter gelegenheid van het begin van de Ramadan werd een weeshuis in Barawe geopend. Volgens eigen zeggen had het *al-Amal Centre* als doel verwaarloosde en thuisloze kinderen te rehabiliteren en van een religieuze opvoeding te voorzien. Ook kinderen die ongehoorzaam waren, schoolverlaters en kinderen die met hun ouders uit het buitenland terugkwamen waren welkom in het centrum, aldus een Al-Shabaab website.⁵⁸⁵

In Somaliland leven volgens *Hargeisa Child Protection Network* 3000 tot 5000 kinderen op straat. Er is een weeshuis in Hargeisa die met een beetje hulp van de overheid 400 kinderen opvangt.⁵⁸⁶ In november opende nog een weeshuis in Hargeisa voor 600 kinderen met financiering van een organisatie uit Kuwait.⁵⁸⁷ In Puntland leven ongeveer 5000 straatkinderen, en circa 40.000 weeskinderen. Voor opvang deze minderjarigen heeft de *Puntland Agency for Social Welfare* 10 weeshuizen door de hele regio opgezet, maar deze kunnen maar ongeveer 2500 kinderen herbergen.⁵⁸⁸

Mawahib Centre huisvest ongeveer 80 alleenstaande jongeren tussen de zeven en veertien jaar.

⁵⁸² Zie website UNICEF: www.unicef.org.

⁵⁸³ Geeskafrica online (geraadpleegd op 15 juli 2014). Somallicurrent: *Somali mother of homeless children* (7 maart 2014).

⁵⁸⁴ Maatwerk bij Terugkeer en Beyond Borders: *Mogelijkheden en obstakels voor terugkeerders. Zuid en Centraal Somalie* (mei 2014).

⁵⁸⁵ Sabahi online: *Al Shabaab forcefully enrolling children in indoctrination centre in Barawe* (17 juli 2014).

⁵⁸⁶ VICE United States: *The glue sniffing street kids of Somaliland* (21 januari 2014). De meeste van de kinderen zijn Oromo migranten uit Ethiopië op doorreis naar Yemen. Velen blijven in Somaliland.

⁵⁸⁷ Africa Review: *\$7 million Kuwait-funded Somaliland orphanage opens* (30 november 2014).

⁵⁸⁸ Somalia Report: *40.000 kids are orphans in Puntland, says Paswe*. (okt 2011)

3 Vluchtelingen en ontheemden.

3.1 Vluchtelingen

UNHCR geeft maandelijks overzichten van trends in vluchtelingen- en ontheemdenstromen. De stromen zijn fluïde en het is moeilijk aantallen met elkaar te vergelijken. Het zijn momentopnames. Mensen gaan en komen vanwege clanconflicten, onveiligheid, omdat ze van hun standplaats verdreven worden of niet in hun levensonderhoud kunnen voorzien.⁵⁸⁹ Ook reizen vluchtelingen in kampen bij de grens met Ethiopië of Kenia heen en weer. Vrouwen en kinderen blijven in de vluchtelingenkampen voor de veiligheid, terwijl de man regelmatig naar Somalië gaat om zijn land te bewerken of met zijn vee rond te trekken.⁵⁹⁰

3.1.1 *Ontheemdenstromen (zie ook kaart op Bijlage III)*

Volgens UNHCR leven er in augustus 2014 circa 1,1 miljoen ontheemden in Somalië, ongeveer net zoveel als in de vorige verslagperiode. Omdat door operatie Eagle in het voorjaar van 2014 tienduizenden mensen in Zuid- en Centraal Somalië van huis en haard verdreven werden, betekent het gelijkblijvende aantal dat andere ontheemden weer naar huis zijn teruggekeerd.⁵⁹¹ In de periode tussen februari en mei 2014 bijvoorbeeld zijn duizenden mensen vanuit Somalië of het buitenland naar hun oorspronkelijke regio teruggekeerd.

Voor de eerste acht maanden van 2014 geeft UNCHR een aantal van 130.000 nieuwe ontheemden. UNHCR houdt maandelijks overzichten bij van de *Population Movement Trends*, het gaan en komen van Somaliërs binnen Somalië. In september werden 11.000 bewegingen genoteerd, maar tijdens operatie *Eagle* in maart waren dat er 32.000.⁵⁹²

3.1.2 *Kampen*

Ontheemdenkampen bevinden zich in heel Somalië, vooral bij de steden.⁵⁹³ De humanitaire situatie voor IDP's in de kampen is in juli 2014 verslechterd naar fase vier (van de vijf).⁵⁹⁴ In Puntland hebben ongeveer 129.000 mensen onderdak gevonden en in Somaliland 84.000. Verder bevinden zich volgens UNHCR ontheemden in de volgende regio's: Galgadud (120.000), Lower Shabelle (103.000), Gedo (77.000), Mudug (71.000), Hiran (51.000), Middle Shabelle (52.000), Bari (49.000) Woqooyi Galbeed (45.000), Bay (40.000), Lower Juba (31.000), Middle Juba (27.000), en in het noorden: Togdheer (26.000), Bakool (24.000), Nugaal (10.000), Awdal (8.000), Sool (5.000) en Sanaag (1.000).⁵⁹⁵ Deze aantallen verschillen nauwelijks van de schattingen uit oktober 2013 die in het vorige AAB vermeld zijn.

In en rond Mogadishu zijn de meest kampen. Volgens een volkstelling van UNFPA schommelt het aantal ontheemden daar net zoals in de vorige verslagperiode rond 369.000 personen.⁵⁹⁶ Deze zijn verspreid over de volgende districten: Hodan (101.000), Wadajir (63.000), Dharkenley (40.000), Hawl Wadaag (23.000), Dayniile

⁵⁸⁹ UNCHR: *Somali South Central Dashboard* (juli 2014).

⁵⁹⁰ Vertrouwelijke bron tijdens dienstreis naar Nairobi van 23 tot 30 augustus 2014.

⁵⁹¹ UNHCR: *Somali refugees in the Horn of Africa and Yemen region* (augustus 2014).

⁵⁹² UNCHR: *Somali displacement crisis* (september 2014). UNHCR: *Over 130.000 people displaced in Somalia so far this year* (16 september 2014).

⁵⁹³ Onder meer in de volgende plaatsen: Dolow, Doble, Kismayo, Guriel/Dusamareb, Bosaso, Qardho, Burao, Berbera, Galkayo, Garowe, Hargeisa. Food Security and Nutrition Analysis Unit (FSNAU) – Somalia: *Food security and nutrition analysis, post Deyr (2012/13)* (5 maart 2013).

⁵⁹⁴ Interne wekelijkse update van ambassade Nairobi, d.d 11 juli 2014.

⁵⁹⁵ IDMC: *Somalia. Solutions for IDPs revealed as key for future peace and stability in Somalia* (1 oktober 2013). UNHCR: *Total IDP's per region* (augustus 2014).

⁵⁹⁶ UNFPA: *Population Estimation Survey of Somalia* (juni 2014).

(19.000), Karaan (19.000), Cabdulcasiis (17.000) Waaberi (15.000), Bondheere (13.000), Hamar Weyne (11.000), Wardighley (10.000), Hamar Jabjab (10.000), Shangani (8.000), Yaqshiid (8.000), Haliwa (6.000) en Shibis (5.000). Ook deze cijfers van UNCHR uit augustus 2014 verschillen niet van die van oktober 2013.⁵⁹⁷

De toegang van hulporganisaties tot deze hulpbehoevende groepen mensen bleef ook in deze verslagperiode moeizaam, vooral in Zuid- en Centraal Somalië. Puntland ging er in augustus 2014 toe over belasting te heffen op hulptransporten. Protesten van internationale organisaties sorteerden geen effect.⁵⁹⁸

3.2

Opvang in de regio (zie ook kaart in bijlage IV)

Het aantal Somaliërs dat over de grenzen is gevlucht, wordt in augustus 2014 door UNHCR geschat op ongeveer 957.000. In de vorige verslagperiode was dat ongeveer een miljoen. Opvanglanden oplopend in aantal vluchtelingen: Tanzania (2.136), Eritrea (3.061), Uganda (18.534), Djibouti (19.791), Yemen (233.723), Ethiopië (244.995) en de meeste vluchtelingen zijn in Kenia terechtgekomen (427.078). Hoeveel Somalische vluchtelingen zich nog in Saoedi Arabië bevinden na de gedwongen uitzettingen in deze verslagperiode is onduidelijk. (zie ook hieronder)

In de eerste acht maanden in 2014 werden 23.000 nieuwe vluchtelingen naar Yemen, Kenia en Ethiopië geregistreerd.⁵⁹⁹ Ongeveer 11.000 van hen vertrokken in deze periode uit Zuid- en Centraal Somalië naar Yemen, volgens UNHCR. Dat is bijna evenveel als in het hele afgelopen jaar. In Ethiopië zijn in de verslagperiode meer dan 3000 nieuwe Somalische vluchtelingen geregistreerd. In september 2014 liet de Somalische consul in Aden weten dat ongeveer 700 Somaliërs hulp hadden gevraagd om naar hun land terug te keren vanwege groeiende onveiligheid in Yemen en de verbeterde situatie in delen van Somalie.⁶⁰⁰

Kenia

Bijna 9000 mensen vluchten dit jaar naar Kenia, waardoor er in de verslagperiode meer dan 427.000 Somaliërs in Kenia wonen.⁶⁰¹ De meesten zijn gevlucht tijdens de hongersnood in 2011. Weliswaar biedt Kenia in theorie de mogelijkheid asiel aan te vragen op basis van de vluchtelingenwetgeving, maar in de praktijk bleven de bewegingsvrijheid en juridische mogelijkheden van Somaliërs ook in deze verslagperiode gering.⁶⁰² Vooral na de aanslag op Westgate is de argwaan en xenofobie jegens Somalische vluchtelingen toegenomen.⁶⁰³ Op 1 april 2014 begon de Keniaanse overheid met de 'operatie *Usalama Watch*' nadat in Nairobi en Mombasa door onbekenden aanslagen met granaten en geweren waren gepleegd. In juni 2014 werden daarop meer dan 3000 Somaliërs vanuit stedelijke gebieden naar de vluchtelingenkampen Dabaab en Kakuma overgebracht. Volgens Amnesty International zijn 359 van hen naar Somalië teruggestuurd, waaronder 6 geregistreerde vluchtelingen. Twee van de teruggestuurde vluchtelingen zouden al door Al-Shabaab zijn benaderd voor rekrutering.⁶⁰⁴ In de weken erna doofde *Usalama Watch* langzaam uit. Andere prioriteiten eisten de aandacht van de regering op.⁶⁰⁵

⁵⁹⁷ IDMC: *Somalia. Solutions for IDPs revealed as key for future peace and stability in Somalia* (1 oktober 2013). UNHCR: *Total IDPs per region* (augustus 2014).

⁵⁹⁸ Vertrouwelijke bron tijdens dienstreis naar Nairobi van 23 tot 30 augustus 2014.

⁵⁹⁹ UNHCR: *Somali refugees in the Horn of Africa and Yemen region* (augustus 2014). UNHCR: *Over 130.000 people displaced in Somalia so far this year* (16 september 2014).

⁶⁰⁰ Radio Ergo: *700 Somali refugees in Yemen asking to go back home* (26 september 2014).

⁶⁰¹ UNHCR: *Over 130.000 people displaced in Somalia so far this year* (16 september 2014).

⁶⁰² Kenia heeft een Vluchtelingenwet uit 2006 en een nieuwe wet uit 2011 wordt herzien met steun van UNHCR.

⁶⁰³ Standard Media Kenia: *MP calls for closure Dabaab refugee camp* (29 september 2013). BBC News: *Westgate attack: MPs call for refugee camps to close* (30 september 2013).

⁶⁰⁴ Vertrouwelijke bronnen tijdens dienstreis naar Nairobi van 23 tot 30 augustus 2014.

⁶⁰⁵ Interne wekelijkse update van ambassade Nairobi, d.d 16 oktober 2014.

Global Initiative on Somali Refugees/Tripartite overeenkomst

In augustus 2013 is tijdens de conferentie in Addis Abeba van VN-organisaties en ministers uit Djibouti, Ethiopië, Kenia Uganda en Yemen het *Global Initiative on Somali Refugees* aangekondigd om gevluchte en ontheemde Somaliërs te laten repatriëren naar en re-integreren in Somalië. De opvanglanden lieten daar weten dat Somalische vluchtelingen welkom blijven totdat ze veilig kunnen terugkeren. Vorig jaar was er al een tripartite overeenkomst tussen UNCHR, Kenia en Somalië afgesloten om zoveel mogelijk Somaliërs uit Keniaanse kampen vrijwillig te laten terugkeren.⁶⁰⁶ Afgaande op een enquête die in Dabaab in Kenia gehouden was, schatte IOM dat ongeveer 2,5 % van de Somalische vluchtelingen in het kamp (ongeveer 8000) daar belangstelling voor zou hebben. Somalië wordt nog als te onveilig gezien, zonder adequate gezondheidszorg en middelen van bestaan.⁶⁰⁷ Volgens UNHCR stonden begin september ongeveer 5000 mensen klaar om vanuit de kampen Dabaab en Katuma terug te keren.⁶⁰⁸ De veiligheidssituatie werd er in Dabaab niet beter op. Zo werden op 20 september 2 vluchtelingen doodgeschoten.⁶⁰⁹

Zoals voorzien in de tripartite overeenkomst zijn in Dabaab en Katuma ID's uitgedeeld (een *mandate refugee paper* met vingervorm), opdat er een betere schatting van het aantal vluchtelingen mogelijk werd. UNHCR wil vervolgens in Kismayo, Badaio en Luuq veilige opvangplekken maken. Volgens IOM is Luuq vanuit veiligheidsoogpunt onwaarschijnlijk.⁶¹⁰

3.3 Activiteiten van internationale organisaties

3.3.1 *Activiteiten*

In Somalië zijn meerdere internationale organisaties en ngo's (ingo's) actief.⁶¹¹ Hieronder bevinden zich VN-organisaties als UNHCR, UNICEF, OCHA en UNODC en internationale hulporganisaties als Danish Refugee Council, het Rode Kruis/de Rode Halve Maan, de Internationale Organisatie voor Migratie (IOM), Oxfam, Save the Children, het International Rescue Committee en CARE International. De activiteiten van deze organisaties zijn gericht op het verstrekken van humanitaire hulp en het stimuleren en ondersteunen van capaciteits- en vredesopbouw. Artsen Zonder Grenzen (MSF) die in augustus 2013 na 22 jaar uit Somalië vertrokken vanwege aanslagen op het personeel, is in de verslagperiode niet teruggekeerd. De meeste (i)ngo's zijn verenigd in de parapluorganisatie *Somalia Ngo Consortium*. Het Consortium dient vooral als coördinerend mechanisme voor de aangesloten (i)ngo's waardoor op een effectievere manier hulp kan worden verleend in Somalië aan kwetsbare groepen. In augustus 2014 waren er 89 organisaties bij het Consortium aangesloten.

3.3.2 *Standpunt UNHCR*

De laatste UNHCR *Eligibility Guidelines for Assessing the International Protection Needs of Asylum-seekers from Somalia* werd in mei 2010 gepubliceerd. In maart 2012 volgde een specifieke aanvulling voor de situatie in Galkayo.⁶¹²

⁶⁰⁶ Office of the Prime Minister: *The Global Initiative on Somali Refugees* (20 augustus 2014).

⁶⁰⁷ Vertrouwelijke bronnen tijdens dienstreis naar Nairobi van 23 tot 30 augustus 2014.

⁶⁰⁸ Interne wekelijkse update van ambassade Nairobi, d.d 4 september 2014.

⁶⁰⁹ Interne wekelijkse update van ambassade Nairobi, d.d 26 september 2014.

⁶¹⁰ Vertrouwelijke bronnen tijdens dienstreis naar Nairobi van 23 tot 30 augustus 2014.

⁶¹¹ In totaal zou het gaan om 24 VN-organisaties en meer dan 100 (i)ngo's in Zuid- en Centraal Somalië, 19 VN-organisaties en 85 (i)ngo's in Puntland en 20 VN-organisaties en meer dan 60 (i)ngo's in Somaliland. OCHA: *2014 Humanitarian needs overview Somalia* (geraadpleegd september 2014).

⁶¹² UNHCR: *Eligibility guidelines for assessing the international protection needs of asylum-seekers from Somalia* (5 mei 2010) en: *Addendum to 2010 UNHCR eligibility guidelines for assessing the international protection needs of asylum-seekers from Somalia, relating specifically to the city of Galkayo* (maart 2012).

In januari 2014 volgde een interim update van de *Guidelines* uit 2010 waarin groepen vluchtelingen met extra risicoprofielen zijn geïdentificeerd. Aangekondigd werd dat de twaalf profielen in een volgende *Eligibility Guidelines* verder zullen worden toegelicht. Potentieel risico lopen:⁶¹³

1. individuen die de Somalische regering en AMISOM (schijnen te) steunen;
2. individuen die ingaan tegen de sharia en regels die Al-Shabaab oplegt, afvalligen of bekeerlingen vanuit de Islam, gematigde geleerden die AS - extremisme hebben bekritiseerd;
3. individuen die tegen de Somalische regering (lijken) te zijn, en die gewapende anti-regering groepen (lijken) te steunen;
4. journalisten, leden van de rechtelijke macht, noodhulp medewerkers, mensenrechtenactivisten, onderwijzers en leraren, zakenlieden;
5. individuen die risico lopen te worden gerekruteerd;
6. leden van minderheden, zoals christelijke minderheden en leden van minderheidsclans;
7. leden van clans die verwickeld zijn in bloedvetes;
8. vrouwen en meisjes;
9. kinderen;
10. (mogelijke) slachtoffers van mensenhandel;
11. LHBT;
12. mensen met een mentale stoornis.

In de laatste alinea van deze update stelt UNHCR met het oog op de tripartite overeenkomst over vrijwillige terugkeer van Somaliërs uit Kenia, dat de organisatie alleen terugkeerders steunt die volledig geïnformeerd zijn over de situatie in hun plaats van herkomst en die vrijwillig terugkeren. Ook benadrukt UNHCR dat ongeacht de rol die de organisatie in de toekomst ook zal spelen bij vrijwillige terugkeer of duurzame re-integratie van terugkeerders in Somalië, dit niet betekent dat UNHCR Somalië veilig acht voor iedereen, zonder rekening te houden met persoonsprofiel of persoonlijke omstandigheden.⁶¹⁴

UNHCR dringt bij staten aan om af te zien van gedwongen terugkeer naar gebieden in Zuid- en Centraal Somalië waar gevochten wordt; naar gebieden die fragiel en onveilig blijven na de recente militaire acties, of die onder controle van niet-staatelijke actoren blijven.⁶¹⁵

Tijdens gesprekken in Nairobi in augustus 2014 stelde UNHCR zich op het standpunt dat er geen reëel binnenlands vestigingsalternatief is voor teruggekeerde asielzoekers afkomstig uit Zuid- en Centraal Somalië. Gedwongen terugkeer naar Mogadishu wordt als te gevaarlijk beschouwd.⁶¹⁶ Indien landen uitgeprocedeerde asielzoekers willen uitzetten naar Noord-Somalië, geeft UNHCR in overweging dit alleen te doen als er een duidelijke clanverwantschap is.⁶¹⁷

3.4 Terugkeer

3.4.1 *Vrijwillige terugkeer*

Zowel vorig jaar als dit jaar vond er vrijwillige terugkeer uit Nederland naar Somalië plaats met behulp van *Dienst Terugkeer en Vertrek (DT&V)*. De *International*

⁶¹³ UNHCR: *International protection considerations with regard to people fleeing South- and Central Somalia* (17 januari 2014).

⁶¹⁴ UNHCR: *International protection considerations with regard to people fleeing South- and Central Somalia* (17 januari 2014).

⁶¹⁵ UNHCR: *Position on return to South and Central Somalia* (juni 2014).

⁶¹⁶ UNHCR tijdens dienstreis naar Nairobi van 23 tot 30 augustus 2014.

⁶¹⁷ UNHCR tijdens dienstreis naar Nairobi van 23 tot 30 augustus 2014. De plaatsvervangend vertegenwoordiger van de SGVN in Somalië stelde in dit verband dat de condities nog niet dusdanig waren om massale terugkeer naar Somalië mogelijk te maken.

Organisation for Migration (IOM) ondersteunde (vrijwillige) terugkeer naar Zuid- en Centraal Somalië niet, vanwege de veiligheidssituatie aldaar en omdat de organisatie terugkeerders niet kan monitoren.⁶¹⁸ De IOM hielp in 2014 wel enkele Somaliërs terugkeren naar Somaliland (evenals in 2013). Somaliërs met een Nederlands paspoort die, al dan niet voor vakantie, teruggaan lopen weinig risico.⁶¹⁹ Als de situatie verslechtert, gaan ze weer terug. Er vindt in de regel geen monitoring van terugkeerders plaats. Over de situatie van (gedwongen) teruggekeerde Somaliërs is dan ook weinig bekend.⁶²⁰

Terugkeerders uit Europa die in Mogadishu arriveren, moeten van de Somalische autoriteiten door iemand worden opgehaald. Somaliërs die gedwongen terugkeren krijgen na aankomst een paspoort van de Somalische immigratiedienst, ipv het Europese reisdocument (de 'EU-staat') waarmee ze naar Mogadishu zijn gereisd. Ze ondervinden geen tegenwerking van de autoriteiten bij terugkeer. Mensen met een netwerk, wat geld en een goede opleiding vinden vervolgens wel een bestaan in Mogadishu. Wie geen familie, vrienden of clanverwanten heeft in de stad, heeft het moeilijker. Ook mensen die lange tijd weg zijn geweest vinden soms moeilijk hun weg in de gesloten samenleving van Mogadishu. Voor leden van minderheden en minderheidsclans is het na terugkeer lastig voldoende bescherming te krijgen.⁶²¹

Terugkeerders worden volgens meerdere bronnen in de regel als zodanig herkend door hun (westers) gedrag, kleding, bezittingen, hun oogopslag of accent, ook als ze bijvoorbeeld maar een half jaar zijn weggeweest. Op subtiele wijze kunnen ze zich in Somalische ogen onderscheiden van mensen die al sinds jaar en dag in het gebied wonen. Mede vanwege de communicatieve cultuur in Somalië (zie ook paragraaf 1.1.4 over Al-Shabaab) kan bekend raken dat iemand is teruggekeerd. Hierdoor lopen ze het risico door Al-Shabaab als terugkeerder te worden herkend en te worden beschuldigd van verraad of spionage.⁶²² Daarom mijden terugkerende Somaliërs over het algemeen gebied dat onder controle staat van Al-Shabaab, zelfs als hun clan daar vandaan komt.

Relocatie

Relocatie van terugkeerders of ontheemden leidt soms tot problemen omdat stukken land meerdere keren uitgegeven zijn. Eigendomsrechten zijn onduidelijk (mede door de vernietigingen van de archieven in de jaren negentig). Iemand kan in een resettlement-programma een stuk land krijgen toegewezen dat hem weer door een eerdere eigenaar ontnomen wordt. Of mensen worden in Mogadishu door de autoriteiten verwijderd van openbare stukken grond die plotseling geclaimd worden. Bij ontruiming gaat het er niet altijd vreedzaam aan toe; er zijn zelfs mensen bij omgekomen. Van januari tot en met september 2014 zijn volgens IOM en UNHCR ongeveer 23.000 terugkeerders en ontheemden van hun stukje grond in Mogadishu verdreven, vooral uit het noordelijke district Daynile.⁶²³ Eind augustus en begin september werden bovendien bijna 10.000 mensen onder dwang verdreven van publiek land en een ontheemdenkamp in het district Hodan. De helft van hen had geen voorafgaande waarschuwing gekregen.⁶²⁴ Eerder dit jaar trof meer dan 15.000

⁶¹⁸ Vertrouwelijk bericht van PV Geneve d.d. 22 september 2014. E-mail van DTV d.d. 4 september 2014.

⁶¹⁹ Vertrouwelijke bronnen tijdens dienstreis naar Nairobi van 23 tot 30 augustus 2014.

⁶²⁰ Vertrouwelijke bronnen tijdens dienstreis naar Nairobi van 23 tot 30 augustus 2014.

⁶²¹ Vertrouwelijke bronnen tijdens dienstreis naar Nairobi van 23 tot 30 augustus 2014.

⁶²² Meerdere bronnen tijdens dienstreis naar Nairobi van 23 tot 30 augustus 2014. IOM: *Situation report on Somalia returns* (11 juli-17 augustus 2014). Vluchtelingenwerk: *Update nr 48, jaargang 20, pagina 2* (10 december 2014). Norwegian Organization for Asylum Seekers (NOAS): *Persecution and protection in Somalia. A fact-finding report* (april 2014).

⁶²³ Interne wekelijkse update van ambassade Nairobi, d.d. 26 september 2014.

⁶²⁴ UNHCR: *Forced evictions in Mogadishu Jan-September 2014* (4 september 2014). Vertrouwelijke bronnen tijdens dienstreis naar Nairobi van 23 tot 30 augustus 2014.

ontheemden in de havenstad Kismayo hetzelfde lot. UNHCR probeert in dialoog met de Somalische autoriteiten te voorkomen dat bij deze acties mensenrechten worden geschonden.⁶²⁵

Doorreizen naar het noorden

De meeste terugkeerders blijven in Mogadishu, maar sommigen reizen door. Doorreizen naar het noorden is moeilijk vanwege roadblocks en de noodzakelijke goedkeuring van clanoudsten onderweg; maar het is niet onmogelijk. Doorreizigers moeten betalen voor passage.⁶²⁶

Vrijwillige terugkeer naar Somaliland vindt uit Nederland ook plaats. Het gebied biedt commerciële kansen en mensen willen daarvan profiteren en bedrijfjes opzetten. Somaliland biedt alleen hulp aan terugkeerders uit de eigen regio. Mensen die vanuit Zuid- of Centraal Somalië naar het noorden gaan, worden als vluchteling beschouwd. Puntland staat wel open voor ontheemden uit Zuid- en Centraal Somalië.⁶²⁷

3.4.2

Gedwongen terugkeer

Volgens de DT&V zijn zowel in 2013 als in 2014 enkele Somaliërs gedwongen uit Nederland naar Somalië teruggekeerd.⁶²⁸ In november 2013 schortte de Somalische overheid de medewerking aan gedwongen terugkeer vanuit Nederland voor onbepaalde tijd op. Gedurende de verslagperiode was Nederland in gesprek met de Somalische autoriteiten met als doel een overeenkomst te bereiken over aanvullende afspraken en later over een nieuw Memorandum of Understanding (MOU). Een MOU van Nederland met de overheid van de regio Somaliland is in deze verslagperiode wel ondertekend.

Amnesty International veroordeelde op 23 oktober 2014 het gedwongen terugsturen van Somaliërs naar gebieden onder controle van Al-Shabaab. De organisatie riep in de briefing alle landen op geen mensen terug te sturen naar gebieden waar hun levens gevaar liepen. In het bijzonder werden Nederland, Denemarken, Zweden, Noorwegen, de VK en Saudi-Arabië opgeroepen te stoppen met beleid om Somaliërs terug te sturen naar Zuid- en Centraal Somalië.⁶²⁹

In deze verslagperiode zijn tot augustus volgens UNHCR 40.779 Somaliërs uit Saoedi Arabië teruggestuurd naar Somalië en Ethiopië. IOM verleende voor zover mogelijk hulp bij hun verdere reis over land of per vliegtuig, maar na aankomst in hun oorspronkelijke regio was niet bekend hoe het met hen vergaat.⁶³⁰

⁶²⁵ UNHCR: *over 130.000 people displaced in Somalia so far this year* (16 september 2014).

⁶²⁶ Vertrouwelijke bron tijdens dienstreis naar Nairobi van 23 tot 30 augustus 2014.

⁶²⁷ Vertrouwelijke bron tijdens dienstreis naar Nairobi van 23 tot 30 augustus 2014.

⁶²⁸ E-mail van ambassade Nairobi, d.d.29 september 2014. E-mail van DTV, d.d. 4 september 2014. Vertrouwelijke bron tijdens dienstreis naar Nairobi van 23 tot 30 augustus 2014.

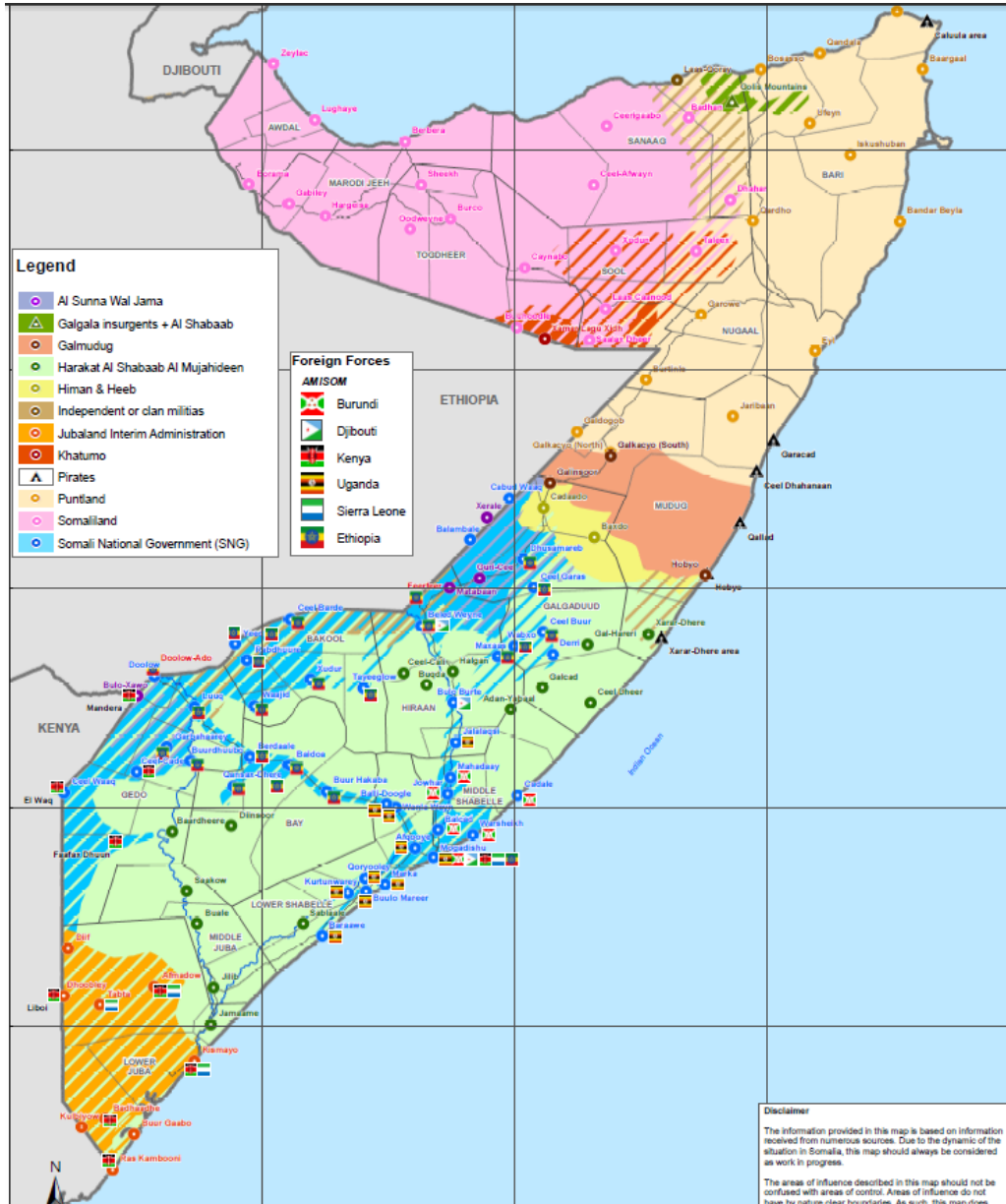
⁶²⁹ Amnesty International briefing: *Forced returns to South- and Central Somalia, including to Al Shabaab areas: a blatant violation of international law* (23 oktober 2014).

⁶³⁰ UNHCR en IOM tijdens dienstreis naar Nairobi van 23 tot 30 augustus 2014.

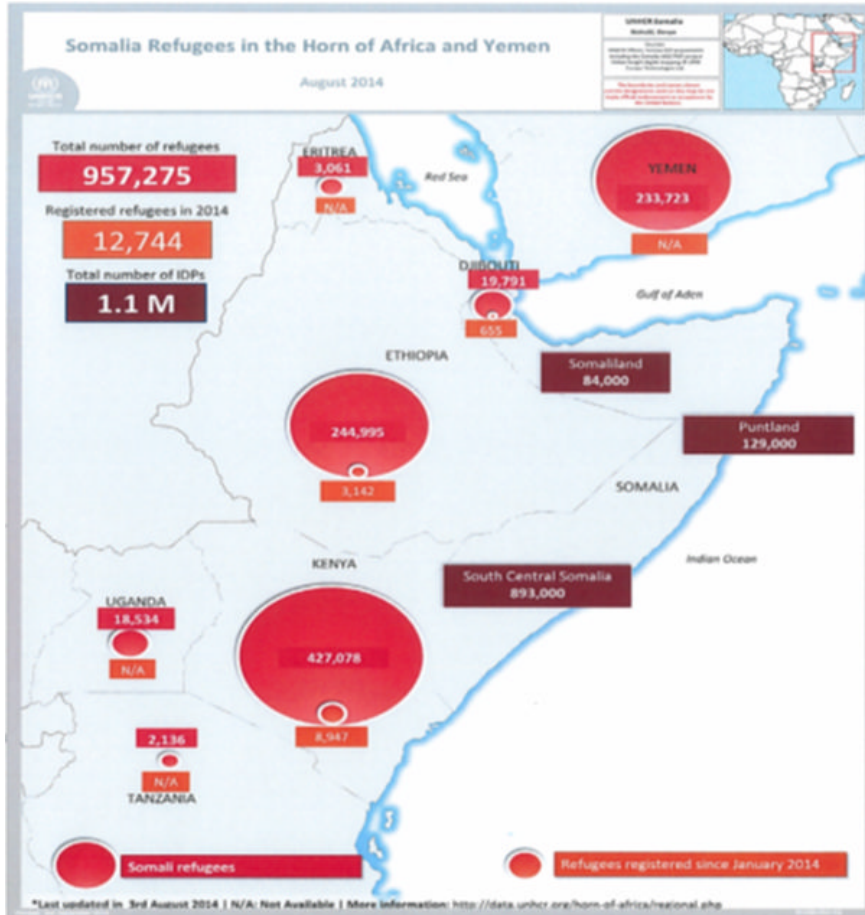
Bijlage I Landkaart Somalië

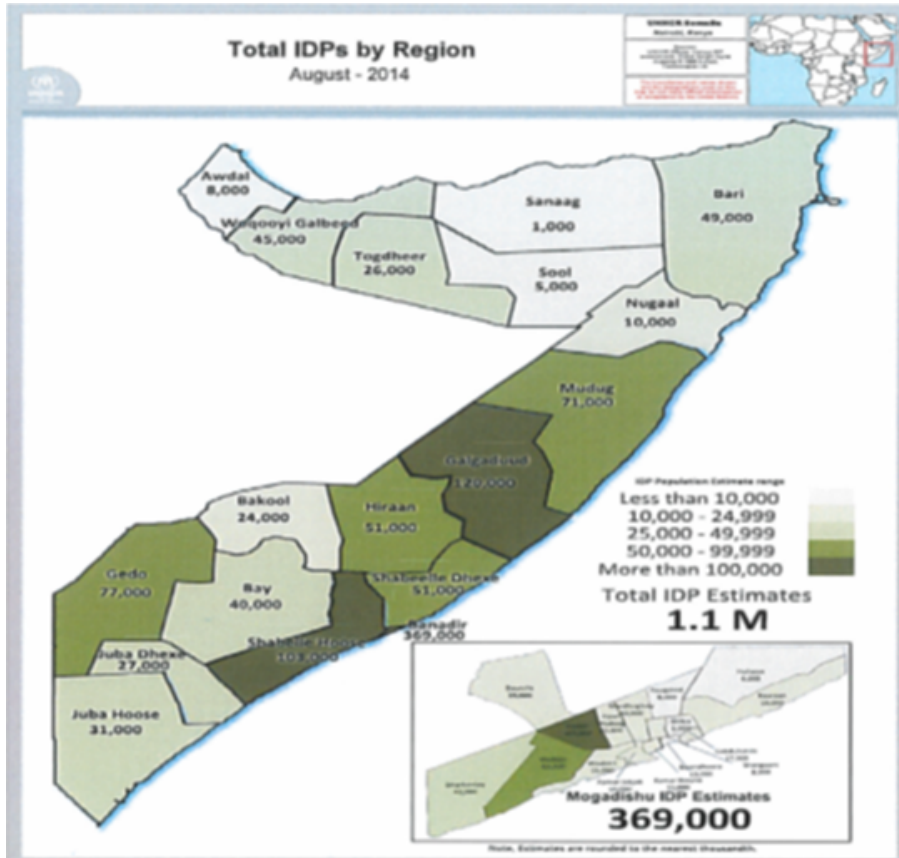
Bijlage II: Invloedsferen in Somalië (Ngo Safety Programme, oktober 2014)

Bijlage III. Ontheemden in Somalië per regio (UNHCR augustus 2014)

Bijlage IV Somalische vluchtelingen in de regio (UNHCR, augustus 2014)

Bijlage V Literatuurlijst

A

ACCORD: *Clans in Somalia, report on al lecture by Joakim Gundel* (december 2009)

ACLED: *Conflict Trends no 29* (augustus 2014)

Ambassade Nairobi: *Interne updates* (wekelijks overzicht nieuwsfeiten).

Amnesty International:

- *Annual Report 2013* (13 november 2013)
- *Forced returns to South and Central Somalia, including to Al Shabaab areas: a blatant violation to international law.* (23 oktober 2014)

C

COI-Focus België: *Somalië, de actuele veiligheidssituatie in Somaliland en Puntland* (13 januari 2014)

D

Danish Immigration Service: *Security and human rights issues* (april 2012)

Danish Refugee Council: *Country fact sheet* (juli 2014).

E

EASO: *Country of origin information report: South and Central Somalia country overview* (3 oktober 2014)

ECOI: *Al-Shabaab: Chronology of events since January 2013*

EEAS: *Anti-Homosexual Legislation in Africa. Defining an EU-response* (1 augustus 2014).

European Commission-DG Home affairs: *Travel documents issues by third countries and territorial entities.*

H

Human Rights Council: Mensenrechtencommissie: *Report of the Independent Expert on the situation of human rights in Somalia* (september 2014)

Human Rights Watch:

- *World Report 2014*
- *Here, rape is normal* (februari 2014)
- *The courts of absolute power. Fair trial violations by Somalia's military court* (mei 2014)
- *The power they have over us* (9 september 2014)
- *Hostages of the Gatekeepers. Abuses against internally displaced Mogadishu, Somalia* (maart 2013)

I

Infosaid: *Somalia Media and Telecoms Landscape guide*

Institute for Security Studies: *Radicalisation and al-Shabaab recruitment in Somalia* (14 oktober 2014)

International Crisis Group: *Somalia: Al-Shabaab-it will be a long war* (26 juni 2014)

International Displacement Monitoring Centre (IDMC) -overzichten

K

Koningsfiche Somalie (maart 2014)

L

Landinfo/Danish Immigration Service:

- *Security and protection in Mogadishu and South-Central Somalia* mei 2013)
- *Update on security and human rights issues in South-Central Somalia, including Mogadishu* (januari 2014)

M

Maatwerk bij Terugkeer en Beyond Borders: *Mogelijkheden en obstakels voor terugkeerders. Zuid- en Centraal Somalie* (mei 2014)

Matt Bryden: *The Reinvention of Al-Shabaab* (februari 2014)

M. Mubarak in African Arguments: *Mogadishu security declines as armed forces stretched outside capital* (16 april 2014)

Minority Rights Group: *No Reddress. Somalia's forgotten minorities* (2010)

N

Newport Africa: *Mogadishu risk assessment* (maandelijkse overzichten)

Norwegian Organization for Asylum seekers (NOAS): *Persecution and Protection in Somalia. A fact-finding Report*(april 2014)

O

OCHA:

- *Humanitarian bulletin Somalia* (maandelijkse overzichten)
- *2014 Humanitarian needs overview Somalia*

P

PSC-report-Somalia. *Issue 59*, pagina 8 en 9 (June 2014)

R

Reporters without borders: *World press freedom index 2014*

S

Save the Children: *State of the World's Mothers report 2014* (5 mei 2014)

Security Council Report: *Monthly forecast Somalia* (maandelijkse vooruitblik)

Somalia Consortium: *Gatekeepers in Mogadishu* (31 januari 2013)

Special Representative of the SGVN: *Children and armed conflict in Somalia* (14 mei 2014)

U

UK Border Agency Home Office:

- *Somalia country of origin information report* (5 augustus 2013)
- *Operational guidance note Somalia* (september 2013)
- *Country Information and Guidance. Somalia* (maart 2014)

UK Home Office: *Operational guidance note Somalia* (september 2013)

UNFPA: *Population Estimation Survey of Somalia* (juni 2014)

UNHCR:

- *Eligibility guidelines for assessing the international protection needs of asylum-seekers from somalia* (5 mei 2010)
- *Addendum to 2010 eligibility guidelines* (specifiek voor Galkayo) (maart 2012)
- *International Protection Considerations with Regards to people fleeing Southern and Central Somalia* (januari 2014)
- *Position on return to South and Central Somalia* (juni 2014)
- *Somali South Central Dashboard* (maandelijkse overzichten)

UNICEF: *Testimonies of FGM from Somalia*. (31 juli 2014)

UN Monitoring Group on Somalia and Eritrea:

- *Report pursuant to Security Council Resolution 2060 (2012): Somalia (S/2013/413)* (12 juli 2013)
- *Letter Dated 10 oct 2014 from the Chair of the Security Council Committee to the President of the Security Council* (13 oktober 2014)
- *Informal Interactive Dialogue on the AU Mission in Somalia* (22 april 2014)

UN Security Council: *Report of the Secretary-General on Somalia* (kwartaal rapporten)

USAID factsheet: *Somalia –Complex Emergency* (25 april 2014)

US Department of State:

- *Somalia 2012 international religious freedom report* (mei 2013)
- *Country report on human rights practices for 2013- Somalia* (februari 2014)
- *Somalia Reciprocity Schedule* (26 mei 2014)

Bijlage VI Geraadpleegde websites

- Africa Review (www.africareview.com)
- Agency France Press (www.afp.com)
- All Africa (www.allafrica.com)
- Al-Jazeera (www.aljazeera.com)
- Amnesty International (www.amnesty.nl)
- Article19 (www.article19.org)
- AZ World Airports (www.azworldairports.com)
- BBC Somali Service (www.bbc.co.uk/somali)
- CIA <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/so.html> Factbook
(<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/so.html>)
- Dalsan Radio (www.dalsanradio.com)
- Garowe Online (www.garoweonline.com)
- Hiiraan (www.hiiraan.com)
- Horseed Media (www.horseedmedia.net)
- Human Rights Watch (www.hrw.org)
- IDMC (www.internal-displacement.org/)
- Institute for Security Studies Africa (www.issafrica.org)
- International Freedom of Expression Exchange Clearing House (www.ifex.org)
- Internet World Stats (www.internetworldstats.com/africa.htm)
- IOM (www.iom.int)
- IRIN Africa (<http://www.irinnews.org/africa>)
- KEDRO (www.kedro.org)
- Mogadishu International Airport (www.mogadishuairport.com)
- National Union of Somali Journalists (www.nusoj.org)
- Qurbejoog (www.qurbejoog.com)
- Radio Dalsan (www.dalsanradio.com)
- Radio Ergo (www.radioergo.org)
- Radio Goobjoog (www.goobjoog.com)
- Raxanreeb/RBC Radio (www.raxanreeb.com)
- Reliefweb (www.reliefweb.int)
- Reuters (www.reuters.com)
- Reporters without Borders (www.rsf.org)
- Sabahi Online (www.sabahionline.com)
- Securitypage (www.securitypage.com)
- Shabelle Media Network (www.shabelle.net)
- Somali Current (www.somalicurrent.com)
- Somaliland Sun (www.somaliland.com)
- Somalia NGO Consortium (www.somaliangoconsortium.org)
- The Guardian (www.guardian.co.uk)
- UNDP (www.unpd.org)
- UNHCR (www.unhcr.org)
- UNICEF (www.unicef.org)
- UN News Centre (www.un.org/news/)
- UNOCHA (www.unocha.org)
- UN (www.treaties.un.org)
- UNSOM (www.unsom.org)

Bijlage VII Afkortingenlijst

AAB	Algemeen Ambtsbericht
AFEX	African Freedom of Expression Exchange
AFP	Agence France Press
AMISOM	African Union Mission in Somalia
AS	Al-Shabaab
ASG	Assistant Secretary General
AU	African Union
CCPR	Convenant on Civil and Political Rights
CEDAW	Convention to Eliminate All Forms of Discrimination Against Women
CIA	Central Intelligence Agency
CID	Criminal Investigations Department
COI	Country of Origin Information
EEAS	European External Action Service
EUTM	European Union Training Mission
FGM	Female Genital Mutilation
HLPF	High Level Partnership Forum
IDMC	Internal Displacement Monitoring Centre
IDP	Internally Displaced Person
IFEX	International Freedom of Expression Exchange
IGAD	Intergovernmental Authority on Development
IJA	Interim Juba Administration
IND	Immigratie- en naturalisatiedienst
IOM	International Organisation on Migration
IRIN	Integrated Regional Information Networks
KHEDRO	Kheyre Development and Rehabilitation Organisation
LHBT	Lesbiennes, Homo's, Bisexuelen en Transexuelen
MOU	Memorandum of Understanding
MP	Member of Parliament
MSF	Medicin Sans Frontieres
NIP	National Indicative Programme
NISA	National Intelligence and Security Agency
NOAS	Norwegian Organisation for Asylum Seekers
NUSOJ	National Union of Somali Journalists
OCHA	Office for Coordination of Humanitarian Affairs
SFG	Somali Federal Government
SGVN	Secretaris Generaal van de Verenigde Naties
SIMHA	Somali Independent Media Houses Association
SNAF	Somali National Army Force
SPF	Somali Police Force
SSC	Sanaag-Sool-Cayn region
SSWC	Save Somali Women and Children
SW3	Southwest Somalia- 3 states option
SW6	Southwest Somalia- 6 states option
SWDC	Somali Women Development Centre
SWLA	Somaliland Women Lawyers Association
UNDP	United Nations Development Programme
UNFPA	United Nations Population Fund
UNHCR	United Nations High Commissioner for Refugees
UNICEF	United Nations Children Fund

UNODC United Nations Office on Drugs and Crime
UNSOM United Nations Assistance Mission in Somalia
USAID United States Agency for International Development
USDOS United State Department of State